

ΕΡΓΑΣΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΟΡΓΑΝΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΩΝ ΖΩΝΤΑΝΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

ΙΔΡΥΤΑΙ

ΝΙΚ. ΑΒΡΑΑΜ
ΑΓΓ. ΒΑΡΒΑΓΙΑΝΝΗΣ
ΑΛΕΞ. ΒΕΡΔΕΛΗΣ
ΜΙΧ. ΓΕΩΡΓΑΝΤΑΣ
ΦΩΚΙΩΝ ΖΑΪΜΗΣ
ΣΤ. ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ
ΛΕΩΝ ΜΑΚΚΑΣ
ΣΠΥΡΟΣ ΜΕΛΑΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ

ΛΕΩΝ ΜΑΚΚΑΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΟΔΟΣ ΒΟΥΛΗΣ 1

ΑΡΙΘ. ΤΗΛΕΦΩΝΟΥ 65-84

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ

ΕΤΗΣΙΑ ΔΡ. 200.—

ΕΞΑΜΗΝΟΣ » 100.—

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ

ΕΤΗΣΙΑ Λ. Α. 1.—

ΕΞΑΜΗΝΟΣ ΣΕΛ. 10.—

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ ΔΡ. 5

Ε

ΣΑΒΒΑΤΟΝ 25 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1930

ΑΘΗΝΑΙ-ΕΤΟΣ Α'-ΤΕΥΧΟΣ 42

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Α. ΜΑΚΚΑ:

Ἑλληνοτουρκικοὶ ὁρίζοντες

Π. Α. ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΥ:

Ἀνάγκη ἑνὸς Διοικητοῦ Ἀθηνῶν

Β. ΠΑΝΟΥ:

Τὸ ἀγροτικὸν κόμμα

* *

Τὸ μέλλον τῆς Ἀγροτικῆς Τραπεζῆς

Τ. ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΥ:

Τὰ οἰκονομικὰ αἷτια τῆς ἀνεργίας

Ρ. Α. ΑΓΑΘΟΚΛΗ:

Ἐπιείκεια ἢ ἀτιμωρησία;

Μ. ΜΩΥΣΕΙΔΗ:

Ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμὸς

Κ. Δ. ΣΦΑΕΛΛΟΥ:

Ἡ τύχη τοῦ σχεδίου Γιῶγκ

Δ. ΓΕΡΑΝΟΠΟΥΛΟΥ:

Διατί κατεστράφη τὸ Ρ. 101

ΥΠΟΜΝΗΜΑ:

Ὁ ἀσύρματος εἰς τὸ Αἶγαϊον

Γ. ΑΛΕΞΙΑΔΗ:

Ἡ ἀναδιοργάνωσις τῆς Νομικῆς Σχολῆς

Π. ΚΟΥΤΣΟΧΕΡΑ:

Ἡ ἐργασία κατὰ τὴν ἀρχαιότητα

Κ. Α. Β.

Ἡ φιλολογικὴ καὶ καλλιτεχνικὴ ζωὴ

ΑΛΚΗ ΘΡΥΛΟΥ:

Ἡ ζωὴ στὰ βιβλία

ΛΑΚΩΝΙΚΑ — ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ — ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

HELLENIC BANK TRUST CO

NEA YOPKH

ΤΡΑΠΕΖΑ ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΥΠΟ ΤΗΣ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΑ Δολλάρια 1.500.000.—

Δέχεται καταθέσεις και εκτελεί πάσης φύσεως τραπεζικὰς ἐργασίας ὑπὸ λίαν εὐνοϊκὸν ὄρον

Οἱ ἔχοντες συναλλαγὰς καὶ συμφέροντα ἐν Ἀμερικῇ δύνανται ν' ἀποτείνωνται εἴτε ἀπ' εὐθείας πρὸς τὴν *HELLENIC BANK TRUST Co*, 51 Maiden Lane, New York, U. S. A., εἴτε πρὸς τὴν ΕΘΝΙΚΗΝ ΤΡΑΠΕΖΑΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ, ἐν Ἀθήναις μὲν εἰς τὸ Κεντρικὸν Κατάστημα (Τμήμα Ἑργασιῶν Ἀμερικῆς), ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις δὲ εἰς τὰ κατὰ τόπους ὑποκαταστήματα αὐτῆς.

Τὸ ἐν ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ Πρακτορεῖον τῆς Ἑθνικῆς Τραπεζῆς (51 MAIDEN LANE) καὶ τὸ ἐν ΣΙΚΑΓΩ Γραφεῖον τῆς (33 S. CLARK Street) ἐξακολουθοῦν λειτουργοῦντα.

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΤΕΧΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΚΛΑΔΟΙ ΕΡΓΑΣΙΩΝ:
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ
ΤΕΧΝΙΚΟΣ
ΕΜΠΟΡΙΚΟΣ

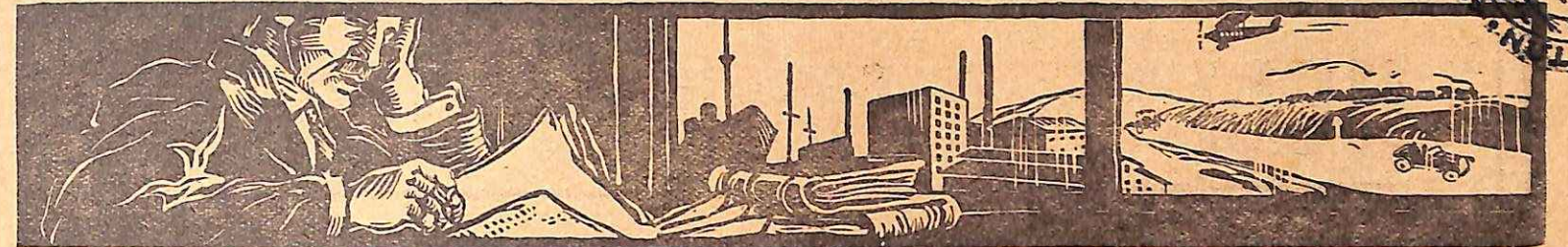
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑΙ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΔΡΑΧ. 70.000.000
ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ 18

ΤΕΧΝΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ:
ΕΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, ΚΑΒΑΛΛΑΙ,
ΙΩΑΝΝΙΝΟΙΣ, ΛΑΡΙΣΣΗ,
ΠΑΤΡΑΙΣ ΚΑΙ ΗΡΑΚΛΕΙΩ

Μελέτη, Ἀναδοχή καὶ Χρηματοδότησις τεχνικῶν ἔργων, Ὀδοποιΐας, ἀποξηράνσεων, ἀρ-
δεύσεων κλπ. Ὁργάνωσις καὶ οἰκονομικοὶ συνδυασμοὶ συγκοινωνιακῶν ἐπιχειρήσεων.

Προμήθεια πάσης φύσεως ὁδοποιητικῶν καὶ ἀσφαλτικῶν μηχανημάτων, αὐτοκι-
νητῶν ἐπιβατικῶν, λεωφορείων καὶ φορτηγῶν, ἐλαστικῶν, πετρελαιομηχανῶν,
γεωργικῶν μηχανημάτων, σιδηροδρομικοῦ ὕλικου καὶ ἡλεκτρικῶν εἰδῶν ἐν γένει.
Μηχανολογικαὶ καὶ ἡλεκτρικαὶ ἐγκαταστάσεις.

Διαρκὲς παρακαταθήκη θερμῆς καὶ ψυχρᾶς ἀσφάλτου. Ἐπιστημονικὴ καὶ τεχνικὴ
καθοδήγησις δι' ὅλα τὰ ἀσφαλτικὰ συστήματα. Μελέτη διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ
καταλληλοτέρου ἐκάστοτε τοιοῦτου καὶ διὰ τὴν τεχνικὴν αὐτοῦ ἐκτέλεσιν.

ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΙΚΟΙ ΟΡΙΖΟΝΤΕΣ

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΝΕΑΝ ΜΕΓΑΛΗΝ ΙΔΕΑΝ

Ο ΠΡΩΥΠΟΥΡΓΟΣ τῆς Ἑλλά-
δος ἀναχωρεῖ σήμερον διὰ τὴν
Ἀγκυραν. Ἐπτὰ χρόνια μόνον μετὰ
τὴν συνθήκην τῆς Λωζάννης, δέκα
χρόνια μετὰ τὰς Σέβρας, ἕναν αἰῶνα
ἀκριβῶς μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν
τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τὴν ὀθωμανικὴν
κυριαρχίαν, καὶ ἐνῶ ὁ αἰὼν αὐτὸς
ἐσημειώθη ἀπὸ τόσας ἀντιτουρκικὰς
ἐπιστρατεύσεις μας, ἀπὸ τόσας ἀν-
τιτουρκικὰς ἐπαναστάσεις μας, ἀπὸ
τὴν Κρητικὴν ἐποποιίαν καὶ ἀπὸ
τοὺς Μακεδονικοὺς ἀγῶνας, ἀπὸ τοὺς
πολέμους τοῦ 1897 καὶ τοῦ 1912,
ἀπὸ τὴν παγκόσμιον σύρραξιν πού
μας εὐρήκην Ἑλλήνας καὶ Τούρ-
κους λυσσώδως ἀντιταγμένους τοὺς
μὲν πρὸς τοὺς δέ, ἰδοὺ πού ὁ Κυ-
βερνήτης τῶν μὲν μεταβαίνει εἰς
ἐπίσημον ἐπίσκεψιν πρὸς τὸν Κυ-
βερνήτην τῶν δέ,—καὶ ἰδοὺ πού εἰς
μίας ἐκατονταετίας τὴν ἱστορίαν—
τί λέγω; εἰς ἑξ αἰῶνων τὴν μακρό-
συρτον ἑλληνοτουρκικὴν μάχην,—
δίδεται σήμερον ὁ καταπληκτικώ-
τερος τῶν ἐπιλόγων: ἡ Ἑλλὰς καὶ
ἡ Τουρκία συμφιλιώνονται ἡ Ἑλ-
λὰς καὶ ἡ Τουρκία δίδουν τὸ χέρι,
διὰ νὰ συνεργασθοῦν ἐν ὁμονοίᾳ
καὶ εἰρήνῃ!

Τὸ λογικὸν πρόσταγμα τῆς
ἱστορίας.

Ὁ καταπληκτικώτερος τῶν ἐπι-
λόγων; Διπλοῦν σφάλμα ἐκφράσεως.
Διότι αὕτη ἡ διὰ μέσου τοῦ Αἰγαίου
κοσμοϊστορικὴ σημερινὴ χειρονο-
μία, δὲν εἶνε ἐπιλόγος, κυρίως: εἶνε
ἰδίως, ἰδιαίτητα, πρόλογος, καὶ ὡς
τοιαύτην θὰ ἀναλύσωμεν ἐδῶ τὴν
μεγάλην αὐτὴν ἑλληνοτουρκικὴν
πράξιν. Ἀλλὰ καὶ δὲν εἶνε κατα-
πληκτικὴ αὕτη ἡ πράξις, διὰ τὸν
φιλόσοφον τῆς ἱστορίας. Εἶνε ἴσως
μάλιστα τὸ λογικώτερον συμπέρα-
σμα πού ἡμποροῦσε, ὡς πρόσταγμα
ἐπιτακτικόν, νὰ ἐπιβάλλῃ σήμερον ὁ
νόμος τῆς ἱστορικῆς ἐξελίξεως πρὸς
ἐπιστέγασιν τῶν ἑλληνοτουρκικῶν
σχέσεων, διὰ μέσου τῶν αἰῶνων.
Καὶ αὕτη ἡ ἱστορικὴ λογικὴ πρέπει
πρωτίστως νὰ μελετηθῇ, ὡς οὐδέ-
ποτε καὶ ἂν εἶνε ἐκ πρώτης ὥψεως
παραδοξοφανής.

Πρὶν ἀπ' ὅλα, ἃς σημειώθῃ τοῦτο:
ὅτι τὸ σημερινὸν ταξείδιον τῆς
Ἀγκύρας κατακοιμίζει παταγω-
δῶς τὸν γνωστὸν ἐκείνον θρύλον
περὶ τοῦ φανατισμοῦ τῶν ἀνατολι-
κῶν λαῶν. Μάλιστα. Διότι ὁκτώ
χρόνια μετὰ τὸ Σεδὰν δὲν εἶχε τὴν
ὕψηλόφρονα ἀνεξαρτησίαν τῆς σκέ-
ψεως νὰ μεταβῇ ἐπισήμως εἰς τὸ
Βερολίνον ὁ Γαμβέττας, ὁ ὁποῖος

μάλιστα καὶ δὲν εἶχεν ὑπευθύνως
ἀναμειχθῇ εἰς τὸν γαλλοπροσσυκὸν
τοῦ 1870 πόλεμον, καὶ ὁ ὁποῖος ἱερο-
κρυφῶς μόνον ἐτόλμησε κάποτε νὰ
συναντηθῇ μετὰ τὸν Μπίσμαρκ. Διότι
οὔτε ὁ Χίντεμπουργκ δὲν θὰ εἶχε
τώρα τὸ θάρρος νὰ σφίξῃ ἐπισήμως
τοῦ Πουανκαρέ τὸ χέρι εἰς τὸ Πα-
ρίσι.... Ὁ ἰδιὸς μὰς ἀντίθετος τρῶ-
πος τοῦ σκέπτεσθαι, προδίδει ἄρα
γε ἡθικὴν ἀνωτερότητα, ψυχικὴν
γενναϊότητα μεγαλυτέραν, ὀξυτέραν
πολιτικὴν: ἴσως ὅλ' αὐτὰ μαζί.
Πάντως ἐκμηδενίζει τὸν μῦθον περὶ
τοῦ φανατισμοῦ μας. Ὅχι! τὸ πάθος
δὲν μὰς τυφλώνει. Ἡ μνησικακία
δὲν μὰς σκοτίζει. Ὁ ὁρμητισμὸς
δὲν μὰς ταράσσει. Καὶ εἶνε τοῦτο
ἀπολύτως πρὸς τιμὴν μας, πρὸς τι-
μὴν ἰδίως τοῦ τολμηροῦ πολιτικοῦ,
πού, εἰς πείσμα τῶν ἀνθρωπίνων μι-
κροπρολήψεων καὶ μικροψυχῶν,
τόσον μέγας ὡςτε νὰ εἶνε ἡθικῶς
ἀταπεινώτος καὶ τόσον γενναῖος
ὡςτε νὰ εἶνε τελικῶς ἀνίκητος,
διασχίζει σήμερον τὸ Αἶγαϊον.

Ἡ τελευταία δεκαετία.

Τὴν διάβασιν τοῦ τρομερωτέρου
αὐτοῦ ἑλληνικοῦ Ρουβίκωνος δι-
καιολογοῦν, βέβαια, καὶ πολλὰ εἰ-
δικὰ ἑλληνοτουρκικὰ γεγονότα,
πρόσφατα ἢ καὶ ἀκόμη νωπὰ. Ἑλ-
ληνες καὶ Τούρκοι ἐπολεμήθησαν
εἰς τὸ παρελθὸν ὅταν οἱ μὲν εἶχον
Βασιλεῖα, οἱ δὲ Σουλτάνον. Ὡς Δη-
μοκρατίαι ὅμως, ὁποῖαι τελευταίως
ἀνεκηρύχθησαν, οὐδέποτε τὰ δύο
Κράτη ἀντιμετωπίσθησαν εἰς τὰ πε-
δία τῆς μάχης. Αὐτῆς τῶν δὲ ἡ δη-
μοκρατικότης δὲν εἶνε μόνον τυπικὴ.
Ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν οὐσίαν τοῦ
ἐθνικοῦ Κράτους καὶ τοῦ εἰρηνι-
κοῦ Κράτους. Αἱ δύο Δημοκρατίαι,
ποῦ σήμερον συμφιλιώνονται, ἔχουν
λαοὺς ἐθνικῶς ὁμοιογενεῖς, μὲ ἐ-
λάχιστον, κάθε μία, ποσοστὸν ἄλλο-
εθνῶν μειονοτήτων. Ἐντὸς τοῦ ἐ-
δάφους τῆς, οὔτε ἡ μία οὔτε ἡ ἄλλη
δὲν διατηρεῖ πλέον ἐστίας ἱεροδαν-
τισμοῦ, αἰτίας συγκρούσεων, μίσους
ἀμοιβαίου πηγᾶς. Οἱ Ἕλληνες τῆς
Πόλεως καὶ οἱ Μουσουλμάνοι τῆς
Θράκης δὲν εἶνε πλέον ἐδαφικῶς
διεκδικήσιμοι. Εἶνε καὶ σχετικῶς
ὀλίγιστοι. Δὲν χωρίζουν πλέον. Εἶνε
μάλιστα, ἴσως, προωρισμένοι νὰ ἐ-
νώσουν—αὐριο.

Ἐπειτα ἐπῆλθε καὶ ἡ οἰκονομικὴ
ἐκκαθάρισις. Οἱ χρηματικοὶ λογα-
ριασμοὶ συνεψηφίσθησαν. Αἱ ὕλικαι
ἀπαιτήσεις ἀλληλοσυσβέσθησαν.
Καὶ μαζί με αὐτὰς ἐσβέσθησαν καὶ
ἄλλων διχονοιῶν ἄλλαι ἐστίας. Οὐτε

λοιπὸν καὶ οἰκονομικαὶ τυχὸν ἀξιώ-
σεις ἡμποροῦν πλέον νὰ γίνουν βά-
σεις ἑλληνοτουρκικῆς πολεμικῆς,
ἀφορμαὶ ἑλληνοτουρκικῶν παρε-
ξηγήσεων, ἀφετηρία νέων ἑλληνο-
τουρκικῶν ἀντεγκλήσεων. Ἐκλείσει
καὶ αὐτὸ τὸ ὀδυνηρὸν κεφάλαιον.
Καὶ ἀπ' αὐτῆς τῆς ἀπόψεως, ἀκκλη-
ρον ἐξέπνευσε τὸ παρελθόν, ἀνυπο-
θήκευτον ἀνοίγει τὸ μέλλον. Ὁ ἐλ-
ληνοτουρκικὸς ὀρίζων εἶνε ἐλεύθε-
ρος ἀπὸ ὕλικας ὅσον καὶ ἀπὸ ἐδα-
φικὰς ἀπειλᾶς. Ὡςτε διευκολύνθη
ἐτσι, ὡςτε κατέστη ἐτσι δυνατὴ τοῦ
Βενιζέλου καὶ τοῦ Μουσταφᾶ Κεμάλ
ἡ συνάντησις.

Ἡ ὁργανικὴ ἀνάγκη τῆς
Ἀνατολῆς.

Ἄλλ' οὔτε καὶ αὐτά,—ὅπως καὶ
οὔτε ἡ ψυχικὴ τοῦ πρώτου γενναί-
ότητος—ἀρκοῦσαν διὰ νὰ πραγματο-
ποιηθῇ αὕτη ἡ συνάντησις. Ἐχρε-
ιάζετο καὶ κατὰ ἄλλο, τὸ καὶ μόνον
ἴσως σημαντικόν: Ἐχρειάζετο νὰ τὸ
ἐπιτρέψῃ, ἐχρειάζετο νὰ τὸ ὑποδείξῃ,
ἐχρειάζετο νὰ τὸ ὑπαγορεύσῃ ἡ ἱστο-
ρία. Καὶ δι' αὐτό, πρὸς τὴν ἱστορίαν
θὰ ἀναδράμωμεν, διὰ νὰ ἐξερευνή-
σωμεν, ἐτσι, σαφέστερα καὶ διορα-
τικώτερα τὸ μέλλον.

Πρὸς τὴν ἱστορίαν τὴν ὁποῖαν ὁ-
ρίζει ἡ Γεωγραφία.... Ἀλλὰ τί λέγει
λοιπὸν ἡ ἱστοριογράφος αὕτη; Τί
ἄλλο, ἂν ὅχι ὅτι μοιραῖως καὶ ἀνα-
ποφεύκτως τὸ Αἶγαϊον ἐνώνει, ἀντὶ
νὰ χωρῇ; Τί ἄλλο, ἂν ὅχι ὅτι ὁ μι-
κροασιατικὸς ὄγκος καὶ ἡ Ἑλληνικὴ
Χερσόνησος ὑφίστανται τὸν ἀπαράβα-
τον νόμον: νὰς αἰωνίως ἕλξεως; Καὶ
πῶς τοῦ νόμου αὐτοῦ ἡ ἐπιταγὴ
ἐξεδηλώθη διὰ μέσου τῆς ἱστορίας;
Πῶς, ἂν μὴ διὰ τῆς συμβολικῆς ἐκ-
στρατείας τοῦ χερουσιόλου δέματος;
Διὰ τῆς πρὸς τὴν Τροίαν ἀκατανι-
κήτου ἐξορμήσεως τῶν Βασιλέων
τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἀγαμέμνονος; Διὰ
τῆς ἀνάγκης πού οἱ Πέρσαι ἠσθάν-
θησαν νὰ κατακτήσουν καὶ τὴν Ἑλ-
λάδα; Καὶ διὰ τῆς ἀντιστροφῆς ἄλλ'
ὁμοιομόρφου ἀνάγκης πού καὶ οἱ
Ἕλληνες ἠσθάνθησαν νὰ ἐξελλη-
νίσουν καὶ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν; Καὶ
διὰ τῆς δυσπιστίας πάντοτε—
ἐλληνικῆς καὶ ἀσιατικῆς—βάσεως,
τὴν ὁποῖαν ἀναγκαστικῶς, ἀναπο-
τρέπτως, ἀναποδράστως, ἐπεξήτη-
σαν ὡς θεμέλιόν των ὅλοι αἱ ἐν
Ἀνατολῇ μεγάλοι Ἀυτοκρατορίαι,
ἡ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, καὶ ἡ
τῶν Βυζαντινῶν Ἀυτοκρατορῶν, καὶ
ἡ τῶν Σουλτάνων, ἀργότερα;

Αὕτη ὑπῆρξεν ἡ μεγάλη ὁργανικὴ,
ἄρα καὶ ἱστορικὴ ἀνάγκη τῆς Ἀνα-

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΑΡΧΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

ΔΟΡΕΑ 4-5-92

ΗΜΕΡΟΜ. 4-5-92

ΑΡΙΘ. 4566

τολής. Και δὲν σημαίνει ἄν ἄλλοτε ἐπεβλήθη διὰ πολέμων, καὶ δι' ἐκστρατειῶν, ἄλλοτε δι' ἀρπαγῶν καὶ καταδυναστεύσεων ἄλλοτε διὰ τοῦ ἐλληνικοῦ πνεύματος καὶ ἄλλοτε διὰ τῆς ἀσιατικῆς βίας. Ἡ φύσις, διὰ τὴν ἐπιβάλλει τοὺς νόμους τῆς, προσφύγει, ὡς πρὸς μέσα, εἰς ὅλα τὰ ὅπλα ποῦ ἐπενόησεν ὁ ἄνθρωπος, — καὶ ποῦ αὐτὴ ἄλλως τε ἔχει καὶ αὐτὰ εἰς αὐτὸν ἐμπνεύσει. Εἰς τὸν ἄνθρωπον δὲ ἀπόκειται νὰ προσαρμοσθῇ πρὸς τοὺς νόμους τῆς φύσεως διὰ τῶν ἡπιωτέρων καὶ ἀνθρωπινωτέρων μέσων. Ἵσως ὅμως νὰ χρειάζεται εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν ὅλον τὸ ἄθροισμα τῶν πόνων καὶ τῶν δοκιμασιῶν ποῦ σφρηγίσται ἡ ἀπανθρωπία, διὰ τὴν καταφύγει τέλος καὶ εἰς τὴν μέθοδον προσαρμογῆς τὴν ἀνθρωπινωτέραν, τὴν μέθοδον τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἐλευθέρως συνεννοήσεως, τὴν μέθοδον ποῦ σήμερον χαράσσεται, ἐπὶ τέλους, εἰς τὸν ὁρίζοντα τοῦ Αἰγαίου. Ποῦ χαράσσεται ὁμως καὶ αὐτὴ, ὡς μέθοδος ἐφαρμογῆς τοῦ αἰωνίου ὁργανικοῦ νόμου τῆς Ἀνατολῆς.

Αἱ κατὰ τὸ παρελθὸν ἀποπειραὶ ἐναρμονίσεως.

Ἀναλόγους ἀποπειράς ὁμονικῆς ἐφαρμογῆς τοῦ νόμου τῆς ἑλληνο-ασιατικῆς ἑξέως ἐσημείωσεν ἄλλως τε ἡδὴ ἡ ἱστορία. Εἰς μίαν διάλεξιν ὅμοιο πρὸς ἑνδεκα ἐτῶν (!) ἀπέδειξε, εἰς τὸ Παρίσι, ὅτι τὸ Βυζάντιον, ὡς ἐκ τῆς ἀλεξανδρινῆς καὶ χριστιανικῆς πρὸς προελεύσεως, δὲν ἦτο ἄλλο κατ' οὐσίαν καὶ κατ' ἐξοχὴν, παρὰ ἡ πρωτεύουσα τῆς Κοινοῦς τῶν Ἑθνῶν τῆς Ἀνατολῆς. Καὶ ὁ Ἀγγλος βυζαντινολόγος Ἐδουαρδ Φορντ ἐτόνισεν, ἐξ ἄλλου, καὶ ἐξήρην, ὅτι ἡ Αὐτοκρατορία τῆς Κων/πόλεως, ἐν ὅ ὑπῆρξεν ἀπ' ἐνὸς «ἡ ἀσπίς τῆς Εὐρώπης», ἄλλ' ὑπῆρξε συγχρόνως ἀπ' ἑτέρου «ἑνας ναὸς εἰρηνικῆς διαπαιδαγωγήσεως». Πάντως, ἡ ὁμονικὴ συμβίσις τῶν λαῶν τῆς Ἀνατολῆς ἐπεχειρήθη συχνὰ παρὰ τὰς ὁχθὰς τοῦ Βοσπόρου: συχνότατα μάλιστα καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν Σουλτάνων. Διότι εἰς τί ἄλλο ἀπέβλεπε π.χ. ὁ μετὰ τοῦ Πατριαρχείου, τὸ 1453, πανηγυρικὸς συμβιβασμὸς τοῦ Κατακτητοῦ; Καὶ τί ἄλλο, — παρὰ τὸ αἵματηρὸν διαλεῖμα — ἐπετεύχθη κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας; Καὶ εἰς τί ἄλλο ἀνταπεκρίνοντο τὰ ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων προνόμια τῆς Πόλεως, καὶ ἡ σχετικὴ αὐτοδιοίκησις τῆς ὁποίας, ὑπὸ τοὺς Σουλτάνους, ἀπῆλυσαν τόσαι Ἑλληνικαὶ νῆσοι καὶ περιφέρειαι;

Ἀλλὰ καὶ ἐγγύτερον ἀκόμη πρὸς ἡμᾶς: Ποία ἦσαν καὶ τῆς Αἰκατερίνης τῆς Μεγάλης ἡ μεγάλη σκέψις, καὶ, — παρὰ τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821 — μετὰ 50 χρόνια, τοῦ Ἐπαμεινώνδα Δεληγιώργη τὸ ὄνειρον; Τί

ἄλλο, ἂν μὴ εἴτε ἡ συγχώνευσις εἰς τὸ αὐτὸ Κράτος, εἴτε ἡ στενὴ καὶ εἰλικρινὴς ὑπὸ δύο διάφορα στέμματα σύμπραξις καὶ συνεργασία τοῦ ἐλληνικοῦ καὶ τουρκικοῦ στοιχείου τῆς Ἀνατολῆς; Καὶ διευρύνοντες ἀκόμη πλατύτερα τὴν αὐτὴν ἰδέαν, τί ἄλλο ὡραματίσθησαν τὸ 1908 οἱ πιστεύσαντες εἰς τὸ βιώσιμον τοῦ Τουρκικοῦ Συντάγματος ἐν Κωνσταντινουπόλει, — ἐκείνοι ποῦ ἐνόμισαν ὅτι ἐπραγματοποιεῖτο, τότε πλέον, ὑπὸ τὸ καθεστὸς τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἰσονομίας, ἡ συμφιλίωσις καὶ ἡ συνεννόησις ὅλων τῶν Ἀνατολικῶν λαῶν;

Μία σκέψις τοῦ 1920.

Δὲν θὰ ἀναζητήσω βέβαια, ἐδῶ, τὰς εὐθύνας τῆς κατὰ τὸ παρελθὸν καταρρεῖσεως τοῦ μεγαλοπρεποῦς αὐτοῦ σχεδίου. Τὴν ἱστορίαν δὲν τὴν ἀναδιφῶ ὡς ἱστοριοδίφης παραελθοντολόγος, ἀλλ' ὡς πολιτικὸς ποῦ νομίζει ὅτι δι' αὐτῶν φωτίζεται τὸ μέλλον. Θὰ προσθέσω, μάλιστα, καὶ ταύτην τὴν ὁμολογίαν: ὅτι, — ὅπως ἄλλως τε ὅλοι μας, — δὲν ἐπίστευσα καὶ ἐγὼ, ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τῶν Νεοτούρκων μερὶ τοῦ 1920, εἰς τὸ δυνατόν τῆς ὁμονικῆς, τῆς συμβιβαστικῆς διαρρυθμίσσεως αὐτοῦ τοῦ βασικοῦ ἀνατολικοῦ προβλήματος. Ὁ νόμος τῆς ἑξέως μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Μικρᾶς Ἀσίας ἐφαίνετο, τότε, τελείως ἀνεφάρμοστος δι' ἄλλων μέσων πλὴν τῶν πολέμων, δι' ἄλλου συνδήματος πλὴν τοῦ τῆς Μεγάλης Ἰδέας. Καὶ δὲν εἶναι βέβαια ἐπικαιρὸν ἐδῶ, τώρα, νὰ ὑπομνησθῇ πῶς δι' ἐκείνης τῆς μεθόδου, τὸ πρόβλημα, πρὸς στιγμὴν, πρὸ δεκαετίας, ἐλύθη, — καὶ πῶς ἔπειτα, καὶ ἔνεκα ποίων λόγων, ἡ λύσις ἐκείνη κατεστράφη...

Ἀλλὰ καὶ τὸ 1920 ἀκόμη, κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ ἀπωτάτου θριάμβου τῆς Ἑλληνικῆς Μεγάλης Ἰδέας, εἰς ποίαν μελλοντικὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν ἀπεβλέπαμεν προσωπικῶς διὰ τὴν καταχωρηθῆ τοῦ Ἀνατολικοῦ ζητήματος ἡ λύσις; Δὲν διστάζω νὰ παραπέμψω τοὺς ἀναγνώσταις μου εἰς τὴν ἀρθρον μου δημοσιευθὲν εἰς τὴν ἐν Παρίσι τότε ἐκδομένην «Μεγάλῃ Ἑλλάδι» (1730 Μαΐου 1920). «Τὰς μελλοντικὰς μας ἐγγυήσεις, ἔγραφα τότε, δὲν τὰς βλέπω οὔτε εἰς τὴν στρατιωτικὴν ἀμυναν τῶν συνόρων μας, οὔτε εἰς τὴν συμμαχίαν Μεγάλης τινὸς Δυνάμεως. Τὰς βλέπω εἰς τὴν μεταβολὴν τῶν πνευματικῶν μας κατευθύνσεων. Εἰς τὴν δημιουργίαν μιᾶς διεθνoῦς ἀνατολικῆς ιδεολογίας, ἡ ὁποία θὰ συνεβίβαζε τὸν πατριωτισμὸν καὶ τὸν ἀνθρωπισμὸν.... Καὶ ἡ νέα αὐτὴ φιλοσοφία, προσέθετα, θὰ ἠθελε νὰ ἐκπεμφθῇ ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἡ ἀπὸ τὰς Ἀθήνας, μετὰ ἑξαφῶς πάντως δράσεως τὴν παλαιὰν πρωτεύουσάν τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας καὶ μετὰ πρᾶκτικὸν ἀντικειμενικὸν σκοπὸν τὴν ἰδρυσιν τῆς Κοινωνίας τῶν Ἑθνῶν τῆς Ἀνατολῆς». Τὸ ἀρθρον μου τότε ἐκεῖνο ἐπρονόησε κάποιον θόρυβον. Ὁ μακαρίτης Καλαποδάκης τὸ ἐπέκρινεν, εἰς τὸ «Ἐμπρὸς» (7 Ἰουνίου 1920). Ἀλλ'

ὁ ἐπίσης μακαρίτης Δημήτριος Καλέργης, ὑπουργὸς ἄλλοτε τῶν Ἐξωτερικῶν, ποῦ ἔγραψεν ἐξ ἄλλου φιλικωτάτην ἐπιστολήν, ἐκδηλῶν ζῶντοτατον τὸ ἐνδιαφέρον του καὶ ζήτῶν συμπληρωματικὰς ἐξηγήσεις τῆς σκέψεώς μου. Ἀπῆντησα δ' ἀμέσως διὰ μακρᾶς τῶν ιδεῶν μου ἀναλύσεως, τὴν ὁποίαν καὶ ἀργότερα ἐδημοσίευσεν («Ἑλληνογαλλικαὶ μελέται», Παρίσι, Αὐγούστος 1920, σελ. 315-318). Καὶ τοῦ ἐξήγησα τὴν κατ' ἐμὲ ἀνάγκην μιᾶς εὐρυτάτης συμφιλιοτικῆς εἰς τὴν Ἀνατολὴν προσπάθειας, τὴν σκοπιμότητα δημιουργίας εἰς τὴν Κων/πόλιν ἐνὸς μεγάλου διαβαλκανικοῦ οικονομικοῦ κέντρου, τὴν χρησιμότητα τῆς ἀναπτύξεως μιᾶς κοινῆς συγκοινωνιακῆς, γεωργικῆς, βιομηχανικῆς καὶ τελωνειακῆς πολιτικῆς μεταξὺ τῶν κρατῶν τῆς Ἀνατολῆς, καὶ τέλος τὴν ἀξίαν τὴν ὁποίαν θὰ εἶχε, μετὰ ταῦτα, ἡ σύστασις μιᾶς Ἀνατολικῆς Ὁμοσπονδίας...

Τρεῖς κοσμοϊστορικαὶ στιγμαί.

Ἐκτοτε, παρήλθον δέκα ἀκριβῶς ἔτη. Ἐμεσολάβησεν ἡ μικρασιατικὴ ἥττα, καὶ ἡ ἐξολόθρευσις τοῦ ἐν Τουρκίᾳ Ἑλληνισμοῦ, καὶ τῆς Μεγάλης Ἰδέας ἡ κατάρρευσις, καὶ ἡ Συνθήκη τῆς Λωζάννης. Ἡ νίκη μετέστη ἀπὸ τὸ στρατόπεδόν μας... Καὶ ὁμως τίποτε ἀπὸ ὅλα αὐτὰ δὲν ἴσχυσε, διὰ τὴν μεταβληθῆ οὐσίως ὁς τοῦ Ἀνατολικοῦ προβλήματος οἱ συντελεσταί. Ἡ πρὸ δεκαετίας σκέψις μας, ἥτοι ἡ χθρσινὴ σκέψις τοῦ Βαλκανικοῦ Συνεδρίου. Τὰ ἐν τῷ μεταξύ διαρρευσάντα γεγονότα τὴν διευκόλυναν ἴσως μάλιστα, ἐν τινὲς μέτρον, ἀντὶ νὰ τὴν καταδικάσουν. Καὶ ἀπασῶν τῶν περὶ τοῦτο ἀποδείξεων τρανωτέρα: ἡ εἰς Ἀγκυρὰν μετάβασις τοῦ κ. Βενιζέλου, τὴν ἐπομένην ἀκριβῶς τῆς Βαλκανικῆς Διασκέψεως.

Διότι τὸ πρᾶγμα εἶναι φανερόν: ὑπὸ τὸ φῶς τῆς ἱστορίας τὴν ὁποίαν προηγουμένως ἀνεπολήσαμεν, αἱ αὐριαναὶ ἑλληνοτουρκικαὶ τῆς Ἀγκύρας συνομιλίαι παρουσιάζονται ὡς μία πασιδῆλος ἐκδήλωσις τοῦ νόμου ποῦ ἐσημείωσαμεν ἥδη, τῆς ἀμοιβαίας ἑξέως μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Μικρᾶς Ἀσίας. Εἰς τὴν Τουρκικὴν πρωτεύουσάν δὲν θὰ ἀντίστροφαιζόντες μερικὰς γνωστάς μας συνθήκας καὶ συμβάσεις, ἀλλὰ θὰ ἀνιχνευθῇ ὁλόκληρος ὁ ὁρίζων τῶν ἑλληνοτουρκικῶν σχέσεων, ὁλόκληρος ὁ ὁρίζων τοῦ Ἀνατολικοῦ ζητήματος, καὶ ἀπὸ τὸ βάθος τοῦ θὰ ἀναζητηθῇ, θὰ ἀνευρεθῇ, θὰ ἀναγνωρισθῇ ἡ μεγάλη ἐκείνη ἀνάγκη ποῦ ἐπιβάλλει τὴν μεταξὺ τῶν Τούρκων, πρῶτα-πρῶτα, καὶ τῶν Ἑλλήνων, εἰς τὴν Ἀνατολὴν, στενὴν, στενωτάτην συνεργασίαν. Καὶ ὡς τοιαύτη, ἡ ἐπαφὴ τῆς Ἀγκύρας θὰ καταταχθῇ ἀπὸ τοὺς ἱστορικοὺς μεταξὺ τῶν μεγάλων δημιουργικῶν γεγονότων τῆς ἱστορίας τῆς Ἀνατολῆς: κοντὰ εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου ἐγκατάστασιν παρὰ τὸν Βόσπορον τῆς πρωτεύουσας τῆς Αὐτοκρατορίας του,

ΑΝΑΓΚΗ ΕΝΟΣ ΔΙΟΙΚΗΤΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

Ἡ ΔΗΜΟΣΙΕΥΘΕΙΣΑ πρὸ ἡμερῶν ἐπιστολὴ τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως πρὸς τὴν «Εστία» ἐκκαθαρίζει ἐν μέρει τὸ ζήτημα τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ Δικαστικοῦ μεγάρου εἰς τὴν συνοικίαν Μακρυγιάννη. Ὁ κ. Πρόεδρος παραδέχεται, ἐν ἡ περιπτώσει οἱ ἰσχυρισμοὶ τοῦ κ. Νικολοῦδου δὲν εἶναι ἀκριβεῖς, καὶ τὸ μέγαρον θεώμενον ἀπὸ τὴν θάλασσαν προβάλλεται ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως, ν' ἀναθεωρήσῃ τὴν ἀπόφασίν του πρὸς ἀνέγερσιν τοῦ Δικαστικοῦ μεγάρου εἰς τὸ γήπεδον τοῦ Στρατιωτικοῦ Νοσοκομείου.

Ἄς μοῦ ἐπιτραπῇ ὅμως, προτοῦ προχωρήσω εἰς τὴν συζήτησιν τῶν γενικῶν γραμμῶν τοῦ ζητήματος, νὰ ἐπιμείνω ἐπὶ ἐνὸς σημείου τοῦ ὁποῖον διέφυγεν ἴσως τὸν κ. Πρόεδρον καὶ τὸ ὁποῖον σχετίζεται μετὰ τὸ καθαρὸς καλλιτεχνικὸν μέρος τοῦ προβλήματος: Φρονῶ ὅτι, καὶ ἐάν ἀκόμη τὸ μέγαρον δὲν προβάλλεται ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως, παραμένει τὸ ἀπαραίτητον τοῦ τρούλλου, δηλαδὴ μιᾶς ἀρχιτεκτονικῆς ἀντιλήψεως μὴ συμβιβασομένης μετὰ τὸ περιβάλλον ὅπου πρόκειται ν' ἀναγεῖται τὸ μέγαρον. Οἱ στύλοι τοῦ Ὀλυμπίου Διός, ἡ Πύλη τοῦ Ἀδριανοῦ, ἡ Ἀκρόπολις ἀποτελοῦν ἕνα μεγαλοπρεπὲς ἀρχιτεκτονικὸν πλᾶσιον, ποῦ ἐπιβάλλουν τὴν ἀρχιτεκτονικὴν καὶ τοὺς ρυθμοὺς τῶν εἰς κάθε μέγαρον ποῦ θὰ ἐπρόκειτο νὰ κτισθῇ ἐπὶ τοῦ ἐν τῷ μεταξύ τῶν χώρου. Τὸ σχέδιον τοῦ κ. Νικολοῦδου δὲν προσαρμόζεται μετὰ τὴν αἰσθητικὴν τὸν τόπον καὶ ὁ τρούλλος πρέπει νὰ καταργηθῇ. Διὰ τὴν ἀρχιτέκτων τῆς ἀξίας τοῦ κ. Νικολοῦδου δὲν θέλει νὰ τὸ ἐννοήσῃ; Διὰ τὴν δὲν συγκινεῖται ἀπὸ τὰς κραυγὰς τοῦ κόσμου, καὶ δὲν σκέπτεται ὅτι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων θὰ προκαλῇ τὰς ἐπικρίσεις καὶ τὴν ἀγανάκτησιν τῶν καλλιτεχνῶν, τῶν συναδελφῶν του τοῦ μέλλοντος; Ἀναγνωρίζω ὅτι ἀναρμοδίως συγχίζομαι διὰ λογαριασμὸν τοῦ κ. Νικολοῦδου εἶναι βεβαίως δικὸς του λογαριασμὸς νὰ σκέπτεται περὶ τῆς μελλοντικῆς του δόξης. Πλὴν ἡ ἐπιμονή του θὰ βαρύνῃ μίαν ὁλόκληρον γενεάν.

Ὡς πρὸς τὰ δύο ἄλλα ζητήματα ποῦ τίθενται, ἐάν δηλαδὴ ἐπιτρέπεται κατ' ἀρχὴν ν' ἀνεγερθῇ μέγαρον εἰς τοῦ Μακρυγιάννη, καὶ ἐάν δὲν ἐπιβάλλεται ἡ ἀπαλλοτρίωσις ὅλου τοῦ χώρου περὶ τῆς Ἀκροπόλεως καὶ ὁ ἐξωραϊσμὸς αὐτοῦ, δὲν δύναμαι παρὰ νὰ παραδεχθῶ τὸ ὀρθόν τῶν παρατηρήσεων τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως. Βεβαίως ἡ ἐπιβαλλομένη λύσις, θεωρητικὴ μόνον — τὸ φοβόμαί πολύ, — θὰ ἦτο ἡ γενικὴ ἀπαλλοτρίωσις τοῦ χώρου αὐτοῦ. Ἀλλ' εἶναι τοῦτο πραγμα-

τοποίησιμον; Ἐφ' ὅσον δὲν εἶναι, προτιμῶ ἕνα Δικαστικὸν μέγαρον ἀπὸ καφεναῖα, μαγειρεῖα κλπ. Ἡ τοποθέτησις τοῦ μεγάρου εἰς τοῦ Μακρυγιάννη θ' ἀδικήσῃ βεβαίως τὸ μέγαρον, διότι τὸ μέρος εἶναι στενόν, ἐνῶ εἰς ἀνοικτὸν χώρον θὰ εἶχεν ἄλλην ἐπιβολὴν καὶ θὰ συνετέλει εἰς τὸν ἐξωραϊσμὸν τοῦ μέρους τῆς πόλεως ὅπου θὰ ἀνηγειρετο, ἐνῶ εἰς τοῦ Μακρυγιάννη θὰ εἶναι κρυμμένο, καὶ πρέπει νὰ εἶναι κρυμμένον χάριν τοῦ ἀρχιτεκτονικοῦ περιβάλλοντος. Ἀλλὰ ἔξω ἀπ' αὐτὴν τὴν παρατήρησιν, πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἡ θέσις δὲν εἶναι πολλὴ περὶ ἀποκέντρου ἀπὸ τὴν λεωφόρον Κηφισοῦς ἢ τὴν λεωφόρον Ἀλεξάνδρου.

Ἀνεξαρτήτως ὅμως τῆς ἀφορμῆς τῶν διαμαρτυριῶν, τῆς ἀνεγέρσεως δηλαδὴ Δικαστικοῦ μεγάρου εἰς τοῦ Μακρυγιάννη, δὲν δύναται κανεὶς παρὰ νὰ σημειώσῃ μετὰ ἱκανοποίησιν τὴν συγκίνησιν τοῦ ἀρχαιολογικοῦ καὶ τοῦ καλλιτεχνικοῦ κόσμου, καὶ τοῦ μεγάλου κοινῶν ἐν γένει, τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὴν ἐπιμονήν του. Τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι ἐξύπνησαν ἐπὶ τέλους καὶ σκέπτονται πλέον, ἴσως ὀλίγον ἄργα, νὰ προστατεύσουν τὴν δόξαν, τὴν ὁμορφίαν καὶ τὴν εὐπρέπειαν τῆς πόλεως τῶν. Εἴθε μόνον αἱ διαμαρτυρίαι, ὁ πόνος, νὰ ἐκδηλωθῶν ἐγκαίρως ὥστε νὰ μὴν ἔχουν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἐπ' ἀόριστον ἀναβολὴν ἔργων ἀπαραίτητων, καὶ αἱ διαμαρτυρίαι αὗται νὰ μὴ εἶναι σπασμωδικαί, διότι μόνον ἀπὸ συζητήσεως συνεχεῖς καὶ συστηματικῆς ἐπὶ ὅλων τῶν ζητημάτων ποῦ ἐνδιαφέρουν τὸν ἐξωραϊσμὸν τῶν Ἀθηνῶν, δύναται νὰ βγῇ ἕνα καλὸν ἀποτέλεσμα: τότε θὰ ὑπάρχῃ ἐπὶ τὴν παύσιν ἡ ἀρχιτεκτονικὴ ἀναρχία ποῦ βασιλεύει εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ τὴν ὁποίαν ἐκληρονομῶμεν μετὰ καθημερινῶς ἡδημένα βάρη.

Διὰ τὴν διόρθωσιν τοῦ κακοῦ, μοῦ φαίνεται ὅτι δύο πράγματα χρειάζονται: μίαν ὁριθεῖα καλλιτεχνικὴ ἀρχή, διὰ τὸν καθορισμὸν τῶν σχεδίων καὶ τῶν ρυθμῶν, διὰ τὴν γνωμοδοτήσιν ὅταν πρόκειται νὰ ληφθῇ σημαντικὴ ἢ γενικὴ ἀπόφασις, καὶ διὰ νὰ παρακολουθῇ τὴν καλλιτεχνικὴν ἐν γένει ἀνάπτυξιν τῆς πόλεως καὶ μίαν ἐνιαίαν διοικητικὴ ἀρχή, ἡ ὁποία θὰ συγκεντρῶνῃ εἰς χεῖρας τῆς ὅλης τὴν ἐξουσίαν πρὸς λήσιν καὶ ἐκτέλεσιν τῶν ἀποφάσεων, καὶ συγχρονισμὸν τῶν ἐνεργειῶν.

Τὸ πρῶτον μέτρον ἐννοεῖται ἄνευ περαιτέρω ἀναπτύξεως.

Τὸ δεύτερον δὲν δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ ἐφ' ὅσον αἱ Ἀθηναῖοι δὲν ἀποκτήσουν ἕνα Διοικητὴν, ποῦ θὰ συγκεντρῶνῃ εἰς χεῖρας του ὅλην τὴν ἐξου-

μῶσιν. Καὶ ἐν ὅ Ἐσρεφ μπέης ὑπῆρξεν, εἰς τοὺς Δελφούς, τῆς νέας αὐτῆς ἑλληνοτουρκικῆς ιδεολογίας ὁ εὐγλωττος προφήτης, εἶναι ἀναπόρρητον αὐριον, ὁ Βενιζέλος καὶ ὁ Κεμάλ, οἱ δύο μεγάλοι τοῦ συγχρόνου Ἀνατολικοῦ δράματος πρωταγωνισταί, νὰ ἀποβούν εἰς τὴν Ἀγκυρὰν

τῆς αὐτῆς ιδεολογίας οἱ θεμελιωταί. Εἰς τὴν Ἀνατολὴν, ὡς νέα μορφή τῆς αἰωνίας τῆς ἱστορίας, ἕνας νέος κόσμος γεννᾶται... Ἡ νέα Μεγάλῃ Ἰδέα. Ἵσως καὶ ἡ μόνη ἀληθινὰ Μεγάλῃ Ἰδέα.

ΛΕΩΝ ΜΑΚΚΑΣ

(*) Διάλεξις περὶ τῶν ἐθνικῶν καὶ διεθνιστικῶν βλέψεων τοῦ Ἑλληνισμοῦ, (16 Ὀκτωβρίου 1919), δημοσιευθεῖσα εἰς τὰς «Ἑλληνογαλλικὰς μελέτας» (Παρίσι, Νοέμβριος 1919, σελ. 456 καὶ ἐπ., ἰδίως σελ. 461).

ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΓΗΣ

ΤΟ ΑΓΡΟΤΙΚΟΝ ΚΟΜΜΑ

Η ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΙΣ προσφάτως αξιολογεί την προσοχήν μελέτης ες εβδομαδιαίων περιοδικών, καθ' ην η ανάπτυξις της γης εξετάζεται εν σχέσει με τας συνθήκας της αγροτικής ιδιοκτησίας, ως αυτή διεισδυθήσεται κατόπιν και της μεταπολεμικής συντελεσθείσης διανομής της γης εις τὸν ἀκτινίσαντα ἀγροτικὸν κόσμον, ἀποτελεῖ ὄντως σοβαρὰν προσπάθειαν πρὸς ἀναζήτησιν τῆς πολιτικῆς βάσεως τοῦ ἐλληνικοῦ ἀγροτισμοῦ — ἀπληλαγμένου τῶν δημιουργικῶν του στηριγμάτων — ἐντὸς τῶν ὁρίων συνθηκῶν τῶν διεποσάντων σήμερον τὴν ζωὴν τοῦ ὑπαίθρου.

Ὁ συγγραφεὺς τῆς μελέτης ὁρθότατα διαπιστώνει ὅτι ἡ ἐμφανιζομένη κατὰ τὸς τελευταίους χρόνους εἰς μερικές χώρας ἀγροτιστικὴ ἰδεολογία οὐδεμίαν ἔχει συγγένειαν πρὸς τὸν σοσιαλισμὸν ἢ ἄλλας ἀριστέρας κοινωνικάς κινήσεις, ἐμφανίζεται δὲ μᾶλλον ὡς ἀντιδραστικὴ κίνησις παραγωγικῆς τάξεως, τὴν ὅποιαν ἡ σύγχρονος οἰκονομικὴ ἐξέλιξις καταδικάζει εἰς τὴν ἀπώλειαν τῆς μέχρι τοῦδε οἰκονομικῆς τῆς θέσεως καὶ σημασίας. Παρατηροῦμεν ὅντως ὅτι, ἐξαίρεσις τῶν ἱστορικῶν διὰ κάθε χώραν ἐποχῶν, καθ' ἃς ὁ ἀγρότης, ὑπὸ τὴν ᾧθῃν καὶ ὑποστήριξιν τῆς παλαιούσης ἐναντίον τῶν φεουδαρχικῶν θεσμῶν ἀστικής τάξεως, ἐξεγείρεται πρὸς ἀναγνώρισιν κυρίως τῶν ἐπὶ τῆς γῆς ἢ καλλιέργειαι δικαιομάτων του, εἰς οὐδεμίαν ἄλλην κίνησιν προοδευτικῆς ἐξελίξεως μετέχει ὁδτος, παραμένον πάντοτε ὁ πείσμων ὑποστηρικτὴς παντὸς πεπαλαιωμένου θεσμοῦ καὶ τῶ προτύργιον ὅλων τῶν πολιτικῶν καὶ κοινωνικῶν προλήψεων.

Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰς ἀνωτέρω στιγμὰς τῆς πρὸς τὸν φεουδαρχισμὸν πάλης, μολοντὶ ὁ ἀγροτικὸς κόσμος ἀποτελεῖ τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ πληθυσμοῦ, στερεῖται ἐπίσης, κατὰ κανόνα, γενικωτέρας πολιτικῆς ἀπόψεως, ἀποκαθιστάμενος δὲ εἰς τὴν ἰδιοκτησίαν ἐνὸς κλήρου γῆς ἀπέρχεται καὶ πάλιν εἰς τὸ περιθώριον τῆς πολιτικῆς ζωῆς. Τῆς πολιτικῆς ταύτης ἀδρανείας τῶν ἀγροτικῶν μαζῶν ἐπωφεληθὴ τὸ

σίαν, πού σήμερον εἶνε διασκορπισμένη εἰς τέσσαρα-πέντε Ὑπουργεῖα. Ἡ κάθε ὑπηρεσία ἀποφασίζει, τοποθετεῖ κτίρια, ἀγνοεῖ τὰ ἔργα καὶ τοὺς κανονισμοὺς τοῦ γελτονος, τὰς μελέτας καὶ τὰς ἀποφάσεις τῶν συναδέλφων κλπ. Καὶ ὅταν πρέπει νὰ σταματήσουν ἔκνομοι πράξεις, κανένας δὲν εἶνε ἀρμόδιος διὰ νὰ καταστείλῃ τὴν παράβασιν καὶ συνάμα νὰ διατάξῃ καὶ τὴν ἐπανόρθωσιν τοῦ κακοῦ.

Μόνον ἓνας Διοικητὴς με ἐξουσίαν ὁμοίαν πρὸς ἐκείνην τῶν ἄλλων Διοικητῶν, πού ὑπάρχουν εἰς τὴν Ἑλλάδα, θὰ ἠδύνατο, με συγκεντρωμένης ὑπηρεσίας πού θὰ ἐξαρτῶνται ἀπ' αὐτὸν καὶ μόνον, νὰ τερματίσῃ τὴν διοικητικὴν ἀναρχίαν πού μαστίζει τὰς Ἀθήνας, καὶ νὰ βάλῃ εἰς ἕνα δρόμον σχέδια, ἔργα, ἀρχιτεκτονικὴν. Οὐδεμία μείωσις διὰ τὸ Κέντρον, οὐδεμία σύ-

πολιτικῶς ὀργανωμένον ἐν Ρωσίᾳ προλεταριάτον διὰ νὰ στήσῃ τὴν δικτατορίαν του, ὡς κατὰ καιροὺς καὶ ἡ ἀστική τάξις εἰς ὅλας τὰς εὐρωπαϊκὰς χώρας διὰ νὰ παγίωσιν τὴν πολιτικὴν τῆς κυριαρχίαν. Ἡ παθητικὴ αὐτὴ θέσις τοῦ ἀγρότου ἀπέναντι τῆς πολιτικῆς διαπάλης τῶν ἄλλων τάξεων, ἡ μᾶλλον καὶ ἡ συντάξις του εἰς πολλὰς περιπτώσεις πρὸς πᾶσαν κίνησιν στρεφόμενη ἐναντίον τῆς προοδευτικῆς ἐξελίξεως, ἔχει βεβαίως τὸν λόγον τῆς εἰς αὐτὴν τὴν θέσιν τοῦ ἀγρότου ἐν τῇ οἰκονομίᾳ. Κινήσεις προοδευτικὰς ἢ ἐπαναστατικὰς κάμνει μόνον κάθε τάξις ἐπιδιώκουσα τὴν μετατροπὴν τοῦ ἐπικρατοῦστος οἰκονομικοῦ καὶ κοινωνικοῦ συστήματος, κάθε τάξις δηλονότι ἀξιούσα τὴν ἀλλαγὴν τῶν παραγωγικῶν συνθηκῶν ἀναλόγως με τὰς συγχρόνους ἀνάγκας. Οὕτω, ὅταν τὸ καθεστὼς τῆς ἐμπορευματικῆς οἰκονομίας ἐδημιούργησε τὰ ἀστικά κέντρα καὶ ἐγένετο κύριον μεγάλου μέρους τῆς παραγωγῆς, δημιουργήσαν τὴν βιομηχανικὴν τοιαύτην, ἐστράφη ἁμέσως καὶ ἐναντίον τῶν συνθηκῶν τῆς ἀγροτικῆς παραγωγῆς, ἐναντίον τῆς φεουδαρχικῆς ἰδιοκτησίας τῆς γῆς ἣτις ἐδημιούργει τὴν κλειστὴν οἰκονομίαν, ἐμποδίζουσα τὴν παραγωγὴν καὶ κατανάλωσιν ἐμπορευμάτων. Εἰς τὴν ἀνάγκην λοιπὸν τῆς ἀλλαγῆς τοῦ τρόπου τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς, εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς ἐπεκτάσεως τῆς ἐμπορευματικῆς οἰκονομίας καὶ ἐπὶ τῶν ἀγρῶν, ὁφείλεται καὶ ἡ διανομὴ τῆς γῆς εἰς μέτρα πρὸς ὑποστήριξιν τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς, ὡς ἡ ἀνάπτυξις κοινωνικῶν ἀγροτικῆς πίστεως κ. λ. π., καὶ ὅχι εἰς τὴν ὑπαρξίν ἰδιαιτέρας κοινωνικῆς καὶ πολιτικῆς συνειδήσεως παρὰ τῇ ἀγροτικῇ κόσμῳ.

Μετὰ τὴν τοιαύτην διαπίστωσιν τῆς θέσεως τοῦ ἀγρότου ἐν τῇ συγχρόνῳ οἰκονομικῇ καὶ πολιτικῇ ἐξελίξει, ἃς ἐξετάσωμεν ἥδη καὶ τὴν ἐιδικὴν ἐν Ἑλλάδι κατεῦθυσιν τῆς ἀγροτικῆς πολιτικῆς, ὡς ἀσχεῖται ὑπὸ τοῦ Κράτους καὶ ὡς προπαγανδίζεται ὑπὸ τοῦ νεο-

χουσις ἐξουσιῶν θὰ ἐπέλθῃ ἐκ τῆς λήψεως τοῦ μέτρου αὐτοῦ: ὁ Διοικητὴς θὰ εἶνε ὁ ὑφύπουργός ὅλων τῶν ὑπουργείων πού ἔχουν νὰ ἐκτελέσουν ἔργα εἰς τὰς Ἀθήνας. Μὲ ἔδραν τὰς Ἀθήνας, ὅπου ἐδρεύει ἡ Κυβέρνησις, ἢ τῆς Κυβερνήσεως θὰ εἶνε ἀπείρως εὐ-ἄλλων Διοικητῶν πού μένουν εἰς τὰς ἐπαρχίας.

Ἐχὼ ἀκλόνητον τὴν πεποίθησιν ὅτι αὐτὴ εἶνε ἡ ἐνδεειγμένη καὶ μόνη λύσις, ὅχι μόνον πρὸς περιφρούρησιν τῆς ῥύθμισιν ὁ λ ο ν τ ὁ ν τ ο π ι κ ὶ ο ν ζ η τ η μ ᾱ τ ὁ ν π ο ῦ σ ῆ μ ε ρ ο υ διεξάγονται εἰς βάρος τῶν Ἀθηνῶν, τοῦ Πειραιῶς καὶ τῶν περιχώρων.

Π. Α. ΑΓΡΥΠΟΠΟΥΛΟΣ
Εὐκλείης Ἀθῆναι, Πέδρην Ὑπερελός.

συστάτου Ἀγροτικοῦ κόμματος. Παρ' ἡμῖν ἡ ἀγροτικὴ μεταρρύθμισις ἤρχισεν εὐθὺς μετὰ τοὺς ἀπελευθερωτικούς ἀγῶνας, βαθμηδὸν δὲ καὶ μέχρι τοῦ 1885 συνετελέσθη καὶ ἡ διανομὴ τῶν ὑπολειφθεῖσων ἐθνικῶν γαιῶν αἱ ὁποῖαι περιήλθον εἰς τοὺς καλλιεργητὰς κατὰ τὸ σύνολον.

Εἰς τὰς νέας χώρας, ὑπὸ τὴν πίεσιν τῆς ἀνάγκης τῆς ἀποκαταστάσεως καὶ τοῦ προσφυγικοῦ κόσμου, ἡ ἀπαλλοτριώσις ἐφηρμόσθη ἐπὶ ὅλων τῶν ἀγροκτημάτων μέσης καὶ μεγάλης ἐκτάσεως, οὐσιαστικῶς δὲ σήμερον ἡ τυχὸν διανομὴ καὶ τῶν ὀλίγων εἰσέτι ἀπομενόντων μεγάλων ἰδιωτικῶν ἀγροκτημάτων δὲν πρόκειται νὰ θεραπεύσῃ μεγάλας ἀνάγκας τοῦ ἀκτήμονος κόσμου.

Ὑποστηρίζεται ἤδη ὅτι ὁ ἀγροτικὸς κλήρος εἶνε ἀνεπαρκὴς ἐνῷ ἐπίσης μέγα μέρος τῶν ἀγρῶτων στερεῖται καλλιεργητικῶν ἐφοδίων διὰ νὰ καταστήσῃ γόνιμον, ἔστω καὶ τὸν μικρὸν κλήρον του. Τὸν ἀγροτικὸν κόσμον ἐξ ἄλλου βαρύνουν μεγάλα χρέη, καὶ διὸ τοκογλυφικά, ἀπαιτεῖται δὲ ἀπ' αὐτοῦ ἡ πληρωμὴ δυσαναλόγων φόρων. Ἐπὶ πλέον αἱ τιμαὶ τῶν γεωργικῶν προϊόντων ἔπεσαν κάτω τοῦ κόστους τῶν παραγωγικῶν ἐξόδων, μεγάλῃ δὲ οἰκονομικῇ κρίσει μαστίζει ὅλας τὰς ἀγροτικὰς τάξεις.

Ἡ κατάστασις αὕτη, εἴτε ἀληθὴς εἴτε ὑπὲρ τὴν πραγματικότητα περιγράφεται, ἔρχεται καθ' ἡμᾶς νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ἡ νεώτερα ἀγροτικὴ μας οἰκονομία, ἣτις εἶνε γέννημα αὐτῆς ταύτης τῆς ἐξελίξεως τῶν προηγμένων κοινωνικο-οικονομικῶν ὁρων καὶ ἣτις στηρίζεται ἐπὶ τοῦ θεσμοῦ τῆς μικρᾶς ἰδιοκτησίας, δὲν παρουσιάζει ἤδη τὸσον στερεὰ θεμέλια. Εἰς πολὺ βραχὺ διάστημα, ἀπ' οὗτο ἐθεωρήθη ὅτι ὁ σχηματισμὸς τῶν μικρῶν οἰκονομικῶν μονάδων εἰς τὴν γεωργίαν θὰ ἔφερε τὸν παραγωγικὸν συγχρονισμὸν εἰς τὴν χώραν, γίνεται καταφανὲς ὅτι ἡ οἰκονομικὴ καλλιεργητικὴ ἐπίδοσις δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἀποτελέσῃ τὴν βάσιν τῆς μεταπολεμικῆς διαμορφώσεως γεωργικῆς οἰκονομίας, ἣτις, ἀντιθέτως με τὰ παρ' ἡμῖν, γενικεύει τὴν εἰσχώρησιν τῆς βιομηχανικῆς συστηματοποιήσεως εἰς ὅλους τοὺς κλάδους τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς.

Μικρὰ κτήματα, μικρὰ κεφάλαια, δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἀνθέξουν εἰς διεθνῶς ἐνεργούμενον ἀνταγωνισμὸν με μεγάλας ἐκτάσεις, σπουδαῖα μηχανικά καὶ χημικά μέσα, μεγάλα κεφάλαια. Ἀσέτως ὄντως πρὸς τοὺς κοινωνικοὺς καὶ δημοσιονομικοὺς λόγους οἱ ὁποῖοι ἐπιβάλλουν εἰς τὸ Κράτος τὴν λήψιν προστατευτικῶν μέτρων, δὲν δύναται παρὰ νὰ ἀποτελῇ ἰδιωτικὴν καὶ ἐθνικὴν ζημίαν ἢ παραγωγὴν προϊόντων με κόστος μεγαλύτερον τῶν τιμῶν ὑπὸ τὰς ὁποίας προσφέρονται ἔξωθεν, ὡς συμβαίνει με τὰ σιτηρὰ καὶ ἄλλα γεωργικά προϊόντα. Καὶ ἡ οἰκονομικὴ ἀντιφυσιολογικὴ αὐτὴ κατάστασις δὲν εἶνε δυνατόν, παρ' ὅλα τὰ κυβερνητικὰ μέτρα, νὰ περιορισθῇ μόνον εἰς τὴν δημιουργίαν τῆς σημερινῆς δυσχεροῦς διὰ τὸν ἀγροτικὸν κόσμον καταστάσεως. Θὰ ἐπιφέρῃ προοδευτικῶς τὴν διαφοροποίησιν τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας καὶ τῆς κοινωνικῆς τῆς ὑπαίθρου συν-

θέσεως.

Τὸ ἐλληνικὸν Ἀγροτικὸν κόμμα, ἐμφανιζόμενον ἀκριβῶς εἰς τὴν ἱστορικὴν ταύτην καμπὴν τῆς ἀγροτικῆς μας οἰκονομίας, οὐδὲν, ὡς εἶνε φυσικὸν ἀπὸ αὐτὸ τὸ κοινωνικὸν περιεχόμενον του καὶ τὸν χαρακτήρα του, ἔχει νὰ παρουσιάσῃ πρόγραμμα θεραπείας τῆς γεωργικῆς κρίσεως κατὰ τρόπον προοδευτικὸν καὶ προσηρμοσμένον εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς ἐξελίξεως ὅστις οὕτω νὰ παρέχῃ καὶ τὸ ἐνδύσιμον ἐπιτυχίας. Ἀναπετάσαν τὴν σημαίαν τῆς μικροῦς οἰκονομίας ἀμύνεται πρὸς συγκράτησιν παραγωγικῶν συνθηκῶν, τὰς ὁποίας καταργεῖ ἡ οἰκονομικὴ πρόοδος, καὶ ζητεῖ τὴν ἐξουσίαν διὰ νὰ θέσῃ φραγμὸν εἰς τὴν ἐπέκτασιν τῆς δράσεως τοῦ κεφαλαίου ἐπὶ τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς. Κηρύσσεται κατὰ τοῦ πτωτικού κεφαλαίου, παρὰ τὴν οἰκονομικὴν ἀνεπάρκειαν τοῦ μικροῦς οἰκονομικοῦ παραγωγῶν. Κατὰ τῆς βιομηχανίας, παρὰ τὸ ὅτι τὸ μεγαλύτερον μέρος τῶν γεωργικῶν προϊόντων εὐρίσκει μόνον διὰ μέσου ταύτης κατανάλωσιν, ὡς ἐπίσης εἰς αὐτὴν εὐρίσκει ζωὴν καὶ τὸ πλεονάζον ἀπὸ τὴν καλλιέργειαν τῶν μικρῶν κλήρων ἀγροτικῶν στοιχείων. Κατὰ τὸ ἐμπορίου τέλος, μολοντὶ ἄνευ τοῦ ὑπηρεσιῶν αὐτοῦ δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ τεθοῖν εἰς κυκλοφορίαν τὰ γεωργικά προϊόντα. Βαθύτερον ἐξεταζόμενον τὸ πρόγραμμά του δὲν εἶνε παρὰ τὸ κίνημα τῶν συντεχνιῶν τοῦ μεσαιωνοῦ ἐναντίον τῆς βιομηχανικῆς ἐξαπλώσεως, εἶνε τὸ κίνημα τοῦ καθυστερημένου ἐργάτου ἐναντίον τῶν μηχανῶν αἱ ὁποῖαι συντομίζουν τὸν χρόνον ἐργασίας. Αὐτὸς εἶνε ὁ ρόλος ὅλων τῶν ἀγροτικῶν κομμάτων τῶν ἀναφεύμενων ἐσχάτως εἰς τὰς ὑφιστάμενας ὀψίμως τὴν βιομηχανικὴν καὶ κεφαλαιοκρατικὴν ἐξέλιξιν χώρας τῆς Μέσης Εὐρώπης καὶ τῶν Βαλκανίων, καὶ τοῦ ρόλου τούτου δὲν ἠδύνατο νὰ κάμῃ ἐξαιρέσιν καὶ τὸ ἐλληνικὸν Ἀγροτικὸν κόμμα, τοῦ ὁποῦ ἡ ἐναντίον τῆς οἰκονομικῆς ἐξελίξεως δημαγωγία δὲν εἶνε παρὰ ἡ θρηνηδία διὰ μίαν παρερχομένην ἐποχὴν.

Ἐπανερχόμεθα εἰς τὴν προμνησθεῖσαν μελέτην καθόσον εἶνε ἀνάγκη, παρὰ τὴν ἐν πολλοῖς συμφωνίαν μας, νὰ ἀντικρούσωμεν ἰδιαιτέρας μίαν ἐν αὐτῇ σφαλερὰν ἄποψιν, ἡ ὁποία εἶνε δυνατόν νὰ ἀποτελέσῃ ἐν ἀκόμῃ κενῇ ἐννοίᾳ σύνθημα τῶν ἡγουμένων τῆς ἀγροτιστικῆς κινήσεως. Ἀναφέρεται ὅτι ὁ ἀγρότης κατὰ τὴν πώλησιν τῶν προϊόντων του ὑποκρίνεται ἐπὶ πλέον καὶ εἰς τὴν ἐκμετάλλευσιν τοῦ ἐμπορίου. Ὅσον καὶ ἐν τούτῳ ἔχει σχετικὴν ἀλήθειαν ὅταν ὁ πωλητὴς πιέζεται ἀπὸ ἀμέσους καὶ ἐπικρατικὰς ἀνάγκας, πολλάκις μάλιστα καὶ διὰ νὰ προπωλήσῃ τὸ προϊόν του, ἐν τούτοις δὲν δύναται νὰ ἔχῃ τὴν ἰσὺν οἰκονομικοῦ νόμου. Μόνον οἱ μετὰ τὴν ἐπιφάνειαν τῶν οἰκονομικῶν φαινομένων ἀσχολούμενοι δύναται νὰ ὑποστηρίζουν ὅτι ἡ πώλησις ἐνὸς ἐμπορεύματος καὶ μάλιστα ὑπὸ τοὺς κανονικοὺς τῆς ἀγορᾶς ὁρους δὲν παρέχει εἰς τὸν πωλητὴν τὴν πραγματικὴν του ἀξίαν, καθόσον ὁ ἀγοραστής, εἴτε ἔμπορος, εἴτε βιομήχανος, εἴτε πτωχὸς ἀμφοτέρων, ἐκμεταλλεύεται τὸν πωλητὴν. Αὐτὸς οὐδὲν ἄλλωστε ὁ θεω-

ρητικὸς θεμελιωτὴς τοῦ Κομμουνισμοῦ Κάρλ Μάρξ ἀποκρούει ὅτι κατὰ τὴν ἀγορὰν τῶν ἐμπορευμάτων δημιουργεῖται ὑπεραξία, δεχόμενος αὐτὴν ὡς ἀπώτελεσμα μόνον τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῆς μισθωτῆς ἐργασίας, περίπτωσις ἡ ὁποία δὲν συντρέχει εἰς τὰς μεταξὺ τῶν παραγωγῶν καὶ τῶν ἀγοραστῶν τῶν προϊόντων τῶν σχέσεις.

Ὁ ρόλος τοῦ ἐμπορικοῦ βιομηχανικοῦ καὶ τραπεζικοῦ κεφαλαίου εἶνε ἀκριβῶς παραγωγικὸς ὅσον καὶ τοῦ ἀπασχολούμενου εἰς τὴν ἄμεσον παραγωγὴν προϊόντων κεφαλαίου. Ἡ κυκλοφορία ἐμπορευμάτων, ὅταν δὲν περιορίζεται εἰς ἄμεσον μεταπαρασκευασὴν ὁπότε μικρὰν τινα ἀμοιβὴν μόνον παρέχει εἰς τὸν ἔμπορον, ἀποτελεῖ συνέχειαν τῆς παραγωγικῆς λειτουργίας, σχηματίζουσα μετὰ τῆς παραγωγῆς τοῦ ἀρχικοῦ προϊόντος τὴν ὅλην περιστροφὴν τοῦ ἐμπορεύματος μέχρι τῆς καταναλωτικῆς τοποθετήσεως του καὶ ἐπιστροφῆς τῆς πραγματοποιηθείσης ἀξίας του ὑπὸ μορφήν χρήματος πρὸς νέαν ἐπανάληψιν τῆς παραγωγῆς. Καὶ συγκριμένως: Ὁ καπνὸς, ὅστις παράγεται ἐν Ἑλλάδι, μετὰ τὴν πώλησιν του ἀπὸ τὸν παραγωγὸν περιέρχεται ἀπὸ διάφορα ἐμπορικά καὶ βιομηχανικά στάδια, ἐπιβαρυνόμενος με μεταφορικά καὶ ἄλλα ἐξόδα ἐπεξεργασίας καὶ βιομηχανοποιήσεως, καὶ δὲν πραγματοποιεῖ τὴν τελικὴν του κυκλοφορίαν εἰ μὴ ὅταν ἀγορασθῇ ἀπὸ τὸν καταναλωτὴν καπνιστὴν. Τὸ αὐτὸ ἀπαιτεῖται περισσότερον ἢ ὀλιγώτερον καὶ διὰ τὰ ἄλλα γεωργικά προϊόντα, ὡς π. χ. τοὺς οἴλους οἱ ὁποῖοι πρέπει νὰ ὑποστούν πολλὰς ἐπεξεργασίας καὶ τυποποίησιν, τελικῶς δὲ δὲν εἰσέρχονται εἰς τὴν κατανάλωσιν εἰ μὴ μετὰ παρέλευσιν καὶ ἐτῶν πολλῶν.

Ἐν τῇ ἀγορᾷ ἄλλως τε δὲν ἐμφανίζεται μόνον ὁ πτωχὸς παραγωγὸς ὁ ἐπιδιώκων με πᾶσαν ἀπαλῶειαν νὰ ρευστοποιήσῃ τὰ προϊόντα του, ἀλλὰ καὶ ὁ μέγας βιομήχανος καὶ ὁ μέγας καλλιεργητὴς, ὅστις δὲν ὑπόκειται εἰς παρομοίαν ἀνάγκην, διὰ νὰ παραχωρήσῃ μεγάλα κέρδη εἰς τὸν ἔμπορον. Συμβαίνει ὅμως κατὰ κανὸν ὁ μέγας παραγωγὸς νὰ πωλῇ τὰ ἐμπορεύματά του εἰς χαμηλότερας τιμὰς ἀπὸ τὸν μικρὸν τοιοῦτον — ὡς ὁ Καναδὸς σιτοπαραγωγὸς μᾶς προσφέρει πολὺ ἐφθονότερον τὸν σίτον του ἀπὸ ὅσον στοιχίζει ἐν Ἑλλάδι — καὶ ὁ λόγος εἶνε ὅτι ὁ μέγας παραγωγὸς διαθέτει ἐκτάσεις, μηχανικά μέσα, κεφάλαια, ἐργάτας ἀπὸ τὴν ἐργασίαν τῶν ὁποίων δημιουργεῖ ὑπεραξίαν, τὰ ὁποῖα δὲν δύναται νὰ διαθέσῃ ὁ μικρὸς παραγωγός, εἰς τὸν ὁποῖον παρ' ὅλην τὴν ἐπιμοχθὸν προσωπικὴν του ἐργασίαν στοιχίζουν πολὺ ἀκριβώτερον τὰ προϊόντα του ἀπὸ τὰς τιμὰς τῆς ἀγορᾶς.

Ποῦ λοιπὸν εὐρίσκεται ἡ ἐκμετάλλευσιν τοῦ κεφαλαίου ἀπέναντι τοῦ παραγωγῶ; Καὶ πού εἶνε δυνατόν νὰ στηρίζεται τοιαύτη; Ἡμεῖς δὲν βλέπομεν παρὰ τὴν ἀδυναμίαν τοῦ τελευταίου τούτου νὰ ἐνεργήσῃ παραγωγὴν συμφώνως με τὰς νέας κοινωνικὰς καὶ οἰκονομικὰς συνθήκας.

Ἀπομένει ἤδη νὰ ἐξετάσωμεν ποῖα δύναται νὰ εἶνε ἡ σημασία καὶ ἡ ἐπιδρασίς τοῦ ἀγροτισμοῦ εἰς τὴν πολιτικὴν ζωὴν τῆς χώρας, καὶ πρὸς τοῦτο ἀπαραιτήτων εἶνε νὰ ἐρευνήσωμεν τὰς

ἀρχὰς ὡς καὶ τὴν σύνθεσιν τοῦ ἐν Ἑλλάδι Ἀγροτικοῦ κόμματος. Κατὰ τὸ πρόγραμμά του, τὸ κόμμα τοῦτο ἐπιδιώκει κυρίως: α) νὰ ἀποκαταστήσῃ γενικῶς τὴν μικροϊδιοκτησίαν εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς β) νὰ πολεμήσῃ τὴν κεφαλαιοκρατίαν, καὶ γ) νὰ καταργήσῃ τὴν ἐκμετάλλευσιν ἀνθρώπου ἀπὸ ἀνθρώπου, καὶ ταῦτα πάντα, τὰ ὅλας ἀντίθετα καὶ ἀσυμβίβαστα, ἐκθέτει συγκεχυμένως καὶ ἀορίστως, καὶ ἐξηγουμένα μόνον με τὴν ἀνάλυσιν καὶ περὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Ἀγροτικοῦ κόμματος, τὴν ὁποίαν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ἔργου μας ἐκάμαμεν καὶ καθ' ἣν τὸ κόμμα τοῦτο ὡς μόνον πρόγραμμα, τὸ ὁποῖον ἀντικειμενικῶς δύναται νὰ ἔχῃ, εἶνε νὰ ἀντιτάσσεται εἰς πᾶσαν οἰκονομικὴν καὶ κοινωνικὴν ἐξέλιξιν τοῦ τόπου. Ἐξ αὐτοῦ πιστοποιεῖται ὅτι τὰ διάφορα ἀρριβιστικά στοιχεῖα τὰ συγκροτοῦντα τὸ Ἀγροτικὸν κόμμα, ὅσο καὶ ἂν τὰ πλείεστα ἐξ αὐτῶν εὐρίσκονται ἐπηρεασμένα ἀπὸ τὴν σοσιαλιστικὴν καὶ κομμουνιστικὴν κίνησιν εἰς τὴν ὁποίαν μετεῖχον κατὰ τὸ παρελθόν, ἐκλέξαντα ὡς προσφορύτερον πεδὸν τῆς ταχυτέρας εἰς τὴν πολιτικὴν ἀνόδου τῶν τοῦς ἀγρότας, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ κάμουν ἄλλως παρὰ ἀρνούμενα τὴν κοινωνικὴν τὴν ἰδεολογίαν νὰ μεταβληθοῖν εἰς προμάχους τοῦ μικροαστισμοῦ καὶ τοῦ ἀγροτικοῦ νοικοκυριμοῦ. Ἐπακόλουθον εἶνε ὅτι καὶ αἱ πολιτικαὶ προσατενίσεις τοῦ Ἀγροτικοῦ κόμματος δὲν εἶνε δυνατόν νὰ εὐρίσκωνται περισσότερον μακρὰν τῶν κατὰ τὰς περιστάσεις ἀγροτικῶν ἀπαιτήσεων, αἱ ὁποῖαι θὰ ὑποστηρίζωνται παρ' αὐτοῦ κατὰ τὸν πλέον ὀχλοκρατικὸν καὶ δημαγωγικὸν τρόπον. Εὐνοχισμέ- νον ἀπὸ πᾶσαν πολιτικὴν προοπτικὴν τὸ Ἀγροτικὸν κόμμα καὶ ὑποχρεούμενον, διὰ νὰ στηριχθῇ, νὰ κολακεύσῃ πάσας τὰς ἀδυναμίας κοινωνικὰς καὶ πολιτικὰς καθυστερημένης τάξεως, δὲν πρόκειται νὰ δημιουργηθῇ εἰς ἡθικὴν ἐν τῷ τόπῳ ἀξίαν καὶ ἐπὶ τῇ βάσει ἀρχῶν ἀνταποκρινόμενων εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς παροῦσας νὰ ζητήσῃ τὴν διακυβέρνησιν τῆς χώρας. Ἡ ζωὴ τοιοῦτου κόμματος, ἐάν τοῦτο δὲν ἐξελιχθῇ εἰς ἕν καθαρὸς ἀντιδραστικὸν κόμμα τῶν μεγάλων γαιοκτημόνων καὶ τῶν λοιπῶν φεουδαρχικῶν ὑπολειμμάτων τῆς ὑπαίθρου, ὡς ἐν Ὀδυσσεύῃ, Ρουμανίᾳ καὶ Αὐστρίᾳ, δὲν πρόκειται νὰ ἀποτελέσῃ παρὰ ἕν ὀλίγης διαρκείας ἐπεισόδιον εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς χώρας, τοσοῦτω μᾶλλον ὅσο τὸ κόμμα τοῦτο, στηριζόμενον ἐπὶ τῆς τελείως ἀσταθῆς κοινωνικῆς καὶ πολιτικῆς μικροαστικῆς τάξεως καὶ διακρινόμενον ἀπὸ τὸν τυχοδιωκτισμὸν τῶν ἡγετῶν του, θὰ εὐρεθῇ κατὰ μοιραίαν συνέπειαν σάμαχον εἰς πᾶσαν ἀνάμεικτον κατάστασιν, ἣτις διὰ τὴν ἐπικράτησιν τῆς θὰ ἐπαγγέλλεται ἀφειδῶς τὴν ὑποστήριξιν τῶν λαϊκῶν συμφερόντων. Ὅσον ἀφορὰ τὸ μέλλον, ἡ γὰρ ὡς συντελούμενη ἤδη διαφοροποίησις εἰς τὴν οἰκονομικὴν καὶ κοινωνικὴν ζωὴν δὲν θὰ ἐπιτρέψῃ τὴν ἐπικράτησιν συγκεχυμένων ἀπόψεων, ὥστε νὰ ὑπάρχῃ περίπτωσις ὅτι τὸ Ἀγροτικὸν κόμμα, μετὰ τὴν σημερινὴν νεφελῶδες ἰδεολογικὴν περιεχόμενον του καὶ τὰς ἀντιδραστικὰς τάσεις του, θὰ δυνηθῇ νὰ ἀσκήσῃ σοβαρὰν ἐπίδρασιν εἰς τὴν πολιτικὴν ἐξέλιξιν τῆς χώρας.

Β. ΠΑΝΟΥ

❄ ❄ ❄

✿

✻ ✻ ✻

✿ ✿ ✿

* *

ΧΑΙΡΕΤΙΖΟΜΕΝ μετὰ ζωηρᾶς χαρᾶς τὰς
τῆς μητέρας καὶ τοῦ παιδιοῦ. Εἶπε ἐν ἑκ
τῶν ὀλίγων συνειδηλόν, ἀπὸ τὰ ὅποια ἡ Ἐλ-
ληνικὴ κοινωνία ἀναμένει πολλά, διότι εἰς
αὐτὸ ἡκούσθησαν γνώμαι πολλὰ, διότι εἰς
εἰδικόν, διὰ τὴν καλυτέραν διαφύλαξιν τῶν
σπουδαιοτάτων ζητημάτων τῶν ἀναγομένων
εἰς τὴν μητέρα, ὡς εἰς παράγοντα προοδού-
σαν κοινωνίας, καὶ εἰς τὰ παιδιὰ, ὡς μέλλον
μῖς κοινωνίας, καὶ εἰς τὴν παρὰ τὴν πόρθον
Αὐτοκράτους εἰς τὴν Ἑλλάδα ἡ ἀνθρωπότητος.
εἶχε ὡς ἐπὶ τοῦ πολὺ ἐγκαταλειφθῆ αἰς ὀλί-
γα ἰδιωτικὰ σωματεία, τὰ ὅποια ὅμως ἐργα-
ζόμενα ἐντατικῶς ἐπέτυχον εἰς τὴν ἀπο-
σιν διολυλῆσθαι τῆς κοινῆς Ἑλληνικῆς ἐργα-
μης, καὶ ὡς ἀποτέλεσμα τῶν ἐνεργειῶν των
προβλέπει σήμερον τὸ Συνέδριον, τὸ τόσο-
ν πολλὰ ὑποσχόμενον. Ἐλπίζομεν δὲ αἱ γνώ-
μαι τοῦ Συνεδρίου, ἡλικίᾳ εἶνε δὲ κατὰ
λαγμὰ πείρας καὶ μελέτης, θὰ υἱοθετηθῶν
καὶ ἀπὸ τοῦ Κράτους, ὥστε καὶ νομοθετηθῶν
ἢ προστασία τῆς μητέρας καὶ τοῦ παιδιοῦ νῦν

Η ΣΥΝΑΓΕΑΦΟΣ «Πειθαρχία» ἐκλεισε,
καὶ αὐτὰς, τὸ πρῶτον ἀπὸ τῆς γεννη-
σέως τῆς ἑτοῦς, ἐφ' ᾧ καὶ ἀπευθύνοντο εἰς
τὴν διευθύνουσαν τῆς τῶ θεομότητος συγκατη-
ρίᾳ μας καὶ τὰς εἰλικρινεστέρας μας διὰ τὸ
μέλλον εὐχάς. Ὅα μᾶς ἐπιτραπὴν ὑμῶν καὶ
τοιοῖσμεν διὰ ἀπάντησι τῶν ἐσθρόων καὶ δι-
κίων συγκατηρητῶν ἅπαντα ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ
αὐτῇ ἐδεχθῇ δ κ. Λόγγος, τὰ ἰδικὰ μᾶς ἔ-
χουν τοῦτο τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ πλεονέκτημα, δτι
προέρχονται ἀπὸ τοὺς καλότερον παντὸς ἐξ-
ἄλλου δυναμένους νὰ γνωρίζουν πόσον ἐξιοθαύ-
μαστος ὑπῆρχεν ἡ προσοπάθεια τῆς «Πει-
θαρχίας». Ἡ δὲ ἀγανάκτησις καὶ οὐνεργησις τοῦ
πολιτικῆς ἐπιθεωρήσεως τῆς περιωπῆς τοῦ
περιοδικοῦ τοῦ ἐθιμοτυπικοῦ ἡ ἐκάνθησις
καὶ ἡ ἐπιμονὴ τοῦ κ. Λόγγου, ἀποτελεῖ
πραγματικὸν κατάρθωμα, ὑπὸ τὰς παρούσας
ἰδίους συνθήκας τῆς κοινωνικῆς μας ζωῆς.
Καὶ ἐστὶν ἡ πολιτικὴ ἐπιθεωρήσις κατορθώ-
θη, συγχρόνως, ὅπως συμβαίνει μὲ τὴν «Πει-
θαρχίαν», νὰ διατηρῇ τὴν ἀντικειμενικότητα
τῶν κρίσεων της, τῇ ἀσφῶς ἀντιδημαγωγί-
κῃ τῆς κατευθύνουσι, καὶ τὴν σεμνότητα τῶ-
ν τοῦ ὅπως ὅσον καὶ τῶν ἰδεῶν, ἡ ἐπι-
κράτους της ἐτι μᾶλλον τιμᾷ καὶ τοὺς διευ-
θύνοντας τὸ περιοδικὸν καὶ τοὺς ἀναγνώστας
αὐτοῦ. Βεβαίως, ἀπὸ τὴν «Πειθαρχίαν» συγχό-
ρως, βασικώτατα μύλοισι, μᾶς χωρίζουν αἱ
πολιτικαὶ πεποιθήσεις καὶ ἀντιλήψεις. Ἄλλ',
ἡ διαφορά μας αὐτῇ, ἐν τῇ προκειμένῳ δὲν
σημαίνει παρὰ μίαν ἐπὶ πλέον διαπίστωσιν
τῆς εἰλικρινείας τῶν συννοητῶν μας.

Η ΑΡΗΝΗΣΙΣ τῆς Ἀγορτικῆς Τραπέζης, ἐπινεύοντος τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως, αὐτα μεταρρέψῃ, κατόπιν τῶν πανταχόθεν πιέσεων, τὰ βαρυντὰ πρόθεσμα καλλιεργητικὰ τῆς δάνεια εἰς μεσοπρόθεσμα, κυρώνουσα τὴν ἀρχὴν τὴν ὁποίαν ἔθεσε τῆς τακτικῆς ρευστοποιήσεως τῶν τοποθετήσεών της, εἶνε ἡ δῆα πάσης ἐξάρσεως, ἰδίᾳ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ὅτι ἡ Ἀγορτικὴ Τράπεζα ἀποδεικνύει δύναμιν ἀντιστάσεως τὴν ὁποίαν ἠθέλησαν αὐτὰ τῆς ἀμφισβητήσουν καὶ τοῦναντι οὕτω τὴν ἰδέαν, ὅτι τὰ κεφάλαιά της δὲν μένουσιν ἀκατοχύρωτα καὶ εὐκολοῦς λεία τῶν ἐκάστοτε διαθέσεων ἢ ἐπινοήσεων τῶν διαφόρων συνήθως ἀπροσκήλων προστατῶν τῶν γεωργῶν.

Δημιουργεῖται οὕτω καὶ ἐνισχύεται πέρας τῆς Ἀγορτικῆς Τραπέξης μία ἀτμοσφαῖρα ἐμπιστοσύνης καὶ πίστεως, τόσον

ἀναγκαίως κατόπιν τῶν ὑπὸ διαφορῶν
καὶ διαφοροτρόπως ἐκδηλωθέντων φό-
βων περὶ τῆς τύχης τῶν κεφαλαιῶν της.
Πάντως ἡ Ἄγροτική Τράπεζα ἀντι-
σταθεῖσα εἰς τὴν ὁμαδικὴν αὐτὴν ἐπιθε-
σιν περὶ μετατροπῆς, δὲν μένει ἀδιαφορῶς
πρὸ τῶν ἀναγκῶν τῶν καλῆς πίστεως ὁ-
φειλετῶν της ἐκείνων οἱ ὅποιοι ἀποδε-
δειγμένως ἔπαθον καὶ εἰς τοὺς ὁποίους
ὄχι μόνον ἀνανεώνει τὰ γραμμάτια, ἀλλὰ
ἐπιπροσθέτως χορηγεῖ καὶ σπóρον ἐπὶ
πιστῶσει.

Ὡς πρὸς τὸ μέρος τοῦ ἄρθρου τοῦ κ. Γαρουφαλῖα περὶ ἀλλαγῆς κατευθύνσεως τῆς Ἀγροτικῆς Τραπεζίης εἰς τὸν τρόπον τῆς ἀσκήσεως τῆς ἀγροτικῆς πίστεως, θὰ εἰλομεν νὰ σημειώσωμεν τὰ ἑξῆς :

Ἡ Ἀγροτική Τράπεζα ἀντιλαμβάνεται καὶ γνωρίζει πολὺ καλὰ τὴν σημασίαν τὴν ὁποίαν ἔχουν διὰ τὴν γεωργίαν τὰ μεσοπρόθεσμα καὶ μακροπρόθεσμα δάνεια, ἐγκαίρως δὲ ἐστρεφεῖ πρὸς αὐτὰ τὴν προσοχὴν τῆς χορηγήσασα ἤδη ἀρετὰ. Ὁ ἀριθμὸς βέβαια καὶ τὸ ποσὸν τῶν τοιούτων δανείων δὲν δεικνύει καὶ τὴν ὑπερστέῃ κατενθουσίᾳ τῆς Τραπεζῆς.

Διότι πρῶτον, ὁ ἔλεγχος τῆς σκοπιμότητος τῶν τοιούτων δανείων εἶνε ἀρκετὸς δύσκολος· δεύτερον, ἀπαιτεῖ ἀρκετὸν χρόνον· καὶ τρίτον, σπανίως οἱ τίτλοι ἰδιοκτησίας τῶν αἰτούντων εἶνε ἐν τάξει. Ἐκτὸς

ὅμως τούτου, τὸ ποσὸν τῶν τοιούτων δανείων θὰ ἀργήσῃ νὰ πλησιασῇ τὸ ποσὸν τῶν καλλιεργητικῶν δανείων, παρὰ τὴν προγραμματικὴν κατεύθυνσιν τῆς Τραπεζῆς. Διότι μείωσις τοῦ ποσοῦ τῶν καλλιεργητικῶν δανείων, παρὰ τὴν διάθεσιν τῆς Τραπεζῆς καὶ τὰς ὑποδείξεις τοῦ κ. Γαρουφαλῖα, δὲν εἶνε εὐκόλος. Ὑπόθεσις ἤδη μία πραγματικὴ κατάστασις ἡ ὁποία δὲν ἔμπορεῖ νὰ παραγνωρίζεται. Ἡ οἰκονομὴ τοῦ αὐτοῦ μας ἔχει προσαρμοσθῇ ἤδη ἐπὶ μίαν εἰκοσαεταίαν περίπου εἰς τὸ καθεστὼς αὐτὸ τῶν βραχυπρόθεσμων καλλιεργητικῶν δανείων τὸ ὅποιον ἐκληρονόμησεν ἡ Ἀγορτικὴ Τράπεζα. Δὲν εἶνε δυνατὸν ἀπὸ τῆς μιάς ἡμέρας εἰς τὴν ἄλλην νὰ ἐπιχειρήσετε τὴν μεταβολὴν διότι ἀναποφεύκτως αὐτὴ θὰ ἐπιφέρει σοβαρὰν διατάραξιν εἰς τὴν ὅλην οἰκονομίαν τοῦ αὐτοῦ.

Δι' αποφάσεως του Υπουργείου της Παιδείας όρίζεται ή ποσότης της ύλης των πρὸς κρίσιν υποβληθησομένων μετ' αχρί της 31ης Δεκεμβρίου 1930 διδασκτικῶν βιβλίων Συντακτικοῦ καὶ Γραμματικῆς τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Γλώσσης εἰς τυπογραφικὰ φύλλα ἔνδεκα καὶ ἑκάτερον τῶν βιβλίων τούτων τροποποιουμένης προγενεστέρως ἀποφάσεως, δι' ἧς ἡ ποσότης τῶν αὐτῶν βιβλίων εἶχεν ἄλλως ὁρισθῇ.
(Ἐκ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας)

Μηνὸς Μαΐου 1930

Σύνολον Δικτύου		1930	1929
1) Εισπράξεις	Δρχ.	11.322.857.—	Δρχ. 16.196.011.10
1) Έξ επιβατῶν	»	14.474.742.—	» 14.831.497.85
2) Έξ ἐμπορευμάτων	»	609.944.75	» 79.137.35
3) Διάφορα	Δρχ.	26.407.543.75	Δρχ. 31.106.646.30
Σύνολον			
11) Δαπάναι			
1) Προσωπικόν:	Δρχ.	18.898.941.55	Δρχ. 18.845.118.29
α) Ἀπολαυαί προσωπικοῦ	»	326.730.21	» 312.927.70
β) Ἐσφορὰ ὑπὲρ τοῦ Ταμείου	»	809.339.45	» 1.160.334.05
γ) Ἐσφορὰ ὑπὲρ τοῦ Ταμείου	»	20.035.011.21	Δρχ. 20.318.380.04
Συντάξεων	Δρχ.	7.819.852.32	» 8.926.853.97
Σύνολον	Δρχ.	27.854.863.53	Δρχ. 29.245.234.01
2) Ὑλικά καὶ διάφορα			
Σύνολον			
Σημειώσεις:			
1) Εἰς τὰς εἰσπράξεις συμπεριλαμβάνονται καὶ αἱ ἐπὶ πιστώσει μεταφοραὶ ἀνερχόμεναι εἰς	»	2.649.801.20	
2) Εἰς τὰς δαπάνας δὲν συμπεριλαμβάνονται τὰ ἔκτακτα ἔργα ἀνερχόμενα εἰς	»	788.351.63	
3) Εἰς τ' ἀνωτέρω ἀποτελέσματα δὲν περιλαμβάνεται ὁ φόρος τοῦ Δημοσίου.			

[Ἐκ τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως]

[Ἐκ τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως]

ΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΑΙΤΙΑ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

διά το υπόλοιπον χρονικόν διάστημα. Βιομηχανία έποχης είνε εκείναι, που δύνανται μὲν νὰ λειτουργοῦν καθ' ὅλον τὸ ἔτος, ἀλλ' ἔχουν εἰς ὠρισμένας μόνον ἑποχὰς ἐνισχυμένην ἐργασίαν (οἰκοδομικαί, φορεμάτων, ψαθίων πέλων, παιγνιδίων κλπ.), περιοδικὰ δὲ βιομηχανία ἐκείναι, ἡ λειτουργία τῶν ὁποίων, ἐκ φυσικῶν λόγων, εἰς ὠρισμένας ἑποχὰς τοῦ ἔτους περιορίζεται, καὶ κατὰ τὸ υπόλοιπον ἔτος παύει (ζακχάρως, κονσερβῶν, καπνιστῶν ἱχθύων κ. λ. π.).

Ἡ ἀνεργία τῶν βιομηχανιῶν ἑποχῆς καὶ τῶν περιοδικῶν βιομηχανιῶν δὲν εἶνε ἡ μόνη αἰτία τῆς κατὰ καιροὺς ὑπερβολικῆς αὐξήσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀνέργων εἰς τὴν σύγχρονον οἰκονομικὴν ζωὴν. Ἡ αὐξήσις αὕτη συνδέεται κυρίως μὲ οἰκονομικὰς διαταραχάς, μὲ περιόδους οἰκονομικῆς κρίσεως. Διακρίνονται ἐδῶ πάλιν δύο περιπτώσεις: ἡ ἀνεργία ὡς ἐπακόλουθον τῶν ἐφ' ἃ παρὰ οἰκονομικῶν διαταραχῶν αἰτίνες πλήττονται κλάδους τινὰς μόνον τῆς παραγωγῆς, καὶ ἡ ἀνεργία ὡς ἐπακόλουθον τῶν περιόδων οἰκονομικῶν κρίσεων, αἰτίνες ἐννοητικῶν ἐπὶ τῆς ὅλης βιομηχανίας.

Εἰς τὰς ἐφ' ἃς οἰκονομικὰς διαταραχάς — μὴ λαμβανόμενων ὑπ' ὄψιν φυσικῶν, πολιτικῶν καὶ κοινωνικῶν γεγονότων (θεομηνία, πόλεμοι, ἀπεργία) — ὑπάγονται πρὸ παντός αἱ μεταβολαὶ τῶν ἀναγκῶν καὶ ἡ ἐφαρμογὴ τεχνικῶν καὶ ὁργανωτικῶν προόδων, ποὺ κάμνουν οἰκονομίας εἰς ἐργασίαν.

Ἡ ἐλευθερία τῆς καταναλώσεως, θεμελιώδης νόμος τοῦ οἰκονομικοῦ μας συστήματος, μεταστρέφει τὴν εὐνοίαν τῆς μόδας πότε πρὸς τοῦτο καὶ πότε πρὸς ἐκεῖνο τὸ εἶδος. Ἀποτέλεσμα τοῦτου, τῆς μεταβολῆς τῆς μόδας, εἶνε, ὅτι ὁ βαθμὸς τῆς ἀσχολίας πολλῶν βιομηχανικῶν κλάδων εὐρίσκειται ἐκτεθειμένος εἰς ἱσχυρὰς διακυμάνσεις. Αἱ διακυμάνσεις αὗται εἰς τὴν ἐργασίαν, ποὺ ἔχει κάθε ἕνας ἀπὸ τοὺς βιομηχανικοὺς κλάδους, ὁδηγοῦν εἰς ἀνεργίαν, φαινόμενον ἀρκετὰ ἀνεξήγητον ἐκ πρώτης ὁψεως. Ἀνεξήγητον, καθ' ὅτι κατὰ τὸν αὐτὸν περίπου χρόνον καὶ βαθμὸν ποὺ ἡ μία βιομηχανία περιορίζει τὴν ζήτησιν τῆς εἰς ἐργασίαν, ἡ ἄλλη βιομηχανία, τὸ ἐμπόρευμα τῆς ὁποίας διὰ τῆς μεταβολῆς τῆς μόδας γίνεται ἀνάρπαστον, αὐξάνει τὴν ζήτησιν τῆς εἰς ἐργασίαν. Καὶ ὅμως ἡ ἐκ τούτου δημιουργημένη ἐξίσωσις ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς τῆς ἐργασίας δὲν κατορθώνει νὰ ἀποτρέψῃ τὴν γένεσιν τῆς ἀνεργίας. Τοῦτο συμβαίνει, διότι ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ νέα πρόσθετος ζήτησις ἐργασίας δὲν παρουσιάζεται εἰς τὸν ἴδιον τόπον ἢ τοῦλάχιστον πολὺ πλησίον τοῦ τόπου, εἰς τὸν ὁποῖον ταυτοχρόνως ἐλαττοῦται ἡ ζήτησις ἐργασίας, ἀφ' ἑτέρου δὲ οἱ ἐργάται, ποὺ μένουν χωρὶς δουλειὰ εἰς τὴν μίαν βιομηχανίαν, δὲν εἶνε πάντοτε εἰς θέσιν ν' ἀναλάβουν ὑπηρεσίαν εἰς τὰς βιομηχανίας ἐκεῖνας, τὰς εὐνοούμενας τώρα ὑπὸ τῆς μόδας: τοὺς ἐμποδίζει πρὸς τοῦτο ἡ δυσκολία τῆς ἀλλαγῆς ἐπαγγέλματος καὶ τόπου διαμονῆς. Καὶ ἂν ἀκόμη αἱ τεχνικαὶ δυσκολαί, ποὺ συναντῶνται κατὰ τὴν ἀλλαγὴν ἐπαγγέλματος, ἦτο δυνατόν νὰ ὑπερνι-

κεναὶ ἐν τῷ συνόλῳ περισσώτεροι θέσεις ἐργασίας ἀπὸ τοὺς ὑπάρχοντας ἀνέργους. Νὰ ὑπάρχῃ δηλαδὴ ἀνεργία, παρ' ὅλον ὅτι ἡ ζήτησις εἶνε μεγαλύτερα τῆς προσφοράς ἐργατικῶν χειρῶν. Ἡ βραδύτης αὕτη εἰς τὴν κίνησιν καὶ τὴν ἀναπλήρωσιν, εἰς τὴν κίνησιν ἰδιότης τῆς δυνάμεως ἐργασίας, ἐπιδρᾷ κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε νὰ λειτουργῇ πλημμελῶς μία ἐξίσωσις μεταξὺ τῶν διαφόρων ἀγορῶν, καὶ ἔτσι ἡ κάθε μία ἀπὸ τὰς ἀγορὰς τῆς ἐργασίας φαίνεται ὡς νὰ ἦτο ἀνεξάρτητος. Πράγματι, ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς τῆς ἐργασίας, τὸσον ἡ προσφορά, ὥστε καὶ ἡ ζήτησις εἶνε ποιοτικῶς, χρονικῶς καὶ τοπικῶς εἰς τοιοῦτον βαθμὸν διάφοροι, ὥστε νὰ παρουσιάζεται πάντοτε ἑλλειψίς συμφωνίας. Ἐννοεῖται δέ, ὅτι ἡ ἐξίσωσις μεταξὺ τῶν ἀγορῶν τῆς ἐργασίας ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ κράτους διεξάγεται πολὺ εὐκολώτερον, παρὰ ἡ ἀνταλλαγὴ ἀπὸ κράτους εἰς κράτος. Διαφοραὶ γλώσσης καὶ πολιτισμοῦ, ὁ κίνδυνος διὰ τὰς ἀνταγωνιζομένας βιομηχανίας, πολιτικὰ διαφωναίαι δυσχεραίνουν τὴν χρησιμοποίησιν ἐργατῶν ἐκ τῆς χώρας τοῦ περισσεύματος εἰς τὴν χώραν τῆς ἐλλείψεως. Καὶ διὰ τῶν προστατευτικῶν ἀκόμη τάσεων, ποὺ ἐπεβλήθησαν ἐντὸς αὐτοῦ τοῦτου ἐργατικοῦ κόσμου, ἐμποδίζεται ἐν μέρει μία σύμμετρος κατανομή τῶν ἐργατῶν ἐπὶ τῶν διαφόρων θέσεων. Ἀνήκει βέβαια εἰς τὰς ἀνωμαλίας τῆς συγχρόνου οἰκονομικῆς ἐξελίξεως, ὅτι ἡ ἐργατικὰ χεῖρας ἡ εἶνε ἡ ἀναγκασμένη κατ' ὄν χρόνον εἰς τὰς βιομηχανικὰς γειτονικὰς χώρας ἑκατομμύρια ἐξήσκημένων ἐργατῶν εἶνε καταδικασμένα εἰς ἀνεργίαν. Ἀνεργία καὶ ἑλλείψις ἐργαζομένων λοιπὸν συχνὰ ὡς ἐπικίνδυνα οἰκονομικὰ φαινόμενα.

Κατ' ἀκολουθίαν, ἕνας ὠρισμένος βαθμὸς ἀνεργίας εἶνε εἰς τὴν σημερινὴν οἰκονομικὴν ζωὴν ὅλος ἀναπόφευκτος καὶ ἐν γένει ὄχι καὶ τὸσον ἀνησυχητικοὺς ἀφύσικους αὐξήσεις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀνέργων; Παρουσιάζεται αὕτη ἡ ἑλλείψις εἰς τὰς σχεδὸν ταυτοχρόνως εἰς τὰς περισσώτερας τῶν βιομηχανιῶν. Τὰ αἰτία τὰ προκαλοῦντα εἰς μερικὸν μόνον βιομηχανικὸν κλάδον, δύνανται νὰ εἶνε πολὺ διάφορα. Ὑπάρχουν βιομηχανία, εἰς τὰς ὁποίας ἡ αὐξήσις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀνέργων ἐπαναλαμβάνεται κανονικῶς καθ' ἑκάστην αἰτίαν ἐπὶ οὐχ ἑκατοντάκις ἀνεργία τῶν ὁποίων ἀποτελεῖ ἐν ἀπὸ τὰ πλέον συνήθων καὶ γνωστὰ φαινόμενα τοῦ συγχρόνου οἰκονομικοῦ συστήματος. Προέρχεται αὕτη ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι παραγωγικοὶ τινες κλάδοι καὶ οἱ ὑπ' αὐτῶν ἀπασχολούμενοι ἐργάται δὲν ἠμποροῦν νὰ εὕρουν θέσιν

κρηθῶν, θὰ ἔλειπεν ἡ ἄλλη ἀπαραίτητος συμφωνία ὡς πρὸς τὸν τόπον, ἡ τοπικὴ συμφωνία μεταξὺ περιορισμοῦ καὶ ἐπекτάσεως τῆς ζήτησεως ἐργασίας.

Ἡ ζήτησις νέων ἐργατῶν ἐκδηλοῦται τὰς περισσώτερας φορὰς εἰς ὅλους ἄλλα μέρη ἢ εἰς ἐκεῖνα, ὅπου ὑπάρχει ταυτοχρόνως περίσσευμα ἐργατῶν. Καί, ὅπως ὁρθῶς παρετήρησεν ὁ Jastrow, «ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶνε ἐμπόρευμα, ποὺ ἠμπορεῖ κανεὶς κατ' ἀρέσκειαν νὰ ἀποστέλλῃ ὡς δέμα βάμβακος ἀπὸ τὸ ἕνα στὸ ἄλλος μέρος. Ὁ ἐργάτης, καὶ ἰδίως ὁ προστάτης οἰκογενείας, δύναται νὰ ἔξῃ πολὺ σοβαροῦς λόγους, ὥστε εἰς τὴν περίπτωσιν ἀπωλείας τῆς θέσεως του νὰ μὴ ἀντιδρᾷ ἀμέσως δι' ἀλλαγῆς ἐπαγγέλματος ἢ τόπου διαμονῆς, ἀλλὰ νὰ περιμένη πρῶτα ὀλίγον καιρόν, μὴ τυχόν καὶ παρουσιασθῇ κάποια ἄλλη θέσις εἰς τὸν αὐτὸν πάλιν τόπον».

Τὰ ἀνωτέρω, σχετικὰ μὲ τὴν ἐκ τῶν μεταβολῶν τῶν ἀναγκῶν ἀνεργίαν, ἱσχύουν καὶ διὰ τὴν ἀνεργίαν τὴν ὁποίαν προκαλοῦν τεχνικαὶ καὶ ὁργανωτικαὶ πρόοδοι, πραγματοποιοῦσαι οἰκονομίας εἰς ἐργασίαν. Ἐπιχειρήσεις, εἰσαγωγῆς ὁργανωτικῆς (π. χ. τὸ σύστημα Taylor) καὶ τεχνικῆς (νέαι μηχαναὶ) τελειοποιήσεις, κατ' ἀνάγκην θὰ διέλθουν περίοδον ἡδυσμένης ἀνεργίας. Ἡ κοινὴ ἀντίληψις εἶνε, ὅτι διὰ τῆς μηχανῆς ἐλαττοῦται ἐν γένει ἡ ζήτησις ἐργασίας, ὅτι «ἡ μηχανὴ ῥίπτει τὸν ἐργάτην στὸν δρόμον». Κατὰ τοὺς σοσιαλιστάς, ἡ ἀνεργία συνδέεται στενὰ μὲ τὴν παραγωγικὴν τέχνην καὶ τὴν κεφαλαιοκρατικὴν ὁργάνωσιν, κάθε δὲ τεχνικὴ πρόοδος, ὡς ἐπίσης καὶ κάθε συγκέντρωσις τῆς παραγωγῆς, προκαλοῦν πολὺ ἱσχυρὸν ἐκτοπισμὸν ἐργατικῶν χειρῶν — βιομηχανικὸς στρατὸς ἐφεδρείας — ἐνῷ ταυτοχρόνως αὐξάνουν τὴν παραγωγικότητα τῆς ἐλαττωθείσης ποσότητος τῆς ἐργασίας. Εἶνε ὁρθὴ ἡ θέσις, ὅτι ὡς μηχανὴ τὸ μέσον ἐργασίας γίνεται ἀνταγωνιστὴς τοῦ ἐργάτου, κυττᾷ θανατισμὸν τὸν ἐργάτην; Ἡ ἔχουν δίκαιον οἱ πιστεύοντες, ὅτι ἡ τελειοποιημένη τέχνη ἐμπερικλείει ἡδὴ δυνάμεις, ἱκανὰς νὰ δημιουργήσουν νέαν εὐκαιρίαν ἐργασίας διὰ τοὺς παροδικῶς εἰς ἀνεργίαν περιελθόντας; Βέβαιον εἶνε, ὅτι τεχνικαὶ ἐφευρέσεις ἐπιφέρουν εἰς τοὺς ἐνδιαφερομένους παραγωγικοὺς κλάδους αὐξήσιν τῆς ζήτησεως κεφαλαίου καὶ σχετικὴν μείωσιν τῆς ζήτησεως ἐργατικῶν χειρῶν, τείνουν δὲ εἰς ἐλάττωσιν τοῦ ἐργατικοῦ μισθοῦ. Ταυτοχρόνως ὅμως αἱ τιμαὶ τῶν προϊόντων πτίπτουν — μὲ τὸ νὰ ἐλαττωθῇ ἡ τεχνικὴ πρόοδος τὸ κόστος τῆς παραγωγῆς καὶ νὰ αὐξάνῃ τὸ ὀλικὸν προϊόν — καὶ δι' αὐτοῦ αὐξάνει ἡ ζήτησις προϊόντων καὶ ἐπομένως ἡ ζήτησις ἐργατικῶν χειρῶν, τὸ ὁποῖον φυσικὰ σημαίνει αὐξήσιν τοῦ ἐργατικοῦ μισθοῦ. Ἐπίσης, διὰ τῆς αὐξήσεως τῆς ὀλικῆς παραγωγῆς, αὐξάνει καὶ τὸ ὀλικὸν εισόδημα τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας. Ἐκ τούτου ἔπεται πάλιν γενικὴ αὐξήσις τῆς ζήτησεως ἐργατῶν. Ὅταν δὲ ἡ ζήτησις αὕτη κατανέμεται ἐπὶ ὅλων τῶν εἰδῶν τῆς ἐργασίας, τότε ἡ ἐργατικὴ τάξις ἐν τῷ συνόλῳ ὠφελεῖται μάλλον ἢ βλάπτεται ἐκ τῆς τεχνικῆς προόδου. Μία ἀντίταξις κατὰ τῶν τεχνικῶν νεωτερισμῶν σπανίως διεξάγεται, χωρὶς

νὰ βλάβῃ αὐτοὺς τοὺς ἐργάτας. Βιομηχανία, καθυστεροῦσα εἰς τὴν τεχνικὴν ὁργάνωσιν, χάνει τὴν μίαν μετὰ τὴν ἄλλην τὰς ἀγορὰς διαθέσεως τῶν προϊόντων τῆς, καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δὲν δύναται οὔτε μισθοὺς ἀρκετοὺς νὰ πληρῶνῃ οὔτε τὴν ὑπάρχουσαν προσφορὰν ἐργατῶν ν' ἀπασχολῇ. Ἡ ἀνεργία γεννᾶται ἐδῶ ἐκ τοῦ λόγου, ὅτι ἡ ἀπόλυσις τῶν ἐργατῶν διὰ τῆς μηχανῆς ἀφ' ἑνὸς καὶ ἡ ἡδυσμένη ζήτησις ἐργατῶν ἀφ' ἑτέρου διεξάγονται ἐπὶ τοπικῶς καὶ ἐπαγγελματικῶς διαφόρων ἀγορῶν τῆς ἐργασίας, καὶ ὅτι μία ἐξίσωσις μεταξὺ τῶν ἀγορῶν τούτων μόνον βραδέως ἐπέρχεται.

Ἐκτὸς τῆς ἀνωτέρω ἐκτεθείσης ἀνεργίας, ὡς συνεπέας τῶν ἐφ' ἃς οἰκονομικῶν διαταραχῶν, ποὺ ἀφοροῦν κλάδους τινὰς μόνον τῆς παραγωγῆς, ἔχουμεν καὶ τὴν ἀνεργίαν ὡς συνεπέαν τῶν οἰκονομικῶν διακυμάνσεων, ποὺ ἀφοροῦν ὁλόκληρον τὴν βιομηχανίαν καὶ γενικῶς τὴν ἐθνικὴν οἰκονομίαν. Τὸ εἶδος τοῦτου τῆς ἀνεργίας, ἡ περιόδικος καὶ ἀνεργία τῆς κρίσεως, εἶνε ἀποτέλεσμα τοῦ ἰδιαζόντος ρυθμοῦ τῆς οἰκονομικῆς, εἰδικῶς τῆς βιομηχανικῆς ἐξελίξεως, τῆς διὰ τὴν συγχρονισμένην οἰκονομικὴν ζωὴν τὸσον χαρακτηριστικῆς περιοδικῆς ἐναλλαγῆς μεταξὺ χρόνων εὐπραγίας καὶ χρόνων δυσπραγίας. Τὴν ἀνεργίαν τῆς κρίσεως ἀποδίδουν μὲ ἰδιαιτέρεον ὅλως εὐχαρίστησιν εἰς τὸν κεφαλαιοκρατικὸν χαρακτῆρα τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας, εἰς τὴν λεγομένην ἀναρχίαν τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς. Κατὰ τὴν θεωρίαν αὐτὴν, αἱ ἐλλείψεις τοῦ κεφαλαιοκρατικοῦ οἰκονομικοῦ συστήματος παράγουν οὐσιαστικῶς τὴν ἀνεργίαν, ἡ ὕπαιξις τῆς κεφαλαιοκρατίας προϋποθέτει τὴν ὑπάρξιν τῆς ἀνεργίας».

Τῶν γενικῶν κρίσεων, ὅχι σπανίως μὲ χαρακτηριστὰ διενθῇ, ὡς ἡ σημερινὴ κρίσις, προηγείται γενικὴ ὕψωσις τῶν τιμῶν, διεγειροῦσα εἰς ὅλους τοὺς ἐπιχειρηματίας ἐμπιστοσύνην ἐπὶ τὴν οἰκονομικὴν ἐξέλιξιν. Ἡ ἐμπιστοσύνη αὕτη, συμβοηθοῦσα καὶ τῆς κερδοσκοπίας, δίδει μεγάλην ὄθην πρὸς τὰ ἐμπρὸς εἰς τὴν παραγωγήν. Ἡ παραγωγὴ προάγεται ἱσχυρότερον παρ' ὅτι αὐξάνει ἡ καταναλωτικὴ ἱκανότης τῶν μεγάλων τάξεων τοῦ πληθυσμοῦ: ἕνα μέρος τῆς παραγωγῆς δὲν δύναται νὰ ἀπορροφηθῇ ἀπὸ τὴν ἀγοράν. Ἐτσι δημιουργεῖται μία ἀσυμφωνία μεταξὺ παραγωγῆς καὶ καταναλώσεως, μεταξὺ σχηματισμοῦ κεφαλαίου καὶ διαθέσεως κεφαλαίου. Καὶ τώρα ξεσπᾷ ἡ καταιγὶς, τὴν ἐμπιστοσύνην διαδέχεται γενικὸς πανικός, ἐπακολουθοῦν: «ταχεῖα πτώσις ὅλων τῶν τιμῶν ἐμπορευμάτων, αἰτίνες πρὸ ὀλίγου ἀκόμη ἦσαν τὸσον ἱκανοποιητικαί: μείωσις τῆς ἀξίας τῶν παραγωγικῶν περιουσιῶν, φθάνουσα μέχρις ἐξευτελισμοῦ: γενικὴ σχεδὸν ἀδυναμία ἐκπληρώσεως τῶν ἀναληφθεῶν ὑποχρεώσεων: πολυάριθμοι χρεωκοπία ἢ ἀναστολαὶ πληρωμῶν κατὰ καιροῦς, ἡ μερικὸς περιορισμὸς ἢ σταμάτημα τῆς παραγωγῆς: χιλιάδες ἐργάται χωρὶς ψαμὶ» (Rodbertus).

Εἰς τὰς περιοδικὰς ἀνεργίας τῆς κρίσεως, ὡς ἐπίσης ἐν μέρει καὶ εἰς τὰς ἄλλας εἰδῆς τῆς ἀνεργίας, σπουδαῖον ρόλον παίζει καὶ τὸ ὕψος τῶν μισθῶν. Κατὰ τὰ ἔτη τῆς ἀνιούσης οἰ-

κονομικῆς καταστάσεως, ἡ μεγάλη ζήτησις ἐργατῶν δύναται νὰ ἱκανοποιηθῇ μόνον μὲ αὐξήσιν τῶν μισθῶν. Τὸ κόστος τῆς ἐργασίας αὐξάνει. Ἐπειτα ὅμως, εἰς τὴν περίοδον τῆς στενοχωρίας, ἡ ἀπασχολήσις ἐνὸς τὸσον μεγάλου ἀριθμοῦ ἐργατῶν εἰς τιμὰς ἡδυσμένης καθίσταται οἰκονομικῶς ἀδύνατος.

Ἡ ἀνεργία λοιπὸν ἔχει μεγάλην σχέσιν καὶ μὲ τὸ ὕψος τῶν μισθῶν. Ἐργατικοὶ μισθοί, μὴ ἀνταποκρινόμενοι εἰς τὴν πραγματικὴν θέσιν τῆς ἀγορᾶς τῆς ἐργασίας, κινούμενοι ἐπὶ ἐπιπέδου, εἰς τὸ ὅποιον ἡ ἀπασχολήσις ὁλοκλήρου τῆς προσφορᾶς ἐργασίας εἶνε ἀδύνατος, ἔχουν ὡς ἀναπόφευκτον συνέπειαν τὴν ἀνεργίαν, ἡ ὁποία τότε μόνον παύει, ὅταν οἱ μισθοὶ ἐπανέλθουν καὶ πάλιν ἐπὶ τοῦ ὕψους, ποὺ ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν κατάστασιν τῆς ἀγορᾶς τῆς ἐργασίας.

Τέλος δὲν πρέπει νὰ παραλειφθῇ καὶ μία ἄλλη αἰτία τῆς συγχρόνου ἀνεργίας: ἡ ταχέια αὐξήσις τοῦ πληθυσμοῦ. Ὁ πληθυσμὸς ὠρισμένον χωρὶν, καὶ ἰδίως ὁ πληθυσμὸς τῶν μεγαλοπόλεων, ἡδύσθη καταπληκτικῶς ἐντὸς τῶν τελευταίων δεκαετηρίδων. Ἡ πληθύνσις μάλιστα τῶν ἐργατικῶν τάξεων εἶνε σχετικῶς μεγαλύτερα τῶν ἄλλων κοινωνικῶν τάξεων. Ἐνα μικρὸν μόνον ποσοστὸν τῆς αὐξήσεως ταύτης καταφεύγει εἰς τὴν πρωτογενῆ παραγωγὴν, ἐνῷ ἡ πλειονότης τοῦ νέου πληθυσμοῦ ζητεῖ «μὴν καλὴν θέσιν» εἰς τὴν βιομηχανίαν, τὴν βιοτεχνίαν, τὸ ἐμπόριον, τὰς δημοσίας ὑπηρεσίας. Τὸ τοιοῦτον απαιτεῖ μίαν δύσκολον διαδικασίαν κατανομῆς τῶν ἀνθρώπων ἐφ' ὁλοκλήρου τῆς χώρας. Ἡ κατανομὴ αὕτη, μὲ τὰς ἱσχυρὰς ἀντιθέσεις καὶ προστριβὰς ἐντὸς τῆς ἰδιωτικῆς οἰκονομικῆς ὁργάνωσεως, ὁδηγεῖ εἰς τὴν πληθῶραν καὶ τὴν ἀχρησίαν τῶν νέων, ἀκόμη δὲ καὶ τῶν παλαιῶν ἐργατικῶν χειρῶν.

Ἐν συμπεράσματι τῶν ἀνωτέρω ἐξάγεται, ὅτι ἡ ἀνεργία δὲν εἶνε παροδικόν, τοπικόν, ἀλλὰ χρόνιον, παγκόσμιον οἰκονομικὸν φαινόμενον, ὅτι ὑπάρχει στενὴ σχέσις μεταξὺ τῆς γενέσεως τῆς ἀνεργίας καὶ τῆς ἐλευθερίας τῶν συνθηκῶν τῆς ἐργασίας, τῶν οἰκονομικῶν ἐν γένει ἱκανοτήτων τῆς ἐλευθερίας, τὰ ὁποῖα παρέχει τὸ σημερινὸν οἰκονομικὸν καθεστὸς εἰς τὰ μέλη αὐτοῦ. Ἡ ἀνεργία, καθὼς καὶ ὅλα τὰ ἄλλα δυσάρεστα κοινωνικὰ-οἰκονομικὰ φαινόμενα, τότε μόνον θὰ ἐξαφανισθοῦν, ὅταν καταργηθῶν καὶ τὰ δικαιώματα αὐτὰ τῆς ἐλευθερίας. Τοῦτο ἀποτελεῖ τὸ κύριον σημεῖον τῆς διαμάχης μεταξὺ ἀτομισμοῦ καὶ σοσιαλισμοῦ, μεταξὺ οἰκονομικῆς ἐλευθερίας καὶ κινήσεως ἀφ' ἑνός, ἐξ ἀσφαλίσεως ἰσότητος ἀφ' ἑτέρου. Καί, πρὸς τερματισμὸν τῆς μελέτης αὐτῆς μὲ μίαν διατύπωσιν τοῦ Goethe, «νομοθέται ἡ ἐπαναστάσις, ποὺ ὑπόσχονται συγγράφοντες ἰσότητα καὶ ἐλευθερίαν, εἶνε ἡ φαντασισκοὶ ἢ σαπράτανοι».

Τ. ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

Οὐδέμία ἀποδείξει ἀναγνωρίζεται ἐάν δὲν φέρῃ τὴν σφραγίδα καὶ τὴν ὑπογραφήν κ. Ι. Καραμανώλη.

ΕΠΙΕΙΚΕΙΑ "Η ΑΤΙΜΩΡΗΣΙΑ ;

ΜΑΚΡΑ διαβίωσις υπό καθεστώς αυθαίρετον και συχνάκις άδικον, τὸ τῆς τουρκοκρατίας, πρόσφατος ἐξ ἄλλου ἀνάμνησις τοῦ ἀγῶνος ὑπὲρ καταλύσεως τῆς βίας, ἐπὶ πᾶσι δὲ ἡ γενικὴ πενία καὶ καχεξία τῆς ὀλικῆς ζωῆς, εἴνε, νομίζομεν, τὰ κυριώτερα αἰτία τὰ ὁποία ἐξημιούργησαν εἰς τὴν χώραν μας ψυχολογικὴν κατάστασιν καὶ νοσηροπρίαν προθύμους νὰ ἐναντιῶνται κατὰ παντός ἐξαναγκασμοῦ, ἔστω καὶ νομίμου, προθύμους νὰ συγχωροῦν εἰς οἰονδήποτε ὑπεύθυνον τὰς συνεπείας τῶν πράξεών του.

Ἡ ψυχολογία αὕτη, χρονολογούμενη ἀπὸ μακροῦ, ἐνετάθη ἐπὶ τοσοῦτον κατόπιν τῆς μικρασιατικῆς καταστροφῆς, ὥστε νὰ κινδυνεύῃ νὰ καταστήσῃ τὴν Ἑλλάδα χώραν εἰς τὴν ὁποίαν τὸ ἐννόμους προστατευόμενον συμφέρον, μόνον πρὸς εἰρωνείαν ν' ἀποκαλῆται δικαίωμα.

✱

Οὕτως ἐγγνώρισamen νόμους καταλυτικούς τῆς ιδιοκτησίας (ἀπαλλοτριώσεις ἀγροκτημάτων), ἡμικαταλυτικούς (ἐνοικιοσύσια), ἀλλ' ἐπὶ τέλους αὐτοὶ ἔφερον ὡς δικαιολογίαν τὴν κοινωνικὴν ἀνάγκην καὶ ἐθεσπίσθησαν εἰς ἐποχὴν ἀνατροπῶν.

Ἀνησυχητικὸν εἶνε ὅτι ἡ αὕτη νοσηροπρία ἐξακολουθεῖ καὶ σήμερον. Σειρὰ νόμων ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα τὴν προστασίαν τῶν μὴ ἐκτελούντων τὰς ὑποχρεώσεις των: Προθεσμία μέχρι τριμήνου εἰς τὴν ἐκτέλεσιν δικαστικῶν ἀποφάσεων διὰ χρέη ἐκ συναλλαγματικῶν, πληρῶν χρεωστών ὑπὲρ τῶν ἀγροτῶν, ἀπαγορεύσεις τῆς κηρύξεως εἰς πτώχευσιν ὀρισμένων προσώπων (Ν. 4580). Διὰ μωροιστὴν φορὰν παρὰ τὰς τοῦ Δικαιοσυστάσιον, τῆς ἀπαγορεύσεως προσωποκρατήσεως τῶν προσφύγων, τῶν ἐφῆδρων. Ὡς νὰ μὴ ἤρουν δὲ αἱ ἀνωτέρω ἀπαγορεύσεις καὶ ἀναστολαί, τὸ τελευταῖον Δικαιοσυστάσιον χορηγεῖ εἰς τὸν Πρόεδρον Πρωτοδικῶν τὸ δικαίωμα νὰ ἀναστέλλῃ (μέχρι 31 - 3 - 31) πᾶσαν ἐκτέλεσιν διὰ προσωπικῆς κρατήσεως, εἰς δὲ τὰ Δικαστήρια τὴν κήρυξιν τῆς πτωχεύσεως. Οὕτως ἀπολείπουν καὶ τὰ ἐναπομείναντα μέσα ἐξαναγκασμοῦ κατὰ τῶν κακοπιστῶν ὀφειλετῶν.

Μήπως ὁμως σταματᾷ ἐδῶ τὸ κακόν; Ἐρχεται νὰ τὸ συμπληρώσῃ τὸ πνεῦμα τῆς ἐπιεικείας ποῦ σημαίνει: «ναὶ μὲν ὁ δανειστής ἔχει δίκαιον, ἀλλὰ καὶ ὁ ὀφειλέτης τί θὰ γίνῃ;»

Χάρης εἰς τὸ πνεῦμα αὐτὸ τῆς ἐπιεικείας, ἐπὶ ὑπερεκατὸν πυρκαϊῶν ποῦ ἐξεργράγησαν ἐν Ἀθήναις ἐντὸς τοῦ 1929 - 1930 οὐδεὶς ἐτιμωρήθη ὡς ὑπαίτιος ἐμπρησμοῦ. Ἐν τούτοις ἡ ἀνάγνωσις πλείονων βουλευμάτων πείθει ὅτι διὰ τὴν ἀπαλλαγὴν τοῦ κατηγορουμένου συνήργησαν ἡ συγκλήσις περὶ τῶν συνεπειῶν τῆς καταδίκης.

Ἐπὶ 330 πτωχεύσεων κηρυχθεισῶν κατὰ τὸ 1929 - 1930 ἐν Ἀθήναις, μία μόνον ἐτιμωρήθη ὡς χρεωκοπία. Ἐν τούτοις 20 ἐκηρύχθησαν λήξεσσι ἐνεκα ἐλλείψεως ἐνεργητικῶν. Ὁλὼν αὐτῶν τῶν ἐμπόρων ἡ ἐξουθένωσις ἐπιήλθεν ἐξ ἀπροόπτων αἰτιῶν καὶ διὰ μιᾶς;

Ἀναστολὴ πλειστηριασμοῦ χορηγεῖ-

ται ἐπανειλημμένως μέχρις ἐνός ἔτους, ἀναβολὴ δὲ χορηγεῖται ἐπὶ ἀπλή καταθέσει ἀνακοπῆς χωρὶς νὰ πιθανολογῇται τὸ βάσιμον τῆς τελευταίας.

Τὸ αὐτὸ πνεῦμα ἐπεκτείνεται καὶ ἐπὶ τῶν συντηρητικῶν μέτρων.

Ἐπὶ αἰτήσεως πρὸς λήψιν ἀδείας κατασχέσεως δι' ἀπαίτησιν στηριζομένην εἰς συναλλαγματικὰ πρὸ πολλοῦ ληξιπρόθεσμους καὶ μετὰ πρόσθετον διὰ μαρτύρων πιθανολόγησιν τῆς ἀφαιρεγυότητος τοῦ ὀφειλέτου, ἐδόθη ἡ αἰτουμένη ἀδεία ὑπὸ τὸν ὅρον ὅμως ὅτι ὁ ὀφειλέτης δὲν ἤθελε καταθέσῃ ἀνάλογον ἐγγυήσιν ἐντὸς 15 ἡμερῶν! Τόση ἀκριβὴς ἐχρειάζετο προθεσμία εἰς τὸν ὀφειλέτην, ἵνα μὴ μὴ τὴν ἀδεδεδομένον τυγχάνει σήμερον ἐν τῇ ἀγορᾷ, τούτεστι νὰ συστήσῃ «ἐταιρίαν» ἡ ὁποία νὰ συνεχίσῃ ἀνεπρόκλητος τὰς ἐργασίας τῆς, ὑπὸ τὰ ὅμματα τοῦ δανειστοῦ, μὴ δυναμένου ὅμως νὰ ἐκτελέσῃ κατ' ἐκείνης, ὡς ἀποτελούσης πρόσωπον ἀνεξάρτητον τοῦ ἐταίρου - ὀφειλέτου.

Ἐπὶ αἰτήσεως δανειστοῦ κατέχοντος ἀδειαν κατασχέσεως ἐκδοθείσης τὴν ἡμέραν αὐτοκτονίας τοῦ ὀφειλέτου αὐτοῦ καὶ διωκούσης τὴν σφράγι-σιν τοῦ καταστήματος, ὁ Εἰρηνοδίκης δὲν θεωρεῖ ἐπαρκῶς ἀποδεδειγμένον τὸ ἐννομον συμφέρον καὶ ἀρνείται τὴν ἀδειαν. Μέχρις οὗ δὲ δοθῇ αὕτη παρὰ τοῦ Πρωτοδικείου, τὸ κατὰστημα κενοῦται.

Τ' ἀνωτέρω ὡς παραδείγματα.

✱

Ποῦ πηγαίνομεν;

Θὰ μᾶς παρατηρήσῃ ἴσως: Καλὰ, καὶ ἡ κρίσις ποῦ μασιτίζει τὸ ἐμπόριον, τὴν ὑπαίθριον, τὴν ζωὴν ὅλων μας; Νὰ τὴν ἀγνοήσωμεν καὶ νὰ ἐπιτρέψωμεν εἰς τοὺς μισοὺς Ἑλληνας (τοὺς δανειστές) νὰ σπαράξουν τοὺς ἄλλους μισοὺς (τοὺς ὀφειλέτας) ἐν ὀνόματι τῆς ἀσκήσεως τοῦ «δικαιώματος»;

Φόβος ὑπερβολικὸς καὶ ἀπίθανος. Ἡ πείρα διδάσκει ὅτι ποτὲ ὁ Ἕλληνας δανειστής δὲν ἐξοντῶνει τὸν ὀφειλέτην του καὶ διότι αὐτὸ εἶνε συμφέρον του καὶ διότι ἐξ ἰδιοσυγκρασίας ἀποστρέφεται τὰ ἄκρα. Καὶ ἂν τυχὸν ἐγένοντο ὑπερβολαί, τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι ἡ παρούσα κατὰστασις ὀξύνει τὰ πάθη καὶ πικραίνει τοὺς ἄδικουμένους. Ὁ δανειστής ἀναμένει τὸν καθυστεροῦντα ὀφειλέτην, ἀρκεῖ νὰ ἔχῃ τὴν πεποίθησιν ὅτι ὁ ὀφειλέτης δὲν τὸν ἐκμεταλεύεται καὶ ὅτι ἂν ζητήσῃ τὴν προστασίαν τοῦ Νόμου θὰ τὴν ἔχῃ ἐξησφαλίσμενην καὶ ἄμεσον.

Ἡ ἐπιεικεία καὶ ἡ εὐσπλαχνία εἶνε βεβαίως αἰσθητάτα θεάρεστα, ἐκπληροῦν ὅμως τὸν κοινωνικὸν προορισμὸν τῶν ὑπὸ δύο προϋποθέσεις: α) Ὅτι διὰ νὰ ὠφεληθῇ εἰς δὲν πρέπει νὰ βλαφθῇ ὁ ἕτερος. β) Ν' ἀποτελῇ ἐξαίρεσιν καὶ οὐχὶ κανόνα, διότι τότε ἡ ἐπίδειξις τῆς ἐνισχύει τοὺς κακοὺς καὶ ἀπογοητεύει τοὺς καλοὺς.

Μόνον ὅταν περιορισθῇ εἰς τ' ἀνωτέρω ὅρια ἡ ἐπιεικεία ἐκπληροῖ τὸν προορισμὸν τῆς. Ἄλλως, τορπιλλίζει τὴν ἔννοιαν τῆς τάξεως καὶ καθιστᾷ τὸν Νόμον, τὸν ὁποῖον ἡ λαϊκὴ φαντασία θέλει ὡς εἶδος Νεμεσσεως, ἐξουθένωμα καὶ περιγελῶν.

✱

Καιρὸς λοιπόν: 1) Νὰ σταματήσῃ ἡ χάλκευσις νέων μέτρων ἐπιεικείας. 2) Ὅσα εἶνε προσωρινὰ νὰ μὴ ἀναεωθοῦν. 3) Πάντως νὰ ἐφαρμίζονται μετὰ φειδοῦς διὰ νὰ μὴ κατανοῦν μέτρα ἀτιμωρησίας. Νὰ λειτουργήσουν οἱ Νόμοι. Καὶ ἂν ἐξ αὐτῶν πονέσουν τινές, πλεῖστοι θὰ φροντίσουν νὰ ἀποφύγουν, προφυλασσόμενοι οὐχὶ πλέον ὀπισθεν τῆς ἀσπίδος τῆς ἀτιμωρησίας ἀλλὰ διὰ τῆς ἐμπράκτου ἐπιεικείας καλῆς θελήσεως ἐναντι τῶν δανειστῶν των. Τὸ ἀποτέλεσμα αὐτὸ θὰ εἶνε ἠθικῶς δικαιότερον καὶ κοινωνικῶς σκοπιμώτερον.

Ρ. ΑΡ. ΑΓΑΘΟΚΛΗΣ
Δικηγόρος

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΑΓΓΛΙΚΩΝ & ΓΑΛΛΙΚΩΝ
ΥΦΑΣΜΑΤΩΝ

N. Γ. ΣΟΦΟΥ

ΓΩΝΙΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΡΙΑΣ & ΑΘΗΝΑ-ΙΔΟΣ

(πρώην Υἱὸν Γ. Ἀκριβοῦ)

Ὅλα τὰ εἶδη ὑφασμάτων εἰς ἐξαιρετικὰς ποιότητας
καὶ ὀρισμένας τιμὰς

ΠΩΛΗΣΙΣ ΧΟΝΔΡΙΚΗ καὶ ΛΙΑΝΙΚΗ
Ἀριθ. τηλ. 5 - 89

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ

Α'

Τὸ ζήτημα τῆς ἐκλογῆς ἐνός ἐπαγγέλματος ἢ μιᾶς τέχνης ἀποτελεῖ, ἀναμφισβητήτως, ἓνα ἀπὸ τὰ σημαντικώτερα, σπουδαιότερα καὶ πολυπλοκώτερα προβλήματα τῆς ζωῆς. Ἀπὸ τὴν στιγμήν κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ παιδί θὰ ἐγκαταλείψῃ τὰ μαθητικά ἐδῶλια ἢ κάποτε καὶ ἐνωρίτερον, διὰ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν κονίστραν τῆς βιοτικῆς πάλης, τὸ πρόβλημα αὐτὸ τίθεται καὶ προβάλλει ἀγωνιωδῶς πρὸς τὴν οἰκογενεῖαν καὶ ἀναμένει μίαν λύσιν, ἀπὸ τὴν ὁποία ἐξαρτᾶται συχνὰ ἡ εὐτυχία ἢ ἡ δυστυχία τῆς ζωῆς του.

Πολλοὶ νομίζουν ἴσως ὅτι ἡ ἐκλογὴ ἐνός ἐπαγγέλματος εἶνε ὑπόθεσις καθαρῶς ἀτομικῆ καὶ ὅτι ἡ ἐπιτυχία ἢ ἡ ἀποτυχία τῆς ἐκλογῆς ἔχει ὡς συνέπεια τὴν ἀτομικὴν εὐτυχίαν ἢ δυστυχίαν. Μία κάπως βαθύτερα ἐξέτασις τοῦ ζητήματος θὰ μᾶς πείσῃ ἄμέσως ὅτι ἡ ἀντίληψις αὕτη δὲν ἀνταποκρίνεται πρὸς τὴν πραγματικότητα.

Τὸ πρόβλημα τῆς ἐκλογῆς ἐπαγγέλματος ἐνέχει πολὺ γενικώτερον σημασίαν, ἐνδιαφέρει ὅλως ἰδιαίτερος τὴν πολιτικὴν καὶ κοινωνικὴν οἰκονομίαν καὶ εἶνε ταυτοχρόνως κοινωνικόν, οἰκονομικόν, ἔθνικόν. Εἰς τὸ πλαίσιον τοῦ προβλήματος αὐτοῦ συναντῶνται καὶ οἷον ἐκ συναντηζόντων τὰ συμφέροντα τοῦ ἀτόμου καὶ τῆς ὁλότητος.

The right man in the right place, ἴδου ἡ μαγικὴ συνταγὴ, τὴν ὁποίαν ὑποδεικνύουν οἱ σύγχρονοι κοινωνικοὶ λόγοι διὰ τὴν εὐταξίαν καὶ ἰσορροπίαν τῆς κοινωνικῆς καὶ οἰκονομικῆς ζωῆς.

Μεταξὺ τῶν ἀναμφισβητήτων παραγόντων τῆς κοινωνικῆς εἰρήνης ὁ ὀρθὸς ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμὸς κατέχει ἀσφαλῶς θέσιν ἐκ τῶν σπουδαιοτάτων. Διὰ τὴν βιομηχανίαν δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρῃ ἀληθινὴ rationalisation ἐὰν τὸ πρόβλημα τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ καὶ τῆς ἐπιλογῆς τῶν ἐργατῶν μὲνουν ἄλυτα. Ὁ ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμὸς ταξιθετεῖ, κατανέμει καὶ χρησιμοποιεῖ ἀκριβοδικαίως ὅλους, ἐπιδίδει τὰς πληγὰς ποῦ προέρχονται ἀπὸ τὰς κατωτέρας τῆς φύσεως, καὶ γενικώτερον θέτει εἰς τάξιν ἓνα ἔθνος.

Ἡ ἀναρχία εἰς τὴν ἐκλογὴν ἐπαγγελμάτων, ἰδίως ἐλευθερίων, ἀποτελεῖ κίνδυνον διὰ τὴν κοινωνίαν, καὶ οἱ κακῶς προσανατολισμένοι εἰς τὸ ἐπάγγελμα τῶν εἶνε ἀπὸ τὰ στοιχεῖα ποῦ προκαλοῦν ἐντὸς τῆς κοινωνίας ἐστίας δυσαρρεσκείων καὶ κάποτε διαταράξεις ὁμαδικὰς. Διὰ μιᾶς λογικῆς καὶ ἐπιστημονικῆς ἐπιλογῆς θὰ ἐλαττωθῇ ὀρισμένως ὁ ἀριθμὸς τῶν δυσηρεστημένων, τῶν ἀποτυχημένων, τῶν ναυαγῶν.

✱

Αἱ ἀλήθειαι αὗται ἔχουν ἀναγνωρισθῇ παγκοσμίως καὶ μίαν κίνησιν ἀφαντοῦ εὐρύτητος, σχετικὴ μὲ τὸν ἐπαγγελματικὸν προσανατολισμὸν, παρατηρεῖται εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς χώρας. Συνέρχονται συνέδρια, ἰδρύονται συνεχῶς

νέα Ἰνστιτοῦτα ψυχολογικὰ καὶ Γραφεῖα ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ καὶ γενικῶς τὸ ζήτημα εὐρίσκεται σήμερον παντοῦ εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν.

Τί ἔχει γίνῃ παρ' ἡμῖν; Εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι δυστυχῶς κανένα θετικὸν ἐνδιαφέρον δὲν ἔχει ἐκδηλωθῇ εἰς τὸ περιβάλλον μας διὰ τὸν σπουδαιότατον κλάδον τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ.

Μία τιμητικὴ ἐξαίρεσις ὀφείλει νὰ γίνῃ διὰ μίαν ἀτομικὴν πρωτοβουλίαν ὀφειλομένην εἰς τὸν διαπρεπῆ καθηγητὴν τῆς παιδολογίας κ. Ε. Λαμπιδάριον, ἱατρὸν, καὶ τὸν ἔγκριτον παιδαγωγὸν καὶ ψυχολόγον καθηγητὴν κ. Γ. Σακελλαρίου. Τῇ συνεργασίᾳ τῶν δύο, ἐλειτούργησεν ἐπὶ διετίαν (1925 - 1926) τὸ Παιδολογικὸν Ἰνστιτοῦτον ἐν ᾧ ἐδίδοντο συμβουλαὶ καὶ ὑποδείξεις περὶ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ.

Ἀπὸ μίαν ἐργασίαν τοῦ καθηγητοῦ κ. Σακελλαρίου δημοσιευθεῖσαν εἰς τὸ περιοδικὸν «Παρθενόν» (Μάρτιος 1928) μανθάνομεν ὅτι ἔρευνα ἐπὶ σκοπῷ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ ἐξετέλεσθη ὑπὸ τοῦ ἰδίου δις ἐν τῷ Ἀματελείῳ Ὀρφανοτροφείῳ, τῷ 1926 ἐπὶ 69 τροφίμων, καὶ τῷ 1927 ἐπὶ 16 τροφίμων ἄρρένων ἡλικίας 14 - 16 ἐτῶν.

Ἀπὸ ἀνακοίνωσιν τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου κ. Σ. Δοντᾶ πληροφοροῦμεθα, ὅτι ἀπὸ τοῦ μεγάλου πολέμου, ἅπαντες οἱ ὑποψήφιοι ἀεροπόροι τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ μας ὑποβάλλονται εἰς εἰδικὰς φυσιολογικὰς ἐξετάσεις διὰ καταλλήλων αὐτογραφικῶν ὀργάνων εἰδικῶς παραγγελλέντων ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ναυτικών.

Πρόκειται, ἀτυχῶς, περὶ μεμινωμένων πρωτοβουλιῶν, αἱ ὁποῖαι, ὅσον ἀξιέπαινοι καὶ ἂν εἶνε, δὲν μᾶς ἐπιτρέπουν νὰ ὁμιλήσωμεν περὶ συστηματικοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ εἰς τὴν χώραν μας. Ἡ Ἑλλάς εἶνε ἀναμφισβητήτως ἡ χώρα τῆς ἀποτυχίας καὶ ἀναρμοδιότητος.

«Ποῖος εἶνε στὴν θέσιν τοῦ; Ὁ πολιτικὸς ἢ ὁ ἐμπόρος; Ὁ στρατιωτικὸς ἢ ὁ βιομήχανος; Ὁ παιδαγωγὸς ἢ ὁ δικαστικὸς; Ἀνθρώποι φτιασμένοι γιὰ ταγματάρχαι τοῦ ἱππικοῦ καβαλικεύουν καρέκλες γραφειοκρατικῶν ὑπηρεσιῶν καὶ ἄλλοι πλασμένοι νὰ ἐκμεταλεύωνται τὴν γῆν, τὴν κάνουν τοπεία εἰς ἐκθέσεις ζωγραφικῆς. Ἀνθρώποι εἰς ἐκθέσεις ζωγραφικῆς εἰς τὸ θέατρον, παίζουν εἰς τὴν ὁδὸν Σοφοκλέους καὶ ἄλλοι ποῦ θὰ ἐθριάμβευαν ὡς ταχυδακτυλουργοὶ γίνονται ἱεροκήρυκες. Ἕλλην ἐκλέγων καριέραν εἶνε ὡς νὰ τραβᾷ λαχνὸν εἰς τόμπολα, ὅτι βγῇ!...» (Σ. Μελάς).

Ἀς ἐλπίσωμεν ὅτι τὸ Α' Πανελλήνιον Συνέδριον Προστασίας Μητρότης καὶ παιδικῶν ἡλικιῶν θὰ προκαλέσῃ τὸ ζῶηρον ἐνδιαφέρον τῶν ἐπιστῶν καὶ μὴ, καὶ ὅτι ὁ ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμὸς θὰ καταλάβῃ τὴν θέσιν ποῦ τοῦ ἀνήκει δικαιωματικῶς εἰς

τὸν κοινωνικὸν μας τροχόν.

✱

Τὸ πεδίον τῆς δράσεως τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ εἶνε τόσον εὐρὺ ὅσον ἡ κοινωνία. Εἰς μίαν μελέτην σύντομον ὅπως ἡ παρούσα μᾶς εἶνε ἀνθρωπίνως ἀδύνατον νὰ τὸ ἐξετάσωμεν ὑφ' ὅλας τοῦ τὰς πλευρὰς καὶ εἰς ὅλας τὰς λεπτομερείας. Θὰ περιορισθῶμεν λοιπὸν κατ' ἀνάγκην εἰς γενικὰς γραμμάς καὶ θὰ προσπαθῶμεν νὰ δώσωμεν μίαν συνθετικὴν ἀποψιν τῶν ἀρχῶν, τῶν μεθόδων καὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ.

Ὁ ρι σ μ ο ς - σ κ ο π ὁ ς. - Ὁ ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμὸς εἶνε λειτουργία τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, ἡ ὁποία ἔχει ὡς ἀντικείμενον νὰ τοποθετήσῃ τοὺς νέους εἰς τὴν καριέραν διὰ τὴν ὁποίαν ἐπιδεικνύουν, φυσιολογικῶς, δεξιότηας (Lahy).

Ὡς σκοπὸν ἔχει νὰ συμβουλευθῇ στὸ παιδί (ἅμα τῇ ἀποφοιτήσει του ἐκ τῆς σχολῆς) ἓνα ἐπάγγελμα, τὸ ὁποῖον νὰ ἀνταποκρίνεται πρὸς τὰ γούστα του, τὰ δεσπόζοντα συμφέροντά του, τὰς σχολικὰς καὶ ἐξωσχολικὰς γνώσεις του, τὰς φυσικὰς ἢ ἐπικτήτους ἱκανότητάς του (σωματικὰς, ἠθικὰς, διανοητικὰς, καλλιτεχνικὰς, φυσιολογικὰς, κοινωνικὰς), λαμβάνων ὑπ' ὄψιν τὴν θέσιν τῆς οἰκογενείας καὶ τὴν κατὰστασιν τῆς ἀγορᾶς τῆς ἐργασίας.

Ὁ ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμὸς ἔχει ὡς προορισμὸν νὰ κατευθύνῃ τὸν καθένα στὸν δρόμον ὅπου θὰ πραγματοποιήσῃ ὅλας τοῦ τὰς δυνατότητας, θὰ ἐπιτύχῃ τὸ καλλίτερον καὶ θὰ δώσῃ τὸ μέγιστον τῆς ἀποδόσεως μὲ τὸ ἐλάχιστον τῆς κοπώσεως καὶ φθορᾶς.

Β α σ ι ς. - Ἡ βάσις ἐπὶ τῆς ὁποίας στηρίζεται κυρίως ὁ ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμὸς εἶνε ἡ ψυχολογικὴ, κλάδος ἐπιστήμης ἐφηρμοσμένης, ἐνδιαφέροντα τὰ μέγιστα τὸν κοινωνιολόγον, τὸν βιομήχανον, τὸν ὀνειρολόγον.

Ἡ ψυχολογία εἶνε ἡ συστηματικὴ ἐφαρμογὴ τῶν δεδομένων τῆς πειραματικῆς ψυχολογίας εἰς τὰ διάφορα πεδία τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, καὶ ὡς σκοπὸν ἔχει νὰ ἐπιτύχῃ ἀπὸ κάθε ἀνθρώπινον ὄν λειτουργίαν ἀρίστην (optimum), μὲ ἄλλας λέξεις τὴν μεγαλειτέραν κοινωνικὴν ἀπόδοσιν συμβιβάσιμον μὲ τὴν μεγαλειτέραν ἀτομικὴν εὐμάρειαν.

Διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ τῆς ἡ ψυχολογικῆς χρησιμοποιεῖ τρεῖς μεθόδους:

1) Τὸν ἐπαγγελματικὸν προσανατολισμὸν ὁ ὁποῖος ἀπευθύνεται εἰς τὸ ἄτομον καὶ ἔχει ὡς ἀποστολὴν νὰ τοποθετήσῃ τὸν καθένα στὴν θέσιν ποῦ προσαρμόζεται καλλίτερον εἰς τὸν ψυχολογικὸν ὀργανισμὸν καὶ τὰς ἱκανότητάς του.

2) Τὴν ἐπιλογὴν, ἥτις ἀπευθύνεται εἰς ομάδας ἀτόμων καὶ ἐπιτρέπει ἐκλογὴν μεταξὺ τῶν πλέον ἱκανῶν.

3) Τὴν ἐπιστημονικὴν διοργάνωσιν τῆς ἐργασίας, ἡ ὁποία δρᾷ ἐπὶ τῆς ἐνεργητικότητος τοῦ ἀτόμου καὶ προσπαθεῖ νὰ ἐπιτύχῃ συνθήκας ἀποδόσεως ἀρίστης (optimum). Ἰνστιτοῦτα ψυχολογικὰ ὑπάρχουν σήμερον πάμπολλα εἰς τὴν Γερμανίαν, τὴν Γαλλίαν, τὴν Ἑλβετίαν, τὸ Βέλγιον, τὰς Ἡνωμένας Πο-

λιτείας, την Άγγλιαν και την Πολωνίαν, και έχει την έδραν της στο Παρίσι ή «Association internationale des conférences de psychotechnique» ή οποία διοργανώνει ειδικά συνέδρια κάθε χρόνο εις διαφόρους χώρας.

Μέσα ερευνήσ. — Προς ανίχνευση των δεξιοτήτων ενός ατόμου και κατάρτιστον του ψυχοτεχνικού του δελτίου έχρησιμοποιήθησαν πάμπολλα μέσα έρευνής: α) δοκιμασίαι, ή παρατήρησις, τὸ έρωτηματολόγιον, ή φρενολογία (του Ουκράνου Ιατροῦ Bisky) ή γραφολογία και τέλος ή ψυχανάλυσις.

Θά αφήσωμεν κατά μέρος τὰ τρία τελευταία μέσα έρευνής ως ανεπαρκή και δύσχρηστα και θά περιορισθώμεν εις την εξέτασιν των τριών πρώτων.

Δοκιμασίαι. — Η μέθοδος των δοκιμασιών (test) όπως λέγουν οι Άγγλοι) είναι ένας από τους στύλους της ψυχοτεχνικής. Δι' αὐτὼν εἶνε δυνατή ή συγκριτική μέτρησις των ψυχικῶν ικανοτήτων, αἱ ὁποῖαι ἔχουν ἀξίαν δριστηκὴν διὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἐπαγγέλματος. Διὰ τῶν τῶν τῶν ή ικανότης ὅχι μόνον ἀνιχνεύεται ἀπὸ ἀπόψεως ποιοτικῆς ἀλλ' ἐπισημαίνεται και μετράται και ἀπὸ ἀπόψεως ποσοτικῆς.

Μεθόδους τῶν τῶν τῶν εἰδῶν, τὰς συνθετικὰς (τῶν Binet και παρ-όμοια) και τὰς ἀναλυτικὰς.

Τῆς ἀναλυτικῆς μεθόδου μίαν πρώτην πραγματοποιοῦσιν ἔδωσεν ὁ διάσημος Ἑλληὴν νευρολόγος ἐν Μόσχᾳ Ρ. Ι. Ροσόλμοφ, ὅπῃ τὸ ὄνομα «ψυχολογικὸν προφίλ». Πρόκειται περὶ μεθόδου ψυχογραφικῆς, διὰ τῆς ὁποίας καθορίζεται τὸ ἐπίπεδον ὅχι μόνον τῆς νοημοσύνης

γενικῶς, ἀλλ' ἐπίσης ἐκάστης τῶν διαφόρων διανοητικῶν λειτουργιῶν και τῆς σχέσεως μεταξὺ των. Η μέθοδος τοῦ Ροσόλμοφ, εὐφυστάτη κατ' ἀρχήν, δὲν θεωρήθη και πολὺ πρακτικὴ (3 ½ ὥρες κατ' ἄτομον) και ἐπρόταθησαν τροποποιήσεις ὑπὸ τοῦ Lahy, Vermeylen και τοῦ Bartsch. Ἀπὸ 30ετίας τὰ τῶν τῶν πολλὰ πλεονεκτήματα εἰς βαθμὸν ὑπερβολικὸν και κάπως ἐπικίνδυνον, και βιβλιογραφία σχετικὴ ἀφαντάστου εὐρύτητος ἔχει δημοσιευθῇ εις ὅλας τὰς χώρας.

Ὅποια ή ἀπόλυτος ἀξία τῶν τῶν τῶν ποῖαν χρῆσιν τῆς μεθόδου αὐτῆς μποροῦμεν νὰ κάμωμεν διὰ τὸν ἐπαγγελματικὸν προσανατολισμόν; Ἐπὶ τοῦ σημείου αὐτοῦ ἔχουν γίνε μεγάλα συζητήσεις και οἱ ἐπιστήμονες εἶνε διηρημένοι εις δύο στρατόπεδα: τοὺς φανατικούς ὁπαδοὺς τῶν τῶν τῶν και τοὺς ἐχθροὺς των.

Η βραδεῖα και ἀμερόληπτος ἐξονόχισις τοῦ ζητήματος μᾶς ὀδηγεῖ εις τὸ συμπέρασμα ὅτι τὰ τῶν τῶν πραγματικὰ πλεονεκτήματα ἀναμφισβήτητα, ἀλλὰ δὲν ἀποτελοῦν κριτήρια ἀσφαλῆ και ἀπόλυτα. Ἐπιβάλλεται σύνεσις και περισκέψις κατὰ τὴν χρησιμοποίησιν και τὴν ἐφαρμογὴν των, ή ὁποία πρέπει νὰ ἀνατίθεται εις προσωπικὸν εἰδικευμένον, ἐπιμελῶς μορφωμένον εις τὴν ψυχολογίαν και παιδαγωγίαν.

Η χρῆσις τῶν τῶν τῶν θά γίνεται πάντοτε ἐν συνδυασμῷ μὲ ἄλλας μεθόδους, θεωρουμένων τούτων ὅχι ως στοιχείων καθορισμοῦ ἀλλ' ὥς ὅσον συγκρίσεως και ἐλέγχου.

Παρατήρησις — Ἐρωτη-

ματολόγιον. — Η μέθοδος τῆς παρατηρήσεως παρουσιάζει δύο μεγάλα πλεονεκτήματα: συλλαμβάνει τὸ ἄτομον, ὡς εις σειρὰν ἐνσταντάνε, χωρὶς νὰ μπορῇ, μάλιστα ἐν ἀγνοίᾳ του, νὰ συνθέτῃ τὰς στάσεις του. τὸ συλλαμβάνει εις ὅλην τὴν ἀλήθειαν τῶν κινήσεων τῆς πραγματικῆς ζωῆς. Καὶ τῷ ὄντι, ὅταν ἄτομον τι ἐρωτηματολογικῶς ἐξετάζεται, δοκιμάζεται, κατὰ τὴν τεχνικὴν ἔκφρασιν, τοῦ συμβαίνει νὰ ἀντιδρᾷ κατὰ τρόπον κάθε ἄλλο παρὰ φυσικόν. Κατὰ τὴν γνώμην μας, λέγει ὁ André Collin, μίᾳ ὑπομονητικῇ και βραδεῖα παρατήρησις τοῦ παιδιοῦ ἐν τῇ σχολῇ και βραδύτερον κατὰ τὰς πρώτας ἐπαφὰς μὲ τὴν κοινωνικὴν ζωὴν, ὀφείλει νὰ εἶνε ή βᾶσις κάθε ἐρευνῆς. Τὸ παιδί ποὺ θά παρακολουθῇ ἡσυχῇ καθεὶς ἐν τῇ ζωῇ ἐπὶ ἑκτὴ μακρὰ θά φανῇ ὅπως εἶνε ὁ χαρακτήρ του, τὰ γούστα του, αἱ γενικαὶ του τάσεις θά ἀποκαλυφθῶν, και λίγοι θά εἶνε οἱ παιδαγωγοί, οἱ ὁποῖοι δὲν θά εἶνε εις θέσιν νὰ δώσουν σὲ μερικὰς γραμμάς μίαν γενικὴν γνωμάτευσιν ἐπὶ τοῦ παιδιοῦ ποὺ παρηκολούθησαν. Η γνωμάτευσις αὕτη, ὅσον ἀόριστος και ἄν εἶνε, θ' ἀποβῇ, μὲ τὸ ιατρικὸν δελτίον, ὁ πολυτιμότερος βοηθὸς διὰ τὸν ἐπαγγελματικὸν προσανατολισμόν.

Τὰ ἀποτελέσματα τῆς παρατηρήσεως αὐτῆς θά ἀναγράφονται μεθοδικῶς ὑπὸ τῶν διδασκάλων εις τὸ σχολικὸν δελτίον, τὸ ὁποῖον θά ἀποτελῇ οὕτω στοιχεῖον ἐκτιμῆσεως πρώτης τάξεως διὰ τὸν προσανατολισμόν.

Τὸ ἐρωτηματολόγιον τοῦ παιδιοῦ, τῶν γονέων, φίλων και συμμαθητῶν, μπορεῖ νὰ ἀντικαταστήσῃ ἐν τινὶ μέτρῳ

τὴν μεθοδικὴν και μεθοδικῶς εις τὸ σχολικὸν δελτίον καταγεγραμμένην παρατήρησιν, ὅσας αὕτη λείπει. Δυστυχῶς ή ἐξέτασις αὕτη δίδει πληροφορίας συχνὰ πλαστὰς και πάντοτε ἀτελεῖς (Collin)

Διοργάνωσις. — Πῶς και ἐπὶ ποῖαν βάσει πρέπει νὰ διοργανωθῇ ὁ ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμός;

Διὰ τὴν διοργάνωσιν τοῦ ἐπαγγελματικῶς προσανατολισμοῦ ἀπαιτοῦνται στοιχεῖα φύσεως παιδαγωγικῆς, ιατρικῆς, ψυχολογικῆς και κοινωνικῆς.

Ἄς πάρωμεν ἕνα-ἕνα τὰ στοιχεῖα αὐτὰ και ἄς ἐξετάσωμεν, ποῖα εἶνε ή συμβολή τοῦ κάθε στοιχείου διὰ τὸ οἰκοδόμημα τοῦ ἐπαγγελματικῶς προσανατολισμοῦ.

Παιδαγωγικόν. — Τὸ διδάσκον προσωπικόν, ζῶν εις ἐπαφὴν μὲ τοὺς μαθητὰς, εὐρίσκεται εις θέσιν προνομιούχον διὰ νὰ μελετήσῃ τὴν ἡθικὴν και ψυχικὴν των διαγωγὴν και γνωρίσῃ οὕτω τὰς συνηθείας, μὲ ἄλλας λέξεις νὰ κάμῃ μίαν ὑπομονητικὴν και βραδεῖαν παρατήρησιν ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν ἀντιδράσεων τοῦ παιδιοῦ και νὰ καταγράψῃ τὰ ἀποτελέσματα μεθοδικῶς ἐπὶ τοῦ σχολικοῦ ή παιδαγωγικοῦ δελτίου. Τὸ δελτίον αὐτό, εις τὸ τέλος τῆς σχολικότητος, θά παραδίδεται εις τὰ Γραφεῖα ἐπαγγελματικῶς προσανατολισμοῦ.

Ὁ διδάσκαλος μπορεῖ ἐπίσης νὰ προσφέρῃ ὑπηρεσίας ἐμμέσους εις τὸν ἐπαγγελματικὸν προσανατολισμόν, προσπαθὼν νὰ δημιουργήσῃ, μορφώσῃ

και ἀναπτύξῃ ἐπαγγελματικὴν διανοητικὴν εις τοὺς μαθητὰς τῶν τελευταίων τάξεων.

Η συνεργασία τῆς σχολῆς εις τὸ ἔργον τοῦ προσανατολισμοῦ εἶνε λίαν ἐνεργὸς εις τὰς Ἡνωμένας Ἰδιᾶς Πολιτείας. Εἰς πολλὰ κράτη, τὸ διδάσκον προτρέπεται νὰ βοηθῇ τὰ Γραφεῖα ἐπαγγελματικῶς προσανατολισμοῦ, τὰ ὁποῖα εὐρίσκονται εις συνεχή ἐπαφὴν μὲ τὰ ἐκπαιδευτικὰ ἱδρύματα.

Ἰατρικόν. — Ὁ ρόλος τοῦ ἱατροῦ εις τὸν ἐπαγγελματικὸν προσανατολισμόν εἶνε σπουδαίωτος. Διὰ μίᾳς ἐπιθεωρήσεως ἱατρικῆς σοβαρῶς διαργανωμένης ὀφείλει νὰ παρακολουθῇ τὸ παιδί κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς σχολικότητος και νὰ καταγράψῃ τὰς παρατηρήσεις εις ἕνα ἱατρικὸν δελτίον, τοῦ ὁποῦ ἔχει τὴν φύλαξιν.

Βραδύτερον, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἱατρικοῦ δελτίου ἀντενδείξεων, θά ὑποδεικνύῃ τὰ ἐπαγγέλματα ποὺ συμβιβάζονται μὲ τὴν ὑγιεινὴν κατὰστασιν τοῦ παιδιοῦ και θά ἀποκλείῃ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα δὲν εἶνε κατάλληλα.

Ἄνευ ἱατρικοῦ δελτίου, ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμός δὲν εἶνε δυνατός. Διὰ τὸ καθῆκον αὐτὸ εἶνε ἐνδεειγμένος ὁ σχολίατρος και ἰδίως ὁ ἐπιθεωρητῆς ἱατρὸς τῶν σχολῶν. Εἰς τινὰς περιπτώσεις και ή συμβουλή τοῦ ἱατροῦ τῆς οἰκογενείας ἔχει ἐπίσης τὴν σημασίαν της. Οἱ ἱατροί, οἱ προωρισμένοι νὰ συνεργασθῶν εις τὸν ἐπαγγελματικὸν προσανατολισμόν ὀφείλουν

νὰ ἔχουν ἐπαρκεῖς γνώσεις ψυχιατρικῆς και πειραματικῆς ψυχολογίας.

Ψυχολογικόν. — Ὁ ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμός στηρίζεται ἐπὶ ἐνὸς τρίποδος τοῦ παιδαγωγοῦ, τοῦ ἱατροῦ, τοῦ ψυχοτεχνίτου.

Ὁ ψυχοτεχνίτης, καλούμενος ἄλλως και σύμβουλος κλίσεως (conseiller de vocation) ή προσανατολιστῆς (orienteur), εἶνε ὁ ἐνωτικὸς κρίκος μεταξὺ παιδαγωγοῦ και ἱατροῦ, ὁ συγκεντρωτῆς, στὰ χεῖρα τοῦ ὁποῦ θά περιέλθουν ὅλα τὰ σχετικὰ δελτία (παιδαγωγικά, ἱατρικά, οἰκονομικά) διὰ νὰ διατυπώσῃ τὴν τελικὴν γνωμάτευσιν.

Χωρὶς νὰ εἶνε κατ' ἀνάγκην ἱατρός, ψυχολόγος ή ἐπαγγελματίας, ὁ ψυχοτεχνίτης ὀφείλει νὰ ἔχῃ μόρφωσιν γενικὴν εὐρύτατην (ψυχολογικήν, φυσιολογικὴν, οἰκονομικὴν, κοινωνικὴν), και νὰ συγκεντρώνῃ τὰ πλέον σοβαρὰ ἐγγύγια συνειδήσεως, χαρακτήρος και ἀρμοδιότητος.

Μ. ΜΟΥΣΣΕΙΔΗΣ Ἱατρός,
Διευθυντῆς τοῦ Περιφερικοῦ «Υγεία»

ΧΡ. ΝΙΚΟΠΟΥΛΟΣ
ΕΜΠΟΡΟΡΡΑΠΗΣ

Ἑκλεκτὰ Ἀγγλικά Ὑφάσματα
Καλλιτεχνικὴ Ἑργασία
ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ. ΑΡΙΘ. 22 Β

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ
τῆς 15ης Ὀκτωβρίου 1930

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ		Σύνολον	ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ		Σύνολον
1. Χρυσὸς εἰς νομίσματα και ῥάβδους		524.534.460.68	11. Κεφάλαιον καταβεβλημένον		400.000.000.—
2. Ἐξωτερικὸν σίγμα εἰς χρυσόν (Καταστ. ἀρθ. 62)		3.524.701.357.95	12. Ἀποθεματικά:		
3. Ἐξωτερικὸν ἀνλλάγμα		39.916.949.89	Ι Προβλ. συμφ. ἀρθ. 71 Καταστ.	8.519.731.60	
4. Κεραματικά Ἑλληνικά νομίσματα		51.551.183.55	ΙΙ Τακτικὸν ἀποθεματικόν	54.900.000.—	63.419.731.60
5. Συναλλαγματικά και Γραμμάτια:			13. Τραπεζικὰ Γίτια ἐν κυκλοφορίᾳ		5.061.680.445.—
Ι Ἑμ/καί Σ/καί Γίτια	142.873.176.80		14. Ἐτεροι ὑποχρεώσεις εἰς δραχμὰς:		
ΙΙ Γραμμάτια Δημοσίου			α' Δημοσίου	559.439.163.15	
6. Πιστώσεις:			β' Τραπεζῶν	299.783.634.11	
Ι Πληρωτέαι εἰς δραχμὰς:			γ' Ἐτεροι ἴσμοι	746.451.328.41	1.605.724.125.67
α' Δημοσίου			ΙΙ Γίτια και τραπεζικαὶ ὀφειλές		9.896.480.80
β' Ἐτεροι 126.371.003.35	126.371.003.35		Ι Δημοσίου		1.615.620.606.47
ΙΙ Πληρωτέαι εἰς Ἑξ/κὸν Σίγμα	52.849.471.95	179.220.475.30	ΙΙ Τραπεζῶν		
7. Χρέος τοῦ Δημοσίου:			15. Καταθέσεις εἰς δραχμὰς ὑπὸ προθεσμίαν:		
Ι Ἑκ δανείων κυκλοφορίας	2.714.111.162.45		Ι Δημοσίου		
ΙΙ Ἑκ λοιπῶν δανείων	674.651.830.70	3.388.762.993.15	ΙΙ Τραπεζῶν		
8. Ἐπενδύσεις		166.343.745.70	16. Ὑποχρεώσεις εἰς Ἑξ/κὸν σίγμα:		270.000.000.—
9. Κτίρια Τραπεζῆς και ἐγκαταστάσεις		75.028.355.15	Ι Ἑξ/κὸν σίγμα εἰς χρ.	(Κατ. ἀρ. 62)	680.567.309.—
10. Ἐτεροι στοιχεῖα τοῦ Ἐνεργητικοῦ		548.982.514.58	ΙΙ Ἐτερον ἐξωτερικὸν σίγμα		2.174.155.51
Δρχ. . .		8.641.915.212.75	17. Ἐτεροι ὑποχρεώσεις		682.741.464.51
			Δρχ. . .		548.452.965.17
					8.641.915.212.75

ΗΛΛΑΟΓΙΑ ΧΡΥΣΟΥ & ΚΑΘΑΡΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ ΕΙΣ ΧΡΥΣΟΝ ΠΡΟΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΟΦΕΩΣ

Χρυσὸς . . . 524.534.460.68
Καθαρὸν ἐξωτερικὸν σίγμα εἰς χρυσόν . . . 2.844.134.048.95
(Ἀρθ. 2 μὲτὸν ἀρθ. 16, Ι)
Κάλυμμα (Καταστ. ἀρθ. 62) Σύνολον (α) 3.368.668.509.63

Ἀναλογία Συνόλου (α) πρὸς Σύνολον (β) 50.45%

Ἐν Ἀθήναις τῇ 15ῃ Ὀκτωβρίου 1930

Ὁ Διοικητῆς
ΑΛΕΞ. Ν. ΔΙΟΜΗΔΗΣ

Προεξοφλητικὸς τόκος 9 %

Ὁ Τμηματάρχης τοῦ Γεν. Λογιστηρίου
ΣΟΛΩΝ ΣΥΡΜΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΝΤΟΣ ΤΟΥ ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ
ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΕΙΣ ΑΘΗΝΑΣ

Ο ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ

Νέα μεγάλη πρωϊνή πανελλήνιος έφημερίς, οικονομικῶς και κομματικῶς ανεξάρτητος

ΟΡΓΑΝΟΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΠΡΩΤΟΠΟΡΕΙΑΣ

ΙΔΡΥΤΗΣ-ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

ΚΩΣΤΑΣ ΑΘΑΝΑΤΟΣ

(Ἀποχωρήσας ἐκ τοῦ «Ἡμερησίου Τύπου»)

Γραφεῖα: Ὁδὸς Σταδίου ἀριθ. 48α Ἀρτία δημοσιογραφικὴ
και τυπογραφικὴ συγκρότησις.

ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΑΙ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ ΕΙΔΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ

Η ΤΥΧΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΓΙΩΓΚ

ΤΟ Γερμανικόν Ράιχσταγ συνήλθεν. Ἡ κυβέρνησις τοῦ Μπρύνικ, κατόπιν μιάς ἀγωνιώδους πρώτης δοκιμασίας, εἶδεν ἐαυτὴν συμβατικῶς νικῶσαν, ἀφοῦ διὰ τὰ ἐπιτευχθῆν ἡ ἐκλογὴ ὡς πρόεδρος τοῦ Ράιχσταγ τοῦ σοσιαλιστοῦ Π. Λέμπε, ἐδέχθη ν' ἀπόσχουν τῆς ψηφοφορίας 70 περίπου βουλευταί, δηλ. ὅλη ἡ δύναμις τοῦ Γερμανικοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος, ἥτις ἄλλως διατιθεμένη θὰ ἔφερε τὴν κυβέρνησιν Μπρύνικ εἰς τὴν ἀνάγκην παρατήσεως.

Ἀλλὰ τῆς παρούσης Γερμ. κυβερνήσεως τὴν νίκην κατὰ τῶν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν ἀδιαλλάκτων ἀντιπάλων τῆς, ἔμελλον νὰ ἐπακολουθήσουν αἱ μερίστου, παγκοσμίου ἐνδιαφέροντος βαρυσήμαντοι προγραμματικαὶ δηλώσεις τῆς.

Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον πρωτίστως θὰ διέβλεπε τις εἰς τὰς δηλώσεις ταύτας, εἶνε ἕνα συμβιβαστικὸν τῶν γενικῶν ἀντιθέσεων πνεύμα.

Ὁ κ. Μπρύνικ, ὁ ὑπερασπιστὴς τοῦ καθεστώτος τῶν συνθηκῶν, ὁ ὑπεραμνόμενος τῆς γερμανικῆς ὑπογραφῆς, τῆς ὑπὸ τὰς οικονομικὰς συμφωνίας τεθείσης, ὁ δεχόμενος μὲ τινὰς ἄπλᾶς μόνον ἐπιφυλάξεις τὸ σχέδιον Γιώγκ, ἤλπαζε τόνον. Βεβαίως, ὁ τόνος δὲν εἶνε ὁ τοῦ Χίτλερ. Ἀλλὰ αἱ προγραμματικαὶ δηλώσεις τοῦ ἥσαν τοιοῦτου περιεχομένου ὥστε διαβλέπει τις εὐκόλως τὴν προσπάθειάν του νὰ εὐχαριστήσῃ ὅλας τὰς πτέρυγας τοῦ Ράιχσταγ. Ἐθίζε τὸ ζήτημα τοῦ σχεδίου Γιώγκ, τὸ ὁποῖον αὐτὸς μὲ ἄπλᾶς ἐπιφυλάξεις ἐδέχτο — μήπως τάχα αἱ ἐπιφυλάξεις αὐταὶ δὲν δύνανται νὰ θεωρηθοῦν ὡς συνέπειαι τῆς ὑπευθύνου κυβερνητικῆς θέσεώς του, καὶ συνεπῶς πολιτικότητος; — ἀλλ' ἡ ἀνακίνησις δὲν ἦτο πλέον τόσο μετριοπαθῆς. Δὲν ἦτο ἡπία συζήτησις, ἦτο ἀπαίτησις.

Εἶπεν: «Ἡ Γερμανία εἶνε πληρέστατα διατεθειμένη νὰ ἐκπληρώσῃ τὰς ὑποχρεώσεις τῆς. Δὲν ὁ ὅτι αὐτὴ ὁ μὲν ὅτι ἀνεχθῇ μίαν κατάστασιν, καθ' ἣν αἱ ἐπανορθώσεις καταλήγουν νὰ θέτουν ἐν κινδύνῳ τὴν οἰκονομικὴν καὶ κοινωνικὴν ὑπόστασιν τοῦ λαοῦ. Ἡ Γερμανία, ἕνεκα λόγων αὐτοῦ συντηρῆσεως μᾶλλον παρὰ βελτιώσεως τῆς θέσεώς τῆς, θὰ εὐρεθῇ εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ζητήσῃ ἀνακούφισιν». Οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ Μπρύνικ, δὲν δεικνύουν εἰμὴ κατάθεσιν τοῦ τίτλου τοῦ ὑπερασπιστοῦ τῶν οικονομικῶν συμφωνιῶν, καὶ μίαν γενναίαν ἀλλαγὴν ἀντιλήψεων, προσαρμογὴν ψυχολογικωτάτην πρὸς τὸ περιβάλλον καὶ τὴν ἐνδόμυχον ἐπιθυμίαν τοῦ συνόλου τοῦ Γερμ. λαοῦ, πρὸς δέ, τὴν μετατροπὴν τῶν ἀπλῶν ἐπιφυλάξεων τοῦ εἰς πρόλογον ἀποφασιστικῆς μάχης κατὰ τοῦ σχεδίου Γιώγκ, τοῦ σχεδίου ποῦ ἐνδιαφέρει οἰκονομικῶς μέγαν ἀριθμὸν κρατῶν, τοῦ σχεδίου ἐναντίον τοῦ ὁποίου, ὡς τρέφοντα κοινὸν μῖσος, θὰ διεξαγάγουν ἀπὸ κοινοῦ τὸν ἀγῶνα ὅλα τὰ κόμματα τοῦ Γερμ. Ράιχσταγ, τοῦ σχεδίου τέλος τὸ ὁποῖον θὰ ἡδύνατο νὰ ἀποτελέσῃ τὴν θρυσάλειαν μιάς

νέας πολεμικῆς ἀναφλέξεως εἰς περιπτῶσιν καθ' ἣν ἡ ἀπόλυτος ἀδιαλλαξία ἦθελεν ἐπικρατῆσαι εἰς ἀμφότερα τὰ μέρη.

Ἐντεῦθεν ἡ ἐρώτησις: Ποία ἡ τύχη τοῦ σχεδίου Γιώγκ, καὶ — εὐρύτερον — τῶν λοιπῶν συνθηκῶν;

Ἀναμφιβόλως ὅχι εὐχάριστος διὰ τοὺς διεθνεῖς ἐμπειρογνώμονας ποῦ ἀπεφάσισαν νὰ τὸ ἐφαρμόσουν. Δὲν δι' ὁποιοῦν ὅτι ὅλα αἱ ἐπανορθώσεις θὰ ἰσχυρισθῶν εἰς τὴν Γερμανίαν καὶ ὅτι συνεπῶς τὸ σχέδιον Γιώγκ θὰ ἀνατραπῇ ἐκ θεμελίων. Ἀλλὰ μετὰ πεποιθήσεως διαβλέπομεν ὅτι, παρὰ τὰς ἀντιθέσεις, τὰς δυσκολίας, τὴν λεπτότητα τοῦ ζητήματος, καὶ τὸ ἄκρως εὐφλεκτον αὐτοῦ, παρ' ὅλα αὐτὰ τὸ σχέδιον Γιώγκ δὲν θὰ παραμείνῃ ὡς ἔχει.

Φυσικά, ἡ Γαλλία, προεξάρχοντος τοῦ κ. Πουαγκαρέ, — μὲ τὰς γνωστὰς διὰ τὴν Γερμανίαν διαθέσεις του — ὅστις ἤρχισεν ἤδη κινούμενος καὶ ἐπικαλούμενος τὴν ἀλληλεγγύην τῶν πιστωτῶν τῆς Γερμανίας δυνάμεων κατὰ πάσης προσπάθειας αὐτῆς πρὸς ἀποφυγὴν τῶν ἀναληφθεισῶν ὑποχρεώσεων τῆς, θὰ ἀντισταθῇ ἔρρωμένως. Ἀλλ' εἶνε προβληματικὸν ἂν οἱ τῶς σύμμαχοι θὰ τὴν ὑποστηρίξουν ἐκ νέου. Νέαι κατευθύνσεις, διαθέσεις, συμπάθειαι πολιτικαὶ καὶ καθεστωτικαὶ διαφοροὶ, σκέψεις ἀντίθετοι, ὀξύτητες, καὶ οἰκονομικο-εθνικὰ συμφέροντα χωρίζουν τοὺς τῶς συμμάχους, τινὲς τῶν ὁποίων δὲν βλέπουν πλέον τὴν Γαλλίαν μὲ τὸ παλαιὸν συμπάθος βλέμμα, οὔτε τὴν οἰκονομικὴν ἐνρωστίαν τῆς ἀνευ φθόνου.

Θὰ μοῦ ἀντιταχθῇ, ὅτι τὸ οἰκονομικὸν συμφέρον τῶν τῶς συμμάχων θὰ τοὺς ἐνὸς ἐναντίον τῆς γερμανικῆς προσπάθειας κατὰ τοῦ σχεδίου Γιώγκ. Ἀλλ' ἡ ἀντίρρησης ἔχει σχετικὴν ἀξίαν. Ναί! ὅτι ἐνὸς τῶς συμμάχους ἡ ἀνατροπὴ, ὅχι ὅμως καὶ ἡ τροποποίησις τοῦ σχεδίου. Καὶ ἀκριβῶς αὐτὴν τὴν τροποποίησιν διαβλέπομεν ὡς πιθανώτατην. Οἱ νότιοι ἄλλως τε γείτονες τῆς Γαλλίας προθύμως εἰς ἐλάφρυνσιν τῶν γερμανικῶν οἰκονομικῶν βαρῶν, ὡς καὶ τῶν τοιούτων ἐκ τῶν λοιπῶν συνθηκῶν, θὰ στέρξουν, ἂν κρίνῃ τις

ἀπὸ τὴν στάσιν τοῦ τύπου ἥτις, ὡς γνωστόν, εἰς τὴν ἐν λόγω χώραν δὲν κανονίζεται ἀπὸ τὴν θέλησιν τῆς κοινῆς γνώμης τόσο, ὅσον ἀπὸ τὴν τῆς ὑπευθύνου κυβερνήσεως. Οἱ δὲ σοσιαλισταὶ τοῦ κ. Μακδόναλδ δυσκόλως θὰ παρέβαινον τὰς γενικὰς τῶν ἀρχὰς καὶ πολὺ δυσκολώτερον θὰ ἀντίσταντο εἰς τὴν τοιαύτην τροποποίησιν ἂν διέβλεπον ὅτι ἀνευ αὐτῆς θὰ ἐπακολουθήσῃ μία πολεμικὴ τῶν Γερμανῶν ἐξέγερσις ἥτις θὰ ἀποτελέσῃ τὸ σάλπισμα ἐνὸς νέου φρικώδους 1914. Καὶ τέλος τὸ αὐτὸ φάσμα τοῦ πολέμου, τὸ ὁποῖον δὲν ἐλλείπει ἀπὸ τὰς σκέψεις ἅς ὁ τετραγυμένος ἐγκέφαλος τῶν Γερμανῶν ἀνακυκλοῖ, θὰ εἶνε ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον θὰ ἀσκήσῃ πίεσιν ἐφ' ὧν ἐκείνων οὔτινες ἀναλαμβάνοντες βαρυτάτην εὐθύνην, ἤθελον ἀρνηθῇ μίαν διευκόλυνσιν εἰς τοὺς Γερμανοὺς διὰ τὴν τελικὴν τῶν ἀνθρώπων, ὥστε οὗτοι ἡπιώτεροι φαινόμενοι νὰ στέρξουν μίαν τροποποίησιν τοῦ σχεδίου ἐκείνου τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν ἀντίληψιν τοῦ Γερμανικοῦ λαοῦ ἀποτελεῖ ζήτημα ζωῆς καὶ θανάτου δι' αὐτόν.

Μένει ἀκόμη ἀδηλον πότε θὰ λάβῃ χώραν ἡ τροποποίησις, ἀλλ' αὐτὸ στερεῖται σημασίας. Ἀργὰ ἢ γρήγορα, θὰ γίνῃ. Καὶ τοῦτο, διότι ὅλα τὰ Γερμανικὰ κόμματα τὸ θέλουν, διότι ὁ Γερμανικὸς λαὸς τὸ ἀπαιτεῖ. Ὅλοι αἱ ἀντιστάσεις, καὶ αἱ πλέον ἔρρωμέναι, θὰ καμφοῦν. Ὁ πόλεμος, μὲ τὸ φάσμα τοῦ, θὰ εἶνε ἐκεῖνος ὅστις διὰ πολλοστήν φορὰν θὰ ἐμφανισθῇ ὡς γεννήτωρ τῆς εἰρήνης, ὡς φορεὺς αὐτῆς. Σὺν τῇ τροποποίησιν δὲ τοῦ σχεδίου Γιώγκ, ὑπάρχει μεγάλη πιθανότης ἀναθεωρήσεως καὶ τῶν λοιπῶν συνθηκῶν. Τέλος τὸ γεγονός εἶνε ἐν: Ἡ ἐπιμονὴ τῶν Γερμανῶν καὶ ἡ ἐπιθυμία τῆς διατηρήσεως τῆς εἰρήνης θὰ ἔχουν ὡς ἀποτέλεσμα, νὰ ἐνδύσων οἱ τῶς σύμμαχοι εἰς τὴν ἐπὶ τὸ ἐλαφρότερον τροποποίησιν τοῦ σχεδίου, πρὸς καλὸν οὐ μόνον τῆς Γερμανίας ἀλλὰ καὶ τῆς οἰκονομίας τῆς Εὐρώπης ὅλης, ἥτις δὲν δύναται παρὰ νὰ ὀφελῇται ἐκ τῆς ὑπάρξεως μιάς ἰσχυρᾶς, ἀκμαίας, κοινωνικῶς ἡσύχου, καὶ πρὸ πάντων μὲ ὑγιεῖς ἀρχὰς Γερμανίας.

Κ. Δ. ΣΦΑΕΛΛΟΣ

ΑΤΕΚ
ἌΝΩΝ. ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΔ. ΚΥΡΙΑΖΙΔΗ
 ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑΤΑΒΕΒΛΗΜΕΝΟΝ 5.000.000 ΔΡΑΧ.
 ΜΕΛΕΤΑΙ — ΕΚΤΕΛΕΣΕΙΣ — ΕΡΓΟΛΗΨΙΑΙ
 ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΩΝ & ΕΝ ΓΕΝΕΙ
 ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΠΑΣΗΣ ΦΥΣΕΩΣ
 ΑΘΗΝΑΙ ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 23
 ΤΗΛΕΓΡΑΦΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΤΗΛΕΦΩΝΟΝ
 ΚΥΔΕΣ - ΑΘΗΝΑΙ 68-00

ΔΙΑΤΙ ΚΑΤΕΣΤΡΑΦΗ ΤΟ Ρ. 101

ΠΡΟ τριῶν ἐτῶν, ὁ κ. Κ. Ντέννυστον Μπάρνεϋ, βουλευτὴς καὶ πλωτάρχης τοῦ Βρετανικοῦ Ναυτικοῦ, σχεδιαστὴς καὶ ἐκτελεστὴς τοῦ Ρ. 100, διδύμου ἀδελφοῦ τοῦ Ρ. 101, φαντισμένος ὑποστηρικτὴς τῶν ἱπταμένων πλοίων, δηλαδὴ τῶν ἐλαφροτέρων τοῦ ἀέρος πτητικῶν μηχανημάτων, ἀπαντῶν εἰς τὴν γενικευθεῖσαν τότε ἐπιθεσιν τῆς μεγάλης μερίδος τῶν εἰδικῶν, τοῦ τύπου καὶ τῆς κοινῆς γνώμης κατὰ τῆς κατασκευῆς ἀεροπλοίων καὶ ὑποστηρίζων τὴν ἀποψιν του δι' ἀγορεύσεων ἐν τῷ κοινοβουλίῳ, δι' ἄρθρων καὶ διὰ διαλέξεων, ἔγραψεν ἐπὶ λέξει καὶ τὰ ἐξῆς, ἀφοῦ ἡναγκάσθη προηγουμένως νὰ ἀπαριθμῇ τὰς μέχρι σήμερον ἀποτυχούσας ἀλλεπαλλήλους προσπάθειας πρὸς ἐπικράτησιν τῶν ἀεροπλοίων:

«Ἐκ τῆς ἐπιμόνου καὶ ἀκαταπονήτου αὐτῆς προσπάθειας προέκυψαν ἤδη πολλὰ ὀφέλεια, μεταξὺ τῶν ὁποίων σημαντικώτερα ἡ ἐξακριβώσις τῶν λόγων τῆς μέχρι τοῦδε σχετικῆς ἀποτυχίας τοῦ ἀεροπλοίου.

«Οἱ λόγοι αὗτοι εἶνε οἱ ἐξῆς: Τὸ ἀερόπλοιο ἀναπτύχθη ἀρχικῶς εἰς τὴν Γερμανίαν ὡς πολεμικὸν μέσον ἐπρωδύσεως περισσότερον εἰς ἄμεσον ἀποτελεσματικότητα παρὰ εἰς μηχανικὴν ἀντοχὴν καὶ στερεότητα. Αἱ στρατιωτικαὶ ἀρχαὶ ἐνδιαφέρονται ἐπὶ μόνον ὅπως τὸ ἀερόπλοιο δύναται νὰ ἱπταται εἰς ὅσον τὸ δυνατόν μεγαλότερον ὕψος, καὶ τοῦτο ἐγένετο εἰς βάρος τῆς μηχανικῆς ἀντοχῆς του. Ἐπὶ πλέον, κατὰ τὸν πόλεμον, τὸ ἀερόπλοιο ἐχρησιμοποιήθη εἰς ἀκατάλληλα ἔργα καὶ ἔτσι, κατασκευασθέν ἀπὸ τὸ ἀεροπλάνον ἐδυσφημήθη.

«Ἡ σοφία μετὰ τὸ πάθημα εἶνε εὐκόλως πρᾶγμα, καὶ ἀπὸ τὸ μάθημα τῆς ἀποτυχίας τοῦ Ζέπελιν εἰς τὰ ἔργα ποῦ ἐχρησιμοποιήθη, δυνάμεθα σήμερον νὰ δραματισθῶμεν τὰς δυνατότητας ποῦ ἔχει τὸ ἀερόπλοιο ν' ἀναγκάσῃ ἕαν ἀναπτυχθῇ ἐπὶ συγχρονισμένων γραμμῶν.

«Ἐν πρώτοις, ἅς ἐξετάσωμεν τὰς συνθήκας ὑπὸ τὰς ὁποίας θὰ ἔπρεπε νὰ χρησιμοποιηθῇ. Ἡ χρησιμότης του ἔγκειται εἰς τὴν ἐμπορικὴν συγκοινωνίαν, ἡ ὁποία δὲν χρειάζεται μεγάλον ὕψος. Καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δὲν ὑπάρχει κανεὶς λόγος περικοπῆς τῶν συντελεστῶν τῆς μηχανικῆς τοῦ ἀντοχῆς καὶ δυνάμεως. Ἐν καιρῷ πολέμου θὰ δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀνιχνευτικὸν ὄργανον, ἐξερευνῶν τὰς ἀπεράντους ἐκτάσεις τῶν ὠκεανῶν καὶ εἰδοποιῶν διὰ τοῦ ἀσυρμάτου του τὰ παραδοκούντα καταδρομικά. Εἰς τὴν περιπτῶσιν αὐτὴν, ἐπίσης, δὲν χρειάζεται τὸ μεγάλον ὕψος, καὶ ὁ κίνδυνος τῆς προσβολῆς ὑπὸ τοῦ ἀεροπλάνου εἶνε ἀσήμαντος».

Ἐξ ἄλλου εἶνε γνωστὰ αἱ συνθήκαι τῆς καταστροφῆς τοῦ Ρ. 101. Ἀεροπλάνον τοῦτο εἰς ὕψος 200 μέτρων προσεβλήθη ὑπὸ καταιγίδος καὶ μετ' ὀλίγα λεπτά ἡ πρύμνη του προσέκρουσεν ἐπὶ ἐνὸς λοφίσκου, τὸ ὑδρογόνον του ἐξερράγη καὶ τὸ ἀερόπλοιο μετὰ τῶν 54 ἐπιβατῶν του ἐγένετο παρανάλωμα τοῦ πυρός.

Διὰ τῶν ἀνωτέρω δίδεται πλήρης ἐξήγησις τοῦ αἰνίγματος τῆς καταστροφῆς τοῦ Ρ. 101, ἡ δ' ἐξήγησις αὐτῇ περικλείεται κυρίως εἰς τὴν φράσιν: «Ἡ χρησιμότης τοῦ ἔγκειται εἰς τὴν ἐμπορικὴν συγκοινωνίαν, ἡ ὁποία δὲν χρειάζεται μέγαν ὕψος», ἐκφράζουσαν τὴν ἀπόλυτον πεποίθησιν τοῦ σχεδιαστοῦ.

Δηλαδή, κατὰ τὸν κ. Μπάρνεϋ, εἰς τὸ ὑπ' αὐτοῦ σχεδιασθὲν ἀερόπλοιο ἐνυψώσθη ἡ ἀνωψωτικὴ αὐτοῦ ἱκανότης — κύριον χαρακτηριστικὸν καὶ ἀπαραίτητον προσὸν πάσης φύσεως πτητομηχανῆς — εἰς τὴν στερεότητα τοῦ κελύφους καὶ τὴν ἀντοχὴν καὶ τὴν ἐυθνήν ἐξυπηρετήσιν τῶν κινητῶν του, ἀπαραίτητα πάλιν στοιχεῖα διὰ τὴν ἐμπορικὴν ἐκμετάλλευσιν καὶ ἀπόδοσιν τῶν πτητομηχανῶν.

Δυνάμεθα λοιπὸν ἀδιστακτικῶς νὰ εἰπωμεν ἤδη, ὅτι ἡ ἐσφαλμένη αὐτῇ ἀντίληψις ὑπῆρξεν ἡ μοναδικὴ ἀφορμὴ τῆς τρομερᾶς καὶ ἀπογοητευτικῆς καταστροφῆς καὶ ὅτι ὁ διάπλους τοῦ Ὁκεανοῦ καὶ αἱ μέχρι τοῦδε σχεδὸν ἐπιτυχεῖς δοκιμαὶ τοῦ Ρ. 100, τοῦ διδύμου ἀδελφοῦ τοῦ καταστραφέντος ἀεροπλοίου, πρέπει νὰ θεωρηθοῦν συμπτωμاتيკὰ στοιχεῖα καὶ οὐχὶ ἐπαλήθευσις τῶν ὑπολογισμῶν τῶν σχεδιαστῶν του καὶ ὅτι ἀναμένει καὶ τοῦτο ἡ ἴδια τύχη ἢ ἡ ἀχρήστευσις.

Διότι ἂν ἀπὸ κατασκευῆς τὸ Ρ. 101 κατεῖχε τὴν ὑπὸ τοῦ κόμητος Ζέπελιν καὶ κατόπιν ὑπὸ τοῦ δόκτορος Ἐκκενερ θεωρηθεῖσαν ἀπαραίτητον ἀνυψωτικὴν ἱκανότητα, ἀσφαλῶς, ἀσφαλέστατα τὸ ἀερόπλοιο, πρὸ τῆς θυέλλης ἀλλὰ καὶ κατ' αὐτὴν, θὰ ἡδύνατο ἐὺ χερῶς νὰ ἀνυψωθῇ εἰς 2500 — 3000 πόδας καὶ νὰ ἀποφύγῃ τὴν σύγκρουσιν, ἔστω καὶ ἂν ἐπιπτεν εἰς ἀεροδίνη, πολὺ ἀπὸ τῶν ἄλλων τε λόγῳ τοῦ μήκους καὶ τοῦ ὄγκου του, ἔστω καὶ ἂν ἐβεβαρύνετο διὰ μεγάλου προσθέτου βάρους ὕδατος, λόγῳ τῆς πιπτούσης βροχῆς τὴν ὁποίαν καὶ πάλιν θὰ ἦτο

δυνατὸν νὰ ὑπερβῇ, ἔστω καὶ ἕαν εἶχεν ἀπώλειαν ἀερίου.

Εἶνε τετριμμένη ἡ θεωρία, ὅτι ὁ μεγαλύτερος συντελεστὴς ἀσφαλείας, ἀπὸ πάσης ἀπόψεως, εἰς τὴν πτήσιν εἶνε τὸ ὕψος.

Καὶ ὁ συντελεστὴς οὗτος ἐθυσιάσθη, κατὰ τὴν ὁμολογίαν τοῦ κ. Μπάρνεϋ, εἰς τὴν ἐμπορικὴν ἀπόδοσιν τοῦ ἀεροπλοίου. Ἀποτέλεσμα τοῦ αὐθαιρέτου τοῦτου ὑπολογισμοῦ ὑπῆρξεν ἡ καταστροφή.

Κατὰ συνέπειαν, μετὰ τὸ τραγικὸν τοῦτο πείραμα τὸ στοιχίσαν τὴν ζωὴν εἰς μίαν πεντηκοντάδα ἀεροπόρων καὶ διανοουμένων, προστίθεται νέα ἀπόδειξις εἰς τὰς τόσας ἄλλας προϋπαρχούσας τοιαύτας, ἐπὶ τῇ ἀνικανότητι τοῦ ἀεροπλοίου, ὡς ἐκμεταλλευσίμου ἐμπορικῶς πτητικοῦ μηχανήματος καὶ ὡς πολεμικοῦ ὅπλου, κατόπιν τῆς ναυπηγήσεως τῶν κολοσσίων ἀεροπλανοφόρων.

Ἀκόμη καὶ ἡ χρησιμοποίησις τοῦτου διὰ καθαρῶς ἐπιστημονικοῦ σκοποῦς, ὅπως ἡ ἐξερεύνησις τῶν πόλων, ἡ μελέτη ἀτμοσφαιρικῶν στρωμάτων κλπ. ἀμφισβητεῖται. Ἡ ἱστορία ὁμιλεῖ. Οὐδεμία πτητικὴ μηχανὴ ἐλαφρότερα τοῦ ἀέρος, κατασκευασθεῖσα ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Jean Fr. Pilâtre de Rozier (1756 — 1785) μέχρι σήμερον, ἀπεβίωσε φυσιολογικῶς ἐντὸς τοῦ ὑποστέγου τῆς.

Ἀντιθέτως ὅμως, οἱ περιέργοι δύνανται νὰ περιεργασθοῦν εἰς τὰ διάφορα Μουσεῖα τὰς πρώτας μηχανὰς τῶν ἀδελφῶν Wright 1900 μόλις, καὶ Bleriot καὶ Farman 1908.

Τὸ μέλλον τῶν ἐναερίων συγκοινωνιῶν ἀνήκει εἰς τὰς μηχανὰς τὰς βαρύτερας τοῦ ἀέρος: τὰ ἀεροπλάνα.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Δ. ΓΕΡΑΝΟΠΟΥΛΟΣ
 Ἀεροπόρος

ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
 ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ
 Επιταγαὶ
 Συνάλλαγμα

ΝΕΑ ΑΝ. ΕΛΛΗΝ. ΥΦΑΝΤΟΥΡΓΙΚΗ ΕΤ. ΝΑΟΥΣΣΗΣ

“ΕΡΙΑ”

ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΟΛΟΜΑΛΛΙΝΑ
 ΣΕΡΖ, COATING, Κ. Λ. Π.
 ΚΛΙΝΟΣΚΕΠΑΣΜΑΤΑ
 PURE LAINE

ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ: ΕΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
 ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ: ΕΝ ΝΑΟΥΣΣΗ

Ο ΑΣΥΡΜΑΤΟΣ ΕΙΣ ΤΟ ΑΙΓΑΙΟΝ

[Υπὸ τῶν βουλευτῶν καὶ γεροντιστῶν, καθὼς καὶ τοῦ Δημάρχου Χίου, ὑπεβλήθη εἰς τὴν Κυβέρνησιν τὸ ἀκόλουθον ὑπόμνημα τὸ ὁποῖον, ἀδημοσίευσεν μέχρι τοῦδε, εὐχαρίστω κατὰχωρίζομεν, συμμεριζόμενοι ἀπολύτως τὰς ἐν αὐτῷ ἀντιλήψεις. Σ. Σ.]

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ εγκαταστάσεως ραδιοτηλεγραφικῶν σταθμῶν ἀνὰ τὸ Αἰγαῖον χρονολογεῖται ἀπὸ τὸ 1926, ὅτε ἀπεφασίσθη ὑπὸ τῆς τότε Κυβερνήσεως ἡ ἐγκατάστασις ἀνὰ ἐνὸς σταθμοῦ εἰς Ἀθήνας, Κρήτην καὶ Χίον.

Ἔκτοτε τὸ ζήτημα παρέμεινε ἐκκρεμές, λόγῳ οἰκονομίας, μέχρι τῶν μέσων τοῦ 1929 ὅποτε ἐκ δευτέρου ἀπεφασίσθη, καθ' ὁρόφρονον καὶ δραστηρὴν γνώμην τοῦ Γνωμοδοτικοῦ Συμβουλίου Ἀστυρμάτων, ἡ ἐγκατάστασις σταθμῶν ἐν Ἀθήναις, Χαλκίδι καὶ Χίῳ.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1930, ἀνεκινήθη καὶ πάλιν τὸ ζήτημα ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Συγκοινωνίας, συσταθείσης Τεχνικῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς ὑπόδειξιν τῆς καταλλολήτου νήσου. Ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη, κατόπιν ἐπιτοπίου μελέτης ὑπὸ δύο ἐκ τῶν μελῶν αὐτῆς, ἀπέκρινε καὶ πάλιν διὰ τρίτην φοράν ὑπὲρ τῆς Χίου. Τὸ τελικὸν ἐπίσης πόρισμα τῆς ὁλομελείας τῆς Ἐπιτροπῆς κατὰ τὰ τέλη Ἰουλίου ἐ. ἔ., παμψήφη λόφθη, ἦτο ὑπὲρ τῆς προτιμῆσεως τῆς Χίου καὶ δι' ἄλλους λόγους ἀλλὰ καὶ διότι ἡ νήσος αὕτη ἦτο σηματονύκτατον κέντρον συγκοινωνιακοῦ καλωδίου.

Τὸ εὐνοϊκὸν διὰ τὴν Χίον πόρισμα τῆς
Τεχν. Ἐπιτροπῆς πληροφορηθέντες οἱ Βου-
λευταὶ κ. κ. Α. Παχὺς καὶ Π. Ἀσπιώτης
ἔσπευσαν νὰ τηλεγραφῇσιν αὐθημερὸν εἰς
τὴν Ἐνωσιν Ἐφοπιστῶν Χίου ὡς ἐξήκῃ:
«Εὐχαρίστως ἀνακοινοῦμεν ὅτι Τεχνικὴ
Ἐπιτροπὴ ἀπεφάνθη παμψηφεί ὑπὲρ Χίου.
Ἐωρῶμεν καλὸν νὰ μὴ γίνῃ δημοσιογραφ-
ικὸς θόρυβος».

Τὸ πόρισμα ὁμως τοῦτο ἀποσταλὲν πρὸς
δακτυλογράφῃσιν ἀνεστάλη ὑπὸ τοῦ κ.
Υπουργοῦ, ζητήσαντος ἀναθεώρησιν αὐτοῦ.
Δυστυχῶς ἡ ἀναθεώρησις, εἰς τὴν ὁποίαν
παρέστη καὶ ὁ κ. Υπουργός, ἀπέκλινεν
ὑπὲρ τῆς Μυτιλήνης, ὑπὸ ὁρισμένους ἐν
τούτοις ὅρους καὶ προϋποθέσεις. Τὸ μετὰ
τὴν ἀναθεώρησιν εὐμενὲς διὰ τὴν Μυτιλή-
νην πόρισμα τῆς Τεχν. Ἐπιτροπῆς ἐπεκυ-
ρώσας καὶ τὸ Γνωμ. Συμβούλιον Ἀσφαλείας

Ἡ εἰρημένη Ἐπιτροπὴ ἐστήριξε τὴν
προτίμησίν της ὑπὲρ τῆς Μυτιλήνης εἰς
τοὺς ἀκολουθοῦντας λόγους:

1) Ὅτι ὁ μέσος ὅρος τῶν ἀποστελλομένων καὶ ἀφικνουμένων κατὰ μῆνα τηλεγραφημάτων εἶνε διὰ μὲν τὴν Μυτιλήνην 11.500, διὰ δὲ τὴν Χίον 7.300.

2) Ὅτι συνεπῶς ἡ Μυτιλήνη εἶνε ἡ σπουδαιοτέρα συγκριτικῶς νῆσος καὶ ἡ μᾶλλον ἐπιδεκτικὴ ὡς ἀναπτύξις καὶ τηλεφωνικὴν κίνησιν διὰ τὴν τροφοδοτήσιν τὸν ἀσύμματον.

3) Ὅτι διὰ τοῦ ὑπὸ ἐξαγορὰν καλω-
δίου Χίου - Σύρου - Ἀθηνῶν ὑπάρχει ἡ εὐ-
χέρεια γὰρ διατηρηθῇ ἡ τηλεγραφικὴ συγ-
κοινωνία Χίου - Ἀθηνῶν.

Οἱ λόγοι οὗτοι δὲν ἔχουν κατὰ τὴν γνώ-
μην ἡμῶν κεφαλαιώδη σημασίαν, οὔτε ἀν-
ταποκρίνονται πλήρως πρὸς τὴν πραγμα-
τικότητά.

Ἐξ ἀντιθέτου, σπουδαχίότατοι λόγοι συ-
γγοροῦν ὑπὲρ τῆς προτιμήσεως τῆς Χίου:

1) Ἡ Χίος εἶνε τὸ κέντρον τοῦ καλω- ἐκτ
διακοῦ συμπλέγματος τοῦ Ἀρχιπελάγους, νισμ

περιλαμβάνοντος τὰ ἑξῆς καλῶδια: Ἑσω-
τερικοῦ μὲν, α') Χίου-Μυτιλήνης, β') Χίου-
Ἱκαρίας, γ') Χίου-Λήμνου, δ') Χίου-Ψα-
ρῶν, ε') Χίου-Οἰνούσων. Ἐξωτερικοῦ δέ,
στ') Χίου-Δαρδανελίων-Κωνσταντινου-
πόλεως, ζ') Χίου-Τεσμε-Σμῆνης. Ἡ δὲ
Μυτιλήνη συνδέεται διὰ μοναδικῶν καλω-
δίων μετὰ τὴν Χίον καὶ μέσον αὐτῆς μετὰ
λοιπὰς νήσους. Τὸ καλῶδιον δὲ τοῦτο εἶνε
μικρὰς διαμέτρου, ἀνεπαρκὲς διὰ τὰ ἐξυ-
πηρετήσῃ τὰς νήσους τοῦ Ἀρχιπελάγους.
Διὰ τὴν ἐπαρκέσει, ἔστω καὶ προσωρινῶς,
δὲ παραστῇ ἡ ἀνάγκη νὰ τοποθετηθοῦν
νέα ταχυκίνητα μηχανήματα τύπου Bo-
deau, τῶν ὁποίων ὁ χειρισμὸς θὰ ἀπαιτῇ-
σθαι ἐπιπρόσθετον προσωπικὸν 4—5 ὑπαλ-
λήλων, ὧν ἡ μισθοδοσία θὰ ἐπιβαρύνῃ μὲ
ἐπὶ πλέον δαπάνην τὸν δημόσιον προϋπο-
λογισμὸν. Τοῦτοιον δὲν θὰ ἐχρειάζετο
ἂν ἐπρωτιμᾶτο ἡ Χίος.

2) Συνεπώς, ἐγκαθιστωμένον τοῦ σταθμοῦ τοῦ ἀσυρμάτου ἐν Μυτιλήνῃ, θὰ ἐπιβραδύνονται τὰ τηλεγραφήματα ὄλων τῶν ἑλλήνων νήσων περισσότερο ἀπὸ τώρα, διότι ἡ μεταβίβασίς των θὰ διέρχεται ἀπὸ ἓνα ἀκόμη ἐπὶ πλέον ἐνδιάμεσον σταθμὸν. Τὰ τῆς Σάμου π. χ. καὶ τῆς Λήμνου θὰ διέρχονται καὶ ἀπὸ τὸν ἐνδιάμεσον σταθμὸν Μυτιλήνης καὶ Χίου, ἐνθ' ὧς τώρα διέρχονται μόνον ἀπὸ τὸν ἐνδιάμεσον σταθμὸν Χίου. Τῆς δὲ Ἰκαρίας θὰ διέρχονται διὰ τῶν Μυτιλήνης καὶ Χίου - Σάμου.

(3) Τὴν ἐπιζημίαν ταύτην ἐπιβράδυνουσιν ἐν δυνάτει καὶ θεραπείᾳ ἢ παραμονῇ ἐν κλίνῃ τοῦ μικροῦ παρηκτοῦ ἀσθεντοῦ. ὅστις οὗτος εἶνε λίαν περαιομένης ἀκτῆ-
ως καὶ τὰ πλεῖστα τῶν διὰ τὴν Χίον προο-
ζόμενων ραδιοηλεκτρογραφημάτων θὰ διέρω-
νται ἀπὸ τῶν ἐνδείξεων σταθμῶν Μυ-
τιλήνης. Οὕτως ὥστε διὰ τῆς προτιμή-
ως τῆς Μυτιλήνης μεταβάλλεται εἰς βά-
θος τῆς Χίου καὶ τῶν λοιπῶν νήσων τὸ μέ-
γεθος τοῦδε τηλεγραφήμων συχνοαναγκόν
καθεστώς, τὸ ὁποῖον λειτουργεῖ ἐπὶ 60 ἑτη-
ρί ἀντὶ τὰ βελτιωθῇ ἡ τηλεγραφικὴ συχ-
νοανία αὐτῶν, ὅπως τοῦναντίον ἐπιβρα-
δυνεταί αὕτη.

4) Λαμβανομένου δ' ὑπ' ὄψει ὅτι ἐντὸς ἀγέως διαστήματος θὰ παρασθῇ ἡ ἀνάγκη συνδεθῇ ἡ Μυτιλήνη μὲ τὸ κεντρικὸν καλωδιακὸν σύμπλεγμα τῆς Χίου διὰ καλωδίου μεγαλύτερας διαμέτρου, καὶ πρὸς τὸ ὑπάρχον τοιοῦτον εἶνε ἀνεπαρκές, ἀπαιτεῖται πρὸς τοῦτο 25.000 λίρας, ἧτις πᾶνθι δὲν ἀπαιτεῖται ἐν ἐγκατασταθῇ δ' ὁρμῆς ἐν Χίῳ.

Ἡ σπουδαιότερα τῶν ἐπιζημιῶν συν-
τὴν ἐγκαταστάσεως τοῦ σταθμοῦ
Μυτιλήνη εἶνε ἡ προσγινομένη εἰς τὴν
κλιν ναυτιλίαν, ἀντιπροσωπεύουσιν τὸ
ἀπὸ τῆς διῆς ἐλληνικῆς ναυτιλίας. Τὰ
ἀποδόματα ἀνέρχονται εἰς 104 ἡ δὲ
βάρους. Ἡ ἄξια αὐτῶν εἶνε περίπου τόν-
60 000 λιβῶν, αἱ δ' ἐκ ναυλώσεων εἰσ-
οδείς ὑπερβιβνύουσιν τὰς 3,000,000 λιβῶν.
Εἰς εἰς μισθοὺς τῶν χιακῶν ἀπομπλοίων
ἀνῶνται ἐτησίως 500,000 λιβῶν.
Ἡ πλεονεξία τῶν ἰσχυρῶν

ἀτμοπλοίων διαμένουν καὶ ἐπιθυμοῦν
διαμένουν οἰκογενειακῶς ἐν Χίῳ, καὶ ἐκ
νήσου νὰ διοικοῦν τὰ πλοῖα των.

οὐκ ἔχουν ἀνάγκην ταχίστης ἐπικοινων-

νίας ναυτικών πρακτόρων και πλοίων. Τῇ ταχυτέραν δ' ἐπικοινωνίαν ταύτην φρονού-
μεν ὅτι καθήκον ἔχει νὰ εξασφαλίζῃ ἡ
Κυβέρνησις χάριν τῆς Ἑθνικῆς οἰκονομίας.
Ὡς εἰρήται, ἡ ἐγκατάστασις τοῦ ἀστυμα-
του ἐν Μυτιλήνῃ εἶνε μορατὶς νὰ ἐπιφέρῃ
ἐπιβράδυνσις σημαντικὴν ἐν τῇ διαβίβασει
ἐκάστου τηλεγραφημάτων ἐκ Μυτιλήνης
εἰς Χίον καὶ ἐκ Χίου εἰς Μυτιλήνῃ. Τὴν
ἐπιβράδυνσιν δὲ ταύτην δὲν δύναται νὰ
προλάβῃ ὁ μικρὸς παράκτιος ἀσύρματος.

6) Τὰς ἀπόψεις ταύτας συμμεριζόμενον καὶ τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ναυτικῶν ἀπέστειλεν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Συγκοινωνίας τὸ ὑπ' ἀριθ. 23343)16-8-30 ἔγγραφόν του, ἐν τῷ ὁποίῳ ἀναφέρει τὰ ἑξῆς :

«Κατ' ἐξοχὴν ναυτικὸν κέντρον ἡ Χίος, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν Μυτιλήνην ἐν ἡ φέρονται ἠολογημένα μόνον δύο ἀτμόπλοια χωρητικότητος 1454 τόνων, ἔχει ἀραιότητα ἀνάγκην ὅπως συνεννοητὰ ἀ μέσως καὶ ἀπ' εὐθείας μετὰ τῶν διαφόρων φορτηγῶν ἀτμοπλοίων τῆς. Τὴν συνεννόησιν ταύτην, ἥτις δέον να εἶνε ταχεῖα καὶ ἄμεσος, δεδομένου ὅτι αἱ ναυλώσεις ἐνεργῶνται ἐντὸς βραχυτάτου χρονικοῦ διαστήματος, λόγῳ τοῦ ὑφισταμένου ἀγρίου ἀνταγωνισμοῦ μεταξὺ τῶν πλοίων τῆς διεθνoῦς ναυλαγοράς, ἐξασφαλίζει, ὡς εἰκόσ, κατὰ τὸν καλύτερον δυνατὸν σήμερον τρόπον ὁ ἀσύρματος. Ἡ συνεννόησις αὕτη δὲν εἶνε ἰδιωτικῆς φύσεως ἀλλ' ἀνάγκεται εἰς ζητήματα ἀφορῶντα τὴν ναύλωσιν, ἀσφάλειαν ὡς καὶ πᾶσαν διαχειριστικὴν πράξιν τῶν πλοίων, ἐκ τῆς ἐπιτυχoῦς ἐκβάσεως τῶν ὁποίων ἐξαρτᾶται ἡ εὐδωσις τῆς ἐφοπλιστικῆς ἐπιχειρήσεως, ἣν συμφέρον ἔχει ἡ χιὸν αὐτῆς ταύτης τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν οἰκονομίας νὰ ὑποστηρίξῃ καὶ προστατεύῃ τὸ Κράτος, γνωστοῦ μάλιστα ὅτος ὅτι ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς πλείστας τῶν ξένων ναυτικῶν χωρῶν οὐδεμίαν ὀλικὴν ἐνίσχυσιν παρέχει πρὸς τὴν ναυτιλίαν του.»

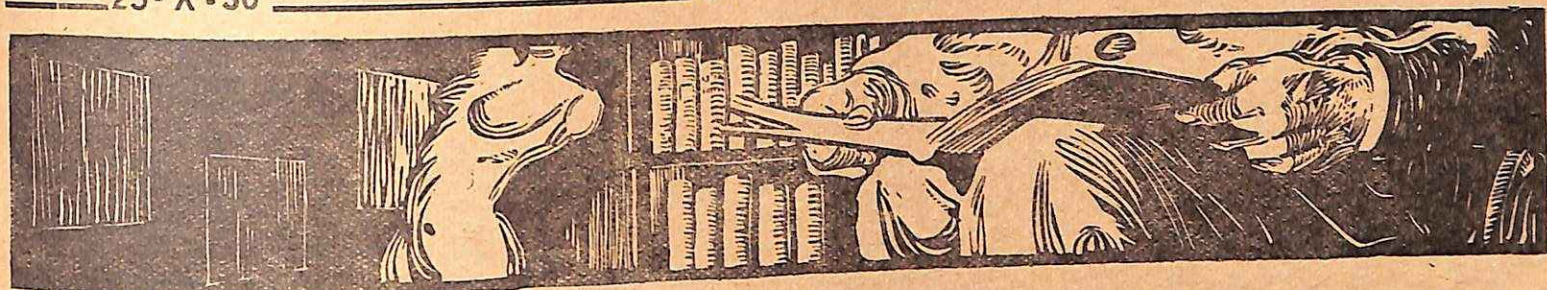
ἰκ τὸν ἀνωτέρω ἐξάγεται ὅτι τὸ συμ-
 μερόν τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας, ἀπαιτούσης
 διεκδικούντων τὴν ἐπικοινωνιῶν τῆς χιανῆς
 ναυτιλίας, ὡς καὶ ἡ ἀνάγκη τῆς ἀποφυγῆς
 ἐσκόπων δαπανῶν εἰς βάρος τοῦ προὔπο-
 νοισμοῦ, ἀναγκαίουσιν ἂν ἐγκατασταθῇ
 ἰσταμὸς ἐν Μυτιλήνῃ, περιττεουσὸν δὲ
 ἐν ἐγκατασταθῇ ἐν Χίῳ, συνηγοροῦν ἀπο-
 λύτως ὑπὲρ τῆς ἀπόψεως τοῦ χιανικοῦ λαοῦ,
 φέροντος ἀκράδαντον πεποίθησιν ὅτι ἡ
 Κυβέρνησις θὰ προσδώσῃ εἰς τὸ ζήτημα
 τοῦτο τὴν πρέπουσαν καὶ δικαίαν λύσιν,
 ἣν ἐξυπηρετοῦσαν καὶ τὴν ναυτιλίαν καὶ
 ἀκρατικὰ συμφέροντα καὶ τὰς ἀνάγκας
 τῶν νήσων.

ΑΝΩΝ. ΕΛΛΗΝ. ΕΤΑΙΡΙΑ
ΧΗΜΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ
ΚΑΙ ΛΙΠΑΣΜΑΤΩΝ
ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ—ΣΤΑΔΙΟΥ 25

Χημικά Λιπάσματα
Απλὰ καὶ Σύνθετα.
Οξεία ἐν γένει.
Γεωργικὰ φάρμακα.

Υαλουργεῖα λευκῆς καὶ
πρασίνης ὑάλου, διὰ πᾶ-
σαν χρῆσιν.

ΥΕΛΟΠΙΝΑΚΕΣ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Η ΑΝΑΔΙΟΡΓΑΝΩΣΙΣ ΤΗΣ ΝΟΜΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

ΕΝΤΟΣ ὀλίγου πρόκειται νὰ καταρτισθῇ ὁ νέος ὀργανισμὸς τοῦ Πανεπιστημίου, τὰ πρὸς τοῦτο ἀπαιτούμενα στοιχεῖα εἶνε ἤδη ἔτοιμα καὶ δὲν ἀπομένει πλέον εἰμὴ ἡ ἁρμονικὴ αὐτῶν συναρμολόγησις.

Εἰς τὴν προσπάθειαν ταύτην, οἱ φοιτηταὶ γενικῶς, ὡς ἀμέσως ἐνδιαφερόμενοι, ἔχουν ἐπιτακτικὸν τὸ καθήκον νὰ συμμετάσχουν. Ἰδιαίτερος δέ, ἐκ μέρους τοῦ Συνδέσμου Φοιτητικῶν Νομικῆς, ἀφῆκεν τὴν ἑκθεσὶν τῶν γυναικῶν τοῦ ἐπὶ τῶν γενικῶν φοιτητικῶν ζητημάτων εἰς τὴν Φοιτ. Ὁμοσπονδίαν εἰς τὴν ἡδ' ἀντιπροσώπου τοῦ συμμετέχει, θὰ περιορισθῶ ἐνταῦθα εἰς τὴν ἀνάπτυξιν ἐιδικωτέρων τινῶν ζητημάτων τῆς Νομ. Σχολῆς.

Οὐδένα βραβείον διαλανθάνει ἡ μεγάλη ἀποστολὴ τῆς Νομ. Σχολῆς, ἐχούσης ἔργον οὐ μόνον τὴν συστηματικὴν διδασκαλίαν καὶ ἔρευναν τῶν ὑψηλῶν τοῦ δικαίου ἀρχῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν παρασκευὴν ἐκείνων, εἰς οὓς θάλει ἀνατεθῆ ἡ μελέτη καὶ περιφρούρησις τῶν νόμων τῆς Πολιτείας καὶ ἡ πολιτικὴ καὶ οἰκονομικὴ αὐτῆς διοίκησις. Διττός εἶνε λοιπὸν ὁ προορισμὸς τῆς Νομικῆς Σχολῆς: τὸ μὲν ἡ δημιουργία θεωρητικῶν ἐρευνητῶν τοῦ δικαίου, τὸ δὲ ἡ ἐκπαίδευσις δικηγόρων, δικαστῶν, καὶ ὑπαλλήλων.

ἡ δὲ ἀντιφάσις ἐστὶν ὅτι οἱ ἄνθρωποι
 ὧς ὁμοίως ἔχει νῦν αὕτη, οὐδεὶς τῶν
 ἀνωτέρω σκοπῶν ἐκπληροῦται, κυρί-
 ὸς διὰ τοῦ πολυπληθούς τῶν φοιτητῶν.
 Ὁ ἀριθμὸς τούτων εἶνε προδήλως
 δυσανάλογος καὶ πρὸς τὴν δυναμικό-
 τητά της Σχολῆς, (δυναμένης, κατὰ
 τὴν γνώμην τοῦ σοφοῦ καθηγητοῦ κ.
 Καραθεοδωρή, νὰ ἐκπαιδεύσῃ προση-
 κόντως καὶ μετὰ τὰς ὑπ' αὐτοῦ προτει-
 νομένας μεταρρυθμίσεις, 250 μόνον κατ'
 ἑτος φοιτήτας ἀντὶ τῶν 700 κατὰ μέ-
 σον ὅρον φοιτῶντων σήμερον) καὶ πρὸς
 τὰς παραγωγικὰς τάξεις τῆς χώρας
 ἐκ τῶν ὁποίων, ὥς εἶνε φυσικόν, περι-
 μένουσαν γ' ἀποπόνησον οἱ νομικοί.

Πρὸς περιστολὴν λοιπὸν καὶ θερα-
πείαν τοῦ κακοῦ τούτου ἐπιβάλλεται
νὰ καθιερωθῇ διὰ τοῦ νέου ὀργανι-
σμοῦ τὸ εἰσαχθὲν ἐφέτος μέτρον τοῦ
κατόπιν γνωμοδοτήσεως τῆς Σχολῆς
καθορισμοῦ ἀνωτάτου ὅρου τῶν κα-
τὰ τὰς εἰσακτέων φοιτητῶν τῆς νομικῆς
λαμβάνομένης βεβαίως πάσης δυνατῆς
προνοίας ὅπως μὴ μεταβληθῇ τὸ μέ-
τρον τοῦτο εἰς μέσον ἀδικίας καὶ προ-
τιμῆσεως. Τοῦτο, ἐνῶ δὲν ἀποκλείει
τοὺς πράγματι ἐπιμένοντας ἐπιστημονι-
κῆς μαθησεως, ὅ, ὅποιοι δύνανται νὰ
προσέλθουν διὰ δευτέρου κλπ. φορὰς
εἰς εἰσιτηρίου ἐξετάσεις, θὰ συντελε-
εἰς τὴν δημιουργίαν καλλιτέρων ἐπι-
στημόνων ἐπὶ ὅσον ἐνέκεινται τοῦ περιορι-

σμένους ἀριθμοὺς θὰ εἰσάγωνται οἱ ἱκανώτεροι ἐκ τῶν διαγωνιζομένων ἐκάστοτε.

Πρὸς τοῦτοις δέον νὰ ληθῇ προνοία διὰ τοῦ νέου ὀργανισμοῦ, ὅπως καταργηθῇ τὸ προνόμιον τῆς ἀνομιῆς διπλώματος Νομικῆς εἰς τοὺς πυχιού- πλῳματος Ἀνωτάτης Ἑμπορικῆς καὶ νῦν Σχολῆς Ἑμπορικῶν καὶ Οἰκο- νομικῶν Ἐπιστημῶν, προνόμιον ἀποτε- λοῦν πληγὰ ἐκ τῶν νῶτων κατὰ τῆς Νομικῆς Σχολῆς. Διότι εἶνε ἀληθὺς ἀ- κατανόητος ἡ σχέσις μεταξὺ νομικῆς καὶ ἑμπορικῆς ἐπιστήμης (ἂν ἔχῃ ἔν- νοεῖται διαμορφωθῆναι τοιαύτη ἐπιστήμη, ὅπερ λίαν ἀμφισβητούμενον), ἡ δυνα- μένῃ νὰ δικαιολογήσῃ τὴν δωρεάν παροχὴν διπλώματος Νομικῆς εἰς τοὺς σπουδαστάς τῆς Ἀνωτάτης Ἑμπορι- κῆς Σχολῆς, μάλιστα ὅποτε, χρίνεται

της, σημερινῶν μαθητῶν τῆς ἐιδικεύσεως τῶν φοιτητῶν τῆς Νομ. Σχολῆς, ἐχωρίσθη αὕτη εἰς δύο τμήματα, τὸ τῶν Νομικῶν καὶ τὸ τῶν Πολιτικῶν καὶ Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν, οὗτοι τινος ἐλάχιστον μέρος ἀποτελοῦν τὰ εἰς τὸ β' μέρος τοῦ τίτλου τῆς Ἀνωτάτης Ἐμπορικῆς ὡς Σχολῆς Οἰκονομικῶν ἐπιστημῶν περιλαμβανόμενα μαθήματα. Τὸ προνόμιον τοῦτο, ἀποτελεῖσάν ἐνθὺς ἀπὸ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ ἀντικείμενον ἀγώνων τῶν φοιτητῶν τῆς Νομικῆς πρὸς καταργήσιν τοῦ τοῦ νέου ὀργανισμοῦ, χάριν τῆς περὶ φρουρήσεως αὐτοῦ τοῦτου τοῦ κύρου τῆς Νομ. Σχολῆς. Θεμελιώδης καὶ βασικὴ προϋπόθεσις τῆς κανονικῆς λειτουργίας τῆς Σχολῆς εἶνε ἡ πλήρωσις τῶν κενῶν ὀργανικῶν ἐδρῶν, ὧν τινες ὡς ἡ τοῦ Ποινικοῦ Δικαίου, ἀπὸ μακροῦ χρόνου, ἔτι δὲ καὶ ἡ δημιουργία ἀπαραίτητων νέων ἐδρῶν, ὡς ἡ τῆς Φιλοσοφίας τοῦ Δικαίου, ἥτις καὶ αὐτοτελὴ τείνει ν' ἀποτελέσῃ ἐπιτομὴν, καὶ ἡ τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ δικαίου, ἡ διδασκαλία τοῦ ὁποίου ἐπιβάλλεται οὐ μόνον ἐκ λόγων ἔθνικης φιλοτιμίας ἀλλὰ καὶ ἀπὸ καθαρῶς ἐπιστημονικῆς καὶ πρακτικῆς ἀπόμενης.

Διότι οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ὑπὲρ πάντας τοὺς ἄλλους πολιτισμένους λαοὺς τῆς ἀρχαιότητος διέπλυσαν καὶ ἀνέπτυξαν τὸ δίκαιον ὑπὸ τὴν κυρίαν τῆς λέξεως σημασίαν, οὐχὶ δὲ ὑπὸ τῆς ἐννοίας τῆς αὐθαρέτου βελήσεως ἐκαστοῦ ἀρχόντου. Παρουσιάζει δὲ διαμόρφωσις τοῦ Ἑλληνικοῦ δικαίου μοναδικόν, κατὰ τὴν γνώμην τῶν ἐιδικῶν, φαινόμενον ἀδιαιρέτου ἱστορικῆς δικαίου ἐπὶ τρεῖς περίπου χιλιετηρίδας ἐξικινουμένην, καὶ ὅπερ, παρά τὰς ἐθνικὰς ἐπιδράσεις, ἐνίσταται διὰ τὴν ἑθνικὴν χαρακτῆρα, ἀνευρίσκον δὲ αὐτὸ διατηρούμενον ἀλόβητον

εις τὴν περί δικαίου συνείδησιν τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ τὴν διὰ τοῦ ἐθίμου ἐκδηλωμένην. Παρὰ τὴν ἐπιστημονικὴν δὲ αὐτοῦ ἀξίαν, καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τοῦ νῦν ἰσχύοντος δικαίου σπουδαίαν κέκτηται σημασίαν, καθ' ὅσον ἀναμφισβήτητος πλὴν τυγχάνει ἡ ἔντονος ἐξέδρασις, ἥν τὸ Ἑλληνικὸν δίκαιον ἤσκησεν ἐπὶ τὴν διαμόρφωσιν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ καὶ ἰδίᾳ τοῦ Βυζαντιακοῦ δικαίου. Τὸ δυσχερὲς δὲ τῆς μελέτης αὐτοῦ ἔνεκα τῆς ἑλλειψέως καθαρῶς νομικῶν πηγῶν δὲν δύναται ν' ἀποτελέσῃ λόγον ἐγκαταλείψεως αὐτοῦ, ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον σπουδαίον κίνητρον διὰ τὴν ἐκ τῶν σωζομένων ἔργων ἀνίχνυσιν καὶ ἀναπαράστασιν αὐτοῦ, ἡ ὁποία βεβαίως πρέπει ν' ἀποτελέσῃ ἔργον τῶν ἀπογόνων ἐκείνων, ἀπὸ τῶν ὁποίους καὶ σήμερον ἀκόμῃ ὁ πολιτισμένος κόσμος ζητεῖ τὰ φῶτά των.

Ἡ διδασκαλία τοῦ Ρωμαϊκοῦ δικαίου ἀντὶ τῆς σημερινῆς τετραετίας δέον νὰ περατοῦνται ἐντὸς διετίας, ἀφοῦ μάλιστα γίνεται ἐν Γερμανίᾳ εἰς διάστημα καὶ τριῶν μόνον ἐξαμήνων, νὰ διδάσκηται δὲ τοῦτο ὁλόκληρον ὑφ' ὅλων τῶν εἰδικῶν καθηγητῶν διὰ νὰ γεννᾶται οὕτω μεταξὺ τῶν διδασκόντων τὸ αὐτὸ μάθημα ἡ εὐγενὴς ἀμιλλὰ, ἡ ἀναγκαία διὰ τὴν προαγωγὴν πάσης ἐπιστήμης. Οἱ φηγητὰ ὅμως δέον νὰ ἐξετάζωνται ἀπὸ ἓνα μόνον ἐκ τῶν διδασκόντων τὸ αὐτὸ μάθημα καθηγητῶν, κατ' ἐλευθέραν τῶν φοιτητῶν ἐκλογὴν. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ τμήμα Πολιτικῶν καὶ Οἰκονομικῶν ἐπιστημῶν, ἀνάγκη ν' ἀποκτήσῃ τοῦτο μεγαλειτέραν αὐτοτέλειαν. Δηλ. κατὰ τὰ τρία μὲν ἔτη τῶν σπουδῶν ὁ φοιτητὴς νὰ παρακολουθῇ πάντα τὰ κυρίως νομικά καὶ τὰ πολιτικά καὶ οἰκονομικά μαθήματα, τὸ δὲ τέταρτον ἔτος ν' ἀποτελῇ δι' ἑκάτερον τῶν δύο τμημάτων ἔτος εἰδικεύσεως διὰ τῆς διενεργείας ἐκτεταμένων φροντιστηριακῶν μαθημάτων καὶ ἀσκήσεων. Πρὸς τοῦτο πρέπει νὰ συμπληρωθῇ προηγουμένως τὸ τμήμα τῶν Πολιτικῶν καὶ Οἰκονομικῶν ἐπιστημῶν διὰ τὴν ἀπολύτως ἀναγκαίαν ἐξδρῶν, ὥς εἶνε αἱ τῆς Κοινωνιολογίας καὶ Πολιτειολογίας, καὶ αἱ τῆς Οἰκονομικῆς Πολιτικῆς καὶ Στατιστικῆς. Ζητούμενς διὰ τὴν πᾶν ἡλικίαν τῶν κενῶν ἐξδρῶν ὡς καὶ τὴν δημιουργίαν νέων τοιούτων δὲν ζητοῦμεν καὶ τὴν ἀνάθεσιν αὐτῶν ἐπὶ τακτικούς καθηγητάς, ἀλλ' εἰς ἑκτοῦς ἢ ὑφηγητάς, ὁ θεσμός τῶν ὁποίων πλείστα ὅσα, κατὰ κοινὴν ὁμολογίαν, παρουσιάζει πλεονεκτήματα.

Κεφαλαιώδεις ζήτημα δια την άρτια-
τέραν μόρφωσιν τών φοιτητῶν άπο-
λεί ή πλήρης καί τελεία όργάνωσι-
τῶν σήμερον ύποτυπωδῶς λειτουργού-

μικρός βιοπαλαιστής ἀρηγέτω: «Εἰμαι 14 ἐτὼν, ἥμουν 7 ἐτὼν ὅταν ἐμπήκα εἰς ξνα νηματοურγειον εἰς τὸ Χάλλιγκ, ἐκεῖ ἀρχισε τὸ ἀνάστημά μου νὰ παραμορφώνεται. Πάνε 3 χρόνια ἀφ' οὔτου ἐκαμπούρινα, ὅπως μὲ βλέπετε», ἡ γῆραιά Ἀγγιλία τί μέτρα ἐλάμβανεν; Ὁ Ἄθηναῖος πολίτης δὲν ἔπαιζε τὸν ρόλον ἑνὸς γηραιοῦ Ἀγγλου; «Τὰ παιδιὰ ἐδούλευαν — μὰς λέγει — 16 ὥρας τὴν ἡμέραν. Ὑποφέρω πολὺ γὰρ τὰ ἐξυπνήσῃν τὸ πρῶτ. Πολλὰς φορὰς εἰμαι ἀναγκασμένους νὰ τὰ κτυπῶ γιὰ νὰ ἐξυπνήσουν. Αὐτὸ μὲ κάνει νὰ κλαίω ποὺ εἰμαι ἀναγκασμένους νὰ ἐνεργῶ ἔτσι. . . . Οἱ καταδικάζοντες τὴν Ἀρχαιοσύνην δι' ἑλλειψιν πάσης κρατικῆς ἐπεμβάσεως ὑπὲρ τῆς ἐργαζομένης τάξεως, μποροῦν νὰ μάθουν ὅτι ὁ Ἕλλην Νομοθέτης ὕπηρεσε πλέον ἢ ὁ Ἀγγλος καὶ ὁ Γάλλος προστάτης τῆς παιδικῆς ἡλικίας, ὑπαγορεύων δρακοντεῖους ποινὰς κατὰ τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῆς παιδικῆς ἀδυναμίας. Ὁ Δείναρχος λέγει: «Ὑμεῖς Μένωνον τὸν μυλῶνον ἀπεκτείνατε, διότι παῖδα ἐλεύθερον ἐκ Πελλήνης ἔσχεν ἐν τῷ μυλῶνι». Θανατικὴ ποι-

νή κατά τοῦ χρησιμοποιοῦσαντος ἕνα παιδί διὰ τὴν λειτουργίαν τοῦ μύλου του. Εἰς τὴν Πάρον εὐρέθη ἕνα ψήφισμα πρὸς τιμὴν ἑνὸς ἀγορανόμου διὰ τὸν ζήλον καὶ τὴν ἐπαγρύπνησιν περὶ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν κειμένων διατάξεων περὶ τὰ ἐργατικά ζητήματα. «Περὶ τῶν μισθοῦ ἐργαζομένων καὶ ἰσὺς μισθουμένων αὐτοὺς ὅπως μηδέτεροι ἀδικῶνται ἐφροντίζεν, ἐπαναγκάζων κατὰ τοὺς νόμους τοὺς μὲν μὴ ἀθετεῖν ἀλλὰ ἐπὶ τὸ ἔργον πορεύεσθαι, τοὺς δὲ ἀποδιδόναι τοῖς ἐργαζομένοις τὸν μισθὸν ἀνευ δίκης». Οἱ εἰς τὰ δημόσια ἔργα ἀσχολούμενοι ἐργάται γίνονται ἀντικείμενα ἐξαιρετικῶν προστατευτικῶν μέτρων παρὰ τοῦ κράτους. Ἡ Πολιτεία, ἐν γένει, δὲν ἀγνοεῖ τὸν στυλοβάτην τῆς.

Ἡ ἐπαγγελματικὴ ὁργάνωσις τῆς συγχρόνου ἐργαζομένης καὶ παραγωγικῆς τάξεως, τῆς ὁποίας ὁ νόμος τοῦ κ. Μιχαλακοπούλου (1914) διευκολύνει κατὰ τι τὴν ἐξέλιξιν, ἔχει ἄρα γε ἀντίληψιν τῶν υποχρεώσεων, αἱ ὁποῖαι τὴν βαρύνουν καὶ τίνα ρόλον καλεῖται νὰ παίξῃ; Αἱ υποχρεώσεις τῆς εἶνε ὑποχρεώσεις πού ἀνάγονται ὄχι μόνον εἰς τὸ παρὸν καὶ εἰς τὸ μέλλον. Αἱ ὑποχρεώσεις τῆς — καὶ τοῦτο ἀποτελεῖ διὰ τὸν Ἕλληνα τὸ ἐξαιρετικόν — ἀνάγονται διὰ μέσου τῶν ἐπὶ τουρκοκρατίας ἐπαγγελματικῶν ὁργανώσεων μέχρι τῆς προχριστιανικῆς ἐποχῆς. Ἀνάγονται εἰς τὴν ἐποχὴν ὅπου ἡ Ἀθηναϊκὴ Δημοκρατία ἀκούει τὴν φωνὴν τοῦ Ἕλληνος ἐργάτου παραγωγῶ, νὰ ὑποστηρίξῃ τὰ γενικά καὶ εἰδικὰ συμφέροντα εἰς τὴν ἐκκλησίαν: «συμβουλεύει ὁμοίως μὲν τέκτων, ὁμοίως δὲ χαλκεύς, σκυτοτόμος κλπ.» Ὁ Ἕλλην ἐργάτης, παραγωγὸς τῆς Ἀρχαϊότητος δὲν δυσκολεύεται, παρὰ τὰς συνθήκας καὶ τὰ ἐμπόδια περὶ τὴν ἐπαγγελματικὴν του ὁργάνωσιν, νὰ ἐνισχυθῇ διὰ τῆς ἐπαγγελματικῆς του ἀλληλεξαρτήσεως καὶ νὰ δημιουργήσῃ θαύματα, νὰ γίνῃ ὁ φορεὺς τοῦ παγκοσμίου πολιτισμοῦ. Ὁ Ἕλλην ἐργάτης παραγωγὸς, ἐπὶ τουρκοκρατίας, παρὰ τὴν σκλαβίαν του, δι-στηρεῖ, χάρις εἰς τὴν ὁργάνωσίν του, τὰ ἰδανικά τοῦ σκλάβου ἵνα ἀποτελέσῃ ἀργότερα τὸ σμυπῖόν τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ ἀγῶνος. Ὁ Ἕλλην ἐργάτης παραγωγὸς τῆς σήμερον ἀντελήθη ἄρα γε, ὅτι ὁ συνδικαλισμὸς καὶ ἡ ἐργασία, ἡ παραγωγή θὰ τοῦ δώσουν τὴν δύναμιν τῆς ἀναδημιουργίας τοῦ τόπου του καὶ τὸ θάρρος νὰ ἀτενίσῃ τὸ παρελθὸν καὶ τὸ μέλλον;

Π. ΚΟΥΤΣΟΧΕΡΑΣ

ΓΡΑΦΕΙΟΝ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
(ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ - ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ)
ΙΩΑΝΝΟΥ Γ. ΜΑΝΩΛΑ
ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ ΑΡ. 37Α
(Νέα Στοά, ἀριθ. Γραφ. 14-14α-15)
Ἀριθ. Τηλ. 71-57

ΛΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Ταχίστη διευκολύνει
τῶν συναλλαγῶν σας
συμφέροντες ὁροι
ἀσφάλεια χρημάτων

ΧΡΩΠΕΙ

ΧΡΩΜΑΤΟΥΡΓΕΙΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Σ. Α. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ & ΣΙΑ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

Ἀριθ. Τηλ. 208

Ἀριθμ. Τηλ. 71

ΓΡΑΦΕΙΑ: Λεωφόρος Μιαούλη 19, Πειραιῶς. —
καὶ ἐν τοῖς Ἐργοστασίοις (Φάληρον) ΠΕΡΙΣΤΑΣΙΑ: ΝΕΟΝ
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΠΑΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1883

ΣΑΛΟΕΙΝΗ

ΤΟ ΕΝΔΕΔΕΙΓΜΕΝΟΝ ΦΑΡΜΑΚΟΝ
ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΓΡΙΠΗΣ

ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΚΡΥΟΛΟΓΗΜΑΤΩΝ

ΠΟΝΟΚΕΦΑΛΩΝ
ΔΥΠΝΩΝ
ΟΔΟΝΤΑΛΓΩΝ
ΑΡΘΡΙΤΙΣΜΩΝ
ΡΕΥΜΑΤΙΣΜΩΝ
Κ.Τ.Λ.

ΧΡΩΜΑΤΟΥΡΓΕΙΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ (Σ. Α. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ & ΣΙΑ Ε)

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΣΕΛΙΣ

Ἡ ἔκθεσις τοῦ καθηγητοῦ
κ. Π. Μαθιοπούλου

Ὁ κ. Π. ΜΑΘΙΟΠΟΥΛΟΣ, ὕστερα ἀπὸ χρόνια πού εἶχε νὰ ἐκθέσῃ ἔργα του, μᾶς παρουσίασε πρὸ ἡμερῶν μιά ἀρτία ἐργασία στὴν αἴθουσα Στρατηγοπούλου. Ἡ ἀξία τοῦ καθηγητοῦ κ. Μαθιοπούλου εἶνε πασίγνωστη καὶ γιὰ τοῦτο δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη διαφημίσεως αὐτῆς. Ὁ κόσμος πού παρακολουθεῖ μὲ ἐνδιαφέρον κάθε καλλιτεχνικὴ προσπάθεια ἔμεινε ἐνθουσιασμένος ἀπὸ τὰ ἔργα πού ἐκτίθενται. Μέσα ὅμως στοὺς τόσο καλοὺς πίνακες ὑπάρχουν μερικοὶ θαυμάσιοι. Τὸ Γραμματάκι π.χ. πού γράφει μιά ὥραία γυναίκα. Στὸ πρόσωπό τῆς διακρίνεται ἡ ἀπορία ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος τί νὰ γράψῃ, ἐνῶ συγχρόνως φανερώνεται ἡ ἐντύπωσις ὅτι πῆρε μιά ἀπόφασι. Εἶνε πίνακας ὑπέροχος. Ἐξαιρετικὴ ἐπίσης ὕδατογραφία εἶνε καὶ ἡ Ἀθηναία τοῦ παλαιοῦ καιροῦ. Στὸ πρόσωπο τῆς διακρίνεται κανεὶς μιά ἀρχοντιά, μιά ὑπεροχή. Ἀπ' τὰ παστέλ, πού εἶνε καὶ τὰ περισσότερα, ξεχωρίζουν εὐκόλα τὰ καλλιτεχνικά. Τὰ Συννεφάκια: ἕνας μπουστός κόρης, πού παρουσιάζονται μπροστὰ τῆς ποὺς ἔχει τὴν ἀμφιβολίαν γιὰ τὸ μέλλον, ἴσως καὶ γιὰ τὸ παρὸν, καὶ γεμίζει ὁ ἀνοιχτὸς οὐρανὸς τῆς ψυχῆς τῆς συννεφάκια εἶνε πίνακας ἀπὸ τοὺς καλλιτέρας. Ὁ Πιερόντος, ἕνας πίνακας ἀπὸ τοὺς μεγάλους, εἶνε ἐκφραστικώτατος. Κάτω ἀπὸ τὰ ρούχα τῆς τρελλῆς ἀποκρηῆς κρύβεται μιά ἀτέλειωτη μελαγχολία καὶ βλέπει κανεὶς δυὸ εἰκόνες ἐναλλασσόμενες: τῆς χαρᾶς πού φύγει καὶ τῆς λύπης πού μένει. Ὁ Τοῦρκος πέρασε, ἐμπνευσμένος ἀπὸ τοὺς στίχους τοῦ Πολέμου «ὁ Τοῦρκος πέρασε», εἶνε ἔξοχος. Δίνει μιά τέλεια εἰκόνα τῆς καταστροφῆς ἀπὸ τὸ πέρασμα τοῦ τυράννου, καὶ βλέπει κανεὶς τὴν χαμένη ἀγνοῖα, κάτω ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν καὶ πλάι τῆς, καὶ μιά θαυμασία ἀντίθεση. Ἡ Κοῦκλα ἐπίσης καὶ ἡ Αὐγοῦστα εἶνε ἀπὸ τοὺς καλλιτέρας πίνακες. Ἀπ' τὴν προσωπογραφίαν μπορούμε νὰ ξεχωρίσουμε τὸ πορτραῖτο τοῦ Πολέμου. Εἶνε φτιαγμένο μὲ μεγάλη δύναμιν καὶ δείχνει τὴν ψυχὴ τοῦ ποιητῆ, πού ὅλη τῆς ἐξωτερικεύεται στὴν γαλήνιαν ὄψιν του καὶ στὰ ὄνειροπόλα μάτια του.

Ἡ ἔκθεσις τῆς Ἀδὸς Μπέλλας
Ραπτοπούλου.

Ὑστερα ἀπὸ μιά μακρὰ διαμονὴν στὸ Παρίσι, ἡ δνὶς Μπέλλα Ραπτοπούλου μᾶς ἐκθέτει στὴν αἴθουσα Στρατηγοπούλου μερικά ἔργα τῆς ἀξία προσοχῆς. Τὰ γλυπτικά, οἱ ξυλογραφίαι καὶ τὰ σχέδια εἶνε ἔργα πού δείχνουν μεγάλη καλλιτεχνικὴ προσπάθεια πού προμηγνύει εὐρύτατο μέλλον. Ἀπὸ τὰ γλυπτικά ἔργα καλλιτέρας καὶ μὲ ἀξιώσεις εἶνε ἡ Ἀνάπαυσις, μιά μακέττα γιὰ μνημεῖο πού μὴν πρὸντῃ, πού πρῶτο τυπο καὶ ὥραίο, καὶ ἡ Γυνὴ κόρη, ἐπίσης σὲ μνημειώδη. Οἱ ξυλογραφίαι εἶνε καλοδοῦλε-μένες καὶ ἱκανὲς νὰ διεκδικήσουν μιά θέση ξεχωριστή. Ἀπ' αὐτὰς καλλιτέρας εἶνε: ἕνα τοπίο, στὴν ἐξοχὴ, Λουόμενος καὶ Λουομένη. Τὰ σχέδια εἶνε ἐπίσης πολὺ ὥραία. Ἡ Κόρη πού κάθεται, τὸ Γυμνὸν γυναῖκα, μιά παράξενη ἐκφρασι, καὶ ἡ Κοιμωμένη εἶνε μὲ μεγάλες ἀξιώσεις. Γενικῶς μπο-

ρούμε νὰ ποῦμε ὅτι μὲ μιά γερὴ καλλιέργεια τοῦ ταλέντου τῆς ἡ δνὶς Ραπτοπούλου θὰ μπορέσῃ νὰ μᾶς δώσῃ σὲ μιά καινούργια ἐκθέσις ἔργα ἀκόμη ἀνώτερα.

Ἡ Βυζαντινὴ ἐορτὴ στὸ Στάδιο.

Τὸ Λύκειον τῶν Ἑλλήνων ἔχει γίνε- πιά τὸ μοναδικὸ μας σωματεῖο πού μᾶς ἐξασφαλίζει ἀπολαυστικὰ ὥρες. Μιά ἀπὸ τὶς καλὰς του ἐμφανίσεις μπροστὰ στὸ πᾶν κοινὸ ἦταν καὶ ἐκεῖνη τῆς Κυριακῆς στὸ Στάδιο.

Ἡ ἀναπαράστασις τῆς Βυζαντινῆς ἐπο- χῆς, μὲ τὴν Βυζαντινὴν ντυμένης πανομοι- οτύπως ὅπως τὴν ἐποχὴ ἐκεῖνη, ἦταν ἀρι- στοτεχνικὴ. Ἡ μουσικὴ ὑπόκρουσις κα- τὰ τὴν παρέλαση τῆς αυτοκρατορίας καὶ τῶν ἀρχοντισσῶν ἦταν πολὺ ὑποβλητικὴ. Ἡ Κλασσικὴ ἐποχὴ, μὲ τὰ ἀνθοστεφανω- μένα παιδιά, μὲ τὴν ἰέρειαν, μὲ τὴν ἀρ- λῆς πού κρατοῦσαν περιστέρια, μὲ τὴν ἀρ- χόντισσας καὶ τῆς θεραπευίδες τους, τὰς κηθαρώδους καὶ αὐλητρίδας, τὰς κανηφό- ρους, τοὺς δαρνοστεφανωμένους ὀπλίτες, τὴν γυναῖκα μὲ τοὺς ἀμφορείς καὶ τ' ἀνα- θήματα ἦταν θαυμάσια. Πρὸ παντός οἱ χοροὶ ἀπὸ τὰς κανηφόρους καὶ τὰς παρ- θένους πού κρατοῦσαν περιστέρια ἦσαν ὑ- πέροχοι.

Ἡ Νεοελληνικὴ ἐποχὴ ἦταν τὸ κορύ- φωμα τῆς ἐορτῆς. Ἡ εὐθυμὴ μουσικὴ πού ἀνήγγελε τὴν ἐναρξιν τοῦ μέρους αὐ- τοῦ τῆς γιορτῆς προδιέθεσε τοὺς θεατὰς ἀρίστα. Ἀμέσως μετὰ τὴν ὑπόκρουσι φαί- νονται χίλια δυὸ ὥραία πράγματα παρ- μένα ἀπὸ τὴν σύγχρονη ἀγροτικὴ ζωὴ. Παιδιά, χωρικοὶ, κορίτσια - λουλούδια ζω- τανὰ, πού κρατοῦν στῆς ἀγκαλιὰς τους λουλούδια τοῦ ἀγροῦ καὶ καλαθάκια γε- μάτα καρπούς, τῆς Κερκύρας, τῆς Κρήτης, τῆς Ἡπείρου, τῆς Μακεδονίας, τῆς Ἀττι- κῆς κλπ. καταλαμβάνουν τῆς θέσεως τους μέσα στὸν στίβο. Νέοι ὅλο ζωὴ σκορποῦν λουλούδια, ἡ μουσικὴ παίξει τὸν τρύγο καὶ ἀρχίζουν οἱ χοροὶ. Ὅλοι ἐκτελεσμένοι μὲ κάθε ἀκρίβεια, προσδίδουν ἕνα τόνο ὁμορ- φιάς δυνατώτερο.

Οἱ προσπάθειες πού καταβάλλονται ἀπὸ τὸ Λύκειον τῶν Ἑλλήνων εἶνε ἀξίες καὶ ἐπαινοῦ. Πρέπει τὸ Κράτος, ὕστερα ἀπὸ τὸ τόσο ἐνδιαφέρον πού δείχνει σὲ κάθε καλὴ προσπάθεια, νὰ δώσῃ ἰδιαίτερως προσοχὴ στὸ ἔργο τοῦ Λυκείου.

Α.Β.Κ.

ΠΡΟΚΗΡΥΞΙΣ

Ἀνατάτη Σχολὴ Οἰκονο- μικῶν καὶ Ἐμπορικῶν Ἐπιστημῶν

Ἡ δευτέρα σειρά Εἰσατηρίων Ἐξε- τάσεων ἐνεργηθήσεται τὴν 26ην Ὀκτω- βρίου. Αἰτήσεις γίνονται δεκταὶ μέχρι τῆς 25ης Ὀκτωβρίου ἔ. ἔ.
(Ἐκ τῆς Διευθύνσεως)

ΛΕΩΦΟΡΟΣ ΣΥΓΓΡΟΥ

Ἡ μεγαλύτερα ἐγγύη- σις τοῦ στερεοῦ, ὠραίου, μαδέρνου καὶ ἐκτάκτου καλλιτεχνικοῦ ἐπιπλοῦ, μεγάλης ἀξίας εἰς χαμη- λὴν τιμὴν εἶναι τὸ σῆ- μα:

Εἰς τὰς αἰθούσας τῶν με- γαλυτέρων ἐργοστασίων ἐπιπλῶν τῆς Ἀνατο- λῆς, ἐκτίθενται πλήρεις συλλογαὶ δι' οἰονδήποτε εἶδος ἐπιπλώσεως.

«ΓΚΡΕΚΑ»

ΛΕΩΦΟΡΟΣ ΣΥΓΓΡΟΥ

ΙΩΑΝ. ΓΕΩΡ. ΛΟΥΪΖΙΑΝΣ

ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΣ

Διπλωματοῦχος τῆς Ὀδοντιατρικῆς Σχολῆς Παρισιῶν Ε.Δ.Γ.
ΕΠΙ ΤΕΤΡΑΤΙΩΝ ΕΙΣΚΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΘΕΙΣ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ
Ἐργασθεὶς ἐπ' ἀσκειῶν ἐν τοῖς νοσοκομείοις
τῶν Παρισιῶν Lariboisière, St-Antoine
καὶ Pitié.

Ὀλιγοήμερος ἀνάδυνος καὶ ἡγνυμένη
θεραπεία παθήσεων στόματος
καὶ ὀδόντων.

Ἐπιστημονικὴ ἐφαρμογὴ Γεφυρῶν
καὶ Ὀδοντοστοιχιῶν.

Τελεία καὶ ριζικὴ θεραπεία
ΟΥΛΙΤΙΔΟΣ, ΠΥΘΟΡΙΘΗΣ ΚΑΙ ΔΥΣΟΣΜΙΑΣ

44 ΧΑΛΚΟΚΟΝΔΥΛΗ 44

(Ὁμόνοια)

Τηλέφωνον 71-73

ΧΡ. ΝΙΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΜΠΟΡΟΡΡΑΠΤΗΣ

Ἐκλεκτὰ Ἀγγλικά Ὑφάσματα
Καλλιτεχνικὴ Ἐργασία
ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ, ΑΡΙΘ. 22 Β

Η ΖΩΗ ΣΤΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΜΙΑ ΑΣΥΛΛΗΠΤΗ ΑΜΕΡΙΚΗ

ΒΙΣΑΝΘΗ Μ.: Μερικοί μετανάστες.
ΑΦΘΟΝΙΑΤΗΣ Π.: Μετανάστες.

Δύο βιβλία με τον ίδιο περίπου τίτλο! Φανταζόμαστε ότι θα μάς αποκαλύπτει ένας κόσμος τον οποίο ή νεοελληνική λογοτεχνία αγνόησε. Ίσως σήμερα, ο κόσμος εκείνων που φεύγουν αναζητώντας την περιπέτεια και μια περιουσία, πώς θα παρακολουθήσουμε σκληρούς αγώνες, δειρά κ' ελπίδες, την επικράτηση μερικών δυνατών χαρακτήρων, τις απογοητεύσεις, τη φθορά, και τον εκμηδενισμό όλων όσοι δεν κατόρθωσαν να προσαρμοσθούν στις νέες συνθήκες και ταλαιπωρήθηκαν ξεριζωμένοι κι' ατεμνάτιστοι. Περιμένουμε ότι θα μεταφερθούν μέσα στην παλμώδη ατμόσφαιρα της 'Αμερικής όπου αναπτύσσεται ένας πρωτότυπος πολιτισμός, κι' ότι οι συγγραφείς θα πλέξουν μέσα στη διήγησή τους μερικές απόψεις της τεράστιας κίνησης, ανάπτυξης και δημιουργίας...

Προχωρούμε με αυτή την πεποίθηση στην ανάγνωση και των δύο βιβλίων, και ή άπορία μας αυξάνει ολοένα καθώς παρατηρούμε ότι οι συγγραφείς ασχολούνται με διάφορα θέματα, άλλ' ότι μοιάζουν να αδιαφορούν εντελώς για το θέμα στο οποίο ο τίτλος τους δίνει μια προτεραιότητα. Στους «Μετανάστες» και τους «Μερικούς Μετανάστες» δεν παρουσιάζονται χαρακτήρες, κι' ούτε καν τύποι μεταναστών, ή 'Αμερική εξαφανίζεται, και δεν προσδίδει ούτε και ένα επιφανειακό γραφικό χρώμα στα τα δύο αυτά βιβλία.

Η άπιστία προς τον τίτλο θα μπορούσε βέβαια να παραβλεφθεί και να συγχωρηθεί αν οι «Μετανάστες» και οι «Μερικοί Μετανάστες» είχαν πλούσιον από άλλα προσόντα κι' αναδείχτηκε μια συγγραφική ιδιοφυΐα. Δεν συμβαίνει όμως ούτε αυτό.

Οι «Μερικοί Μετανάστες» είναι μια σειρά από αφηγήσεις, με έρωτικές προπάντων υποθέσεις, που θα είχαν κοινότητες αν δεν ποικίλλονταν από μια καταπληκτική ασυναρτησία στο ξετύλιγμα της πλοκής και στην προσπάθεια της ψυχολογίας των προσώπων. Κανένα δεν αποχτά κανένα ίχνος ζωής. Είναι όλα παράλογα και ακατανόητα αντιρρετικά. Ο συγγραφέας λέει βέβαια ότι τα αντιρρετικά αυτά ζουν στην 'Αμερική, κι' αναφέρει κάποτε μερικές αμερικανικές πόλεις σαν γιὰ να δείξει ότι αντίληψε τα θέματα του από την αμερικανική ζωή, αλλά σε καμιά σελίδα δεν κατορθώνει να συλλάβει κάτι ούτε από τη φυσιογνωμία της 'Αμερικής, ούτε από τον παλμό της ζωής. Το ύφος του είναι στομφοώδες κι' άστοχο, ή κατασκευή της φράσης του αλλόκοτη. Φαίνεται ότι ο συγγραφέας, ο οποίος ζει στην 'Αμερική, δεν πλούτινε εκεί το συγγραφικό του 'Γιγώ, ξέχασε όμως τη γλώσσα του.

Οι «Μετανάστες» είναι ένα μυθιστόρημα. Ο κ. Αφθονιάτης εξέδωσε, είναι λίγοι μήνες, δυο μεγάλες νουβέλλες με τον τίτλο «Πρόσφυγες». Έγραφε τότε, επίσης στην «Εργασία», ότι κάτω από το ασύνθετο και το χαώδες των διηγημάτων αυτών διακρίνεται κάποια ανησυχία κι' ένας αναβρασμός, κι' ότι τα δύο αυτά στοιχεία επέτρεπαν να διαμορφωθεί μια ελπίδα ότι ίσως-αργότερα, άμα θα καταστάλαζε ή αχαλινωτή όρμη του συγγραφέως, θα μπορούσε να προβάλει ένα ταλέντο. Το δεύτε-

τερο όμως βιβλίο του κ. Αφθονιάτη περιορίζει πολύ την ελπίδα αυτή. Δεν δείχνει ότι ο συγγραφέας εργάστηκε, ότι προσπάθησε να υπερνικήσει τις μεγάλες του αδυναμίες. Ο αναβρασμός εξακολουθεί να εκδηλώνεται όμως, και να μην υποτάσσεται καθόλου στο νόημα της τέχνης. Ο συγγραφέας φαίνεται μάλιστα να άγνοεί εντελώς αυτό το νόημα, κι' όταν ένας συγγραφέας επιμένει ανέκδοτα και στο δεύτερό του βιβλίο στα ελαττώματα του πρώτου, και δεν φανερώνει καμιά πρόοδο, γίνεται πάρα πολύ προβληματική ή πιθανότητα ότι θα κατορθώσει ποτέ να εξελιχθεί...

Στο πρώτο σύντομο κεφάλαιο του βιβλίου ο κ. Αφθονιάτης παρουσιάζει ένα σκωδωτή άνθρωπο ο οποίος λαμβάνει μέρος σ' ένα ακαθόριστο κοινωνικό κίνημα, φυλακίζεται, και φεύγει ύστερα στην 'Αμερική όπου πλουτίζει. Από το δεύτερο κεφάλαιο έχει πια επιστρέψει στην Ευρώπη, περιφέρεται στη Γαλλική Ακτή και στην 'Ελλάδα, και συζητεί με τον εαυτό του και με όποιον συναντά για όλα τα κοινωνικά, ανθρώπινα και μεταφυσικά προβλήματα. Ο σκωδωτής αυτός άνθρωπος ο οποίος δεν αποχτά καμιά υπόσταση και ζωή, δεν κάνει τίποτε άλλο παρά να συζητεί, χωρίς όμως και να είναι δυνατό να εξαχθεί από τις τόσες πολλές σκέψεις του ούτε ένα συμπέρασμα, ούτε μια φωτεινή ιδέα. Συζητεί με τη γυναίκα που υποτίθεται ότι άγαπή, συζητεί όταν κάθεται στο καφενείο γιατί τυχαίνει οι άνθρωποι που πίνουν τον καφέ τους στο πλάι του να είναι κι' αυτοί πάντα με σοβαρά προβλήματα, συζητεί για την ψυχολογία του Χριστού, ακόμα κι' όταν κοιμάται κι' όνειρεύεται (σελ. 134), συζητεί όταν περπατά. Κάποτε, ενώ πρόκειται να φύγει το άλλο πρωί νωρίς στην 'Ολυμπία, αναβαίνει άργά τ' απόγευμα στον 'Υμηττό, μόνο και μόνο γιατί ο περίπατος κινεί τις σκέψεις του, κι' ο συγγραφέας θέλει να φορτώσει το μυθιστόρημά του και με άλλους στοχασμούς: το μόνο θέμα που δεν τον απασχολεί ποτέ, αν και σύμφωνα με τον τίτλο του βιβλίου έπρεπε αυτό προπάντων να τον ενδιαφέρει, είναι το θέμα της μετανάστευσης: φαίνεται να έχει εντελώς λησμονήσει την περίοδο της ζωής του στην 'Αμερική. Στο τέλος του βιβλίου ο σκωδωτής και ευλένιος αυτός άνθρωπος εξακολουθεί να παραμένει εντελώς άγνωστος κι' ακατάληπτος: δεν κατορθώσαμε να ξεδιαλύνουμε τίποτε από τη σκέψη του, έστω κι' αν αγωνίστηκε να τη φανερώσει.

Οι συγγραφείς των «Μεταναστών» ξεκίνησαν με μεγάλες φιλοδοξίες: ήθελαν να μελετήσουν και να αναστήσουν το νέο αμερικανικό κόσμο: ύστερα τους φάνηκε κι' αυτός ο κόσμος στενός και ζήτησαν ν' αγκαλιάσουν όλη τη ζωή. Μετά την πραγματοποίηση της πρόθεσής τους που δε' προσθέτει τίποτε ούτε στην κατάκτηση της ζωής ούτε στην ανάπτυξη της τέχνης, εξακολουθεί να παραμένει ν' ανακαλυφθεί...

ΑΛΚΗΣ ΘΥΡΛΟΣ

ΦΡΕΙΔ. ΜΠΟΥΑΣΣΟΝΑ: 'Ο Τουρισμός στην 'Ελλάδα.

Ο κ. Μπουασσόν με το βιβλιαράκι του αυτό δείχνει ακόμη μια φορά τα ευγενικά του αισθήματα, και την μεγάλη του αγάπη προς την 'Ελλάδα. Το καλογραμμένο βιβλίο του είναι ένας μικρός ύμνος για την 'Ελλάδα, κοσμεϊται με εικόνες όμορφες και καλοδουλεμένες. Το Πάνθεον πρό παντός του 'Ολύμπου είναι εξαιρετικό, μα και κάθε μία εικόνα δίνει μια ολοκληρωμένη ιδέα της ελληνικής χώρας και ζωής, με τα ωραιότερα χρώματα.

ΕΛΑΒΑΜΕ:

Του κ. Γ. Δουζίνα, γεροισιαστού, ένα βιβλιαράκι περί του θεσμού των κοινωνικών ασφαλίσεων, διάλεξιν γενομένην υπ' αυτού εις την Δέσχη των Φιλελευθέρων. Ο κ. Δουζίνας με την διακρίνουσαν αυτόν επιστημονικήν ικανότητα χειρίζεται το θέμα του με μεγάλην δύναμιν και αξίαν.

Του κ. Αλεξάνδρου Διτζεροπούλου, ύφηγγο του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, περί της υποθήκης και της επιφυλάξεως της κυριότητος επί κινητών ως συμβαδίζόντων νομικών τρόπων αναπτύξεως της έμποροβιομηχανικής πίστεως.

Κ. Α. Β.

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ "ΕΛΕΥΘΕΡΟΛΟΓΗΣ, Α.Ε.

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ

Είδοποιούνται δια τελευταίαν φοράν οι συνδρομηταί του

ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΥ
ΛΕΞΙΚΟΥ

οι μη κανονίσαντες μέχρι σήμερα τας υποχρεώσεις αυτών ότι, εξαπλουμένου όσονόπου του έργου, θέλει θεωρηθί άκυρος ή έγγραφη των. Συνεπώς, μετά την έντοσ των προσεχών ήμερών κυκλοφορίαν του 10ου τόμου, ούδεμία καθυστέρουμένη πληρωμή θέλει πλέον γίνει δεκτή.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ

Προεξοφλήσεις
Εμπορικῶν
Γραμματίων

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

ΕΝ ΜΕΓΑ ΔΙΔΑΓΜΑ

Κύριε Διευθυντά,

ΑΙ θαυμάσια και μοναδικά εκδηλώσεις του Πελοποννησιακού λαού, οι όποιαι έγιναν κατά την μεταφοράν των λειψάνων του Θεοδώρου Κολοκοτρώνη εις Τρίπολιν, αποδεικνύουν μίαν φοράν ακόμη, ότι το αίσθημα της Πατρίδος και της 'Εθνότητος—όχι βεβαίως αίσθημα αντιτιθέμενον εις τον ανθρωπισμόν και τον διεθνή πολιτισμόν—εύρίσκεται εν τη συνειδήσει του 'Ελληνικού λαού εις έντασιν όμοιαν με εκείνην, ήτις πρό ενός αιώνος ήναψε την μεγάλην και μοναδικήν πυρκαϊάν της 'Εθνικής εξέγερσεως του 1821. Τότε, εις την αρχήν του αιώνος αυτού, και κατά το τέλος αυτού, επί των ήμερών μας, ο 'Ελληνισμός, χάριν της πολιτικής, κοινωνικής, πνευματικής και ήθικης ελευθερίας του, εξηδραποδίσθη, έβυθίσθη εις θάλασσαν αιμάτων, έθυσίασε περιουσίας διασκευαμένων, έμεινεν ως προς τον πληθυσμόν αυτού κατά το έν τρίτον, έζησεν «έν σπηλαίοις και όρεσι και ταίς όποις της γής», άνήλθε τον Γολγοθάν μέχρι της κορυφής αυτού, έσταυρώθη μυριάκις.

Είνε τοϋτο έργον των όλίγων κεφαλαιοκρατών 'Ελλήνων, χάριν ιδιοτελών σκοπών, όπως ισχυρίσθησαν πρό τινος δια πολυσελίδων συγγραμμάτων 'Ελληνες επιστήμονες, θέλοντες να διαδόσουν τας κομμουνιστικές ιδέας παρ' ήμιν;

Και έμεινε κανείς από τούς κεφαλαίουχους 'Ελληνες της εποχής εκείνης, ο όποιος να μη κατήνησε πένης κατά το τέλος της 'Επαναστάσεως, και δεν προεγνώριζαν οϋτοι τα όλέθρια δι' αυτούς από

δύλικης απόψεως αποτελέσματα, όταν ανεμινύοντο εις αυτήν και διέθετον έουσίας χάριν αυτής το μεγαλύτερον μέρος του πλούτου των; Και—διά να έλθωμεν εις το σημεϊον, εξ άφορμής του όποιου όρμώμεθα εις τας κρίσεις ταύτας—δεν έξωντώθη υπό της τουρκικής έξουσίας πρό της 'Επαναστάσεως όλόκληρος σχεδόν ή πολυπληθής γενεά των Κολοκοτρωνάϊων, χάριν του ιδεώδους της ελευθερίας, ενώ ήδυνάτο να ζή εν πάση άνέσει, μετά τιμών και διακρίσεων και μάστιγα και αξιωμάτων, διότι έκαλείτο προς τοϋτο παρὰ του τυράννου μετά πλήρους εξασφαλίσεως, υπό τον όρον να πάσχη ένεργούσα ένόπλιος ύπέρ της ελευθερίας του συνόλου; Δεν έδειξαν δε όμοίαν διαγωγήν οι πλείστοι των αρχηγών της 'Επαναστάσεως, προτιμήσαντες την άπόλειαν των πάντων, ή έπωφελη άτομικώς δι' αυτούς συμβιβασμόν μετά του τυράννου; Νομίζομεν ότι αι σκέψεις αύται, εξ άφορμής των έορτών της 'Εκατονταετηρίδος και ιδιαιτέρως της ανακομιδής των λειψάνων του Κολοκοτρώνη, επιβάλλεται και ευρύτερον έτι να αναλυθούν και εκτεθούν. Διότι ή δηλητηρίασις της ελληνικής νεότητος και του εργατικού ελληνικού κόσμου ιδίως, δια βιβλίων και δημοσιευμάτων παραχαρασσόντων και διαστρεβλούντων την έννοιαν και τον σκοπόν της 'Ελληνικής 'Επαναστάσεως, αποβλεπόντων δε εις το να άποσβέσουν εν ήμιν το αίσθημα της Πατρίδος και να άποκόψουν πάντα δεσμόν ήμιν μετά του ένδόξου παρελθόντος μας, όπως ευκολώτερον ριζωθούν και εν τή χώρᾳ ταύτη όλέθρια ξένοι θεωρεί, έλαβε κατά τα τελευταία έτη επικίνδυνον έκτασιν.

Το έτερον διδάγμα εκ του ψυχικού συγκλονισμού της Πελοποννήσου κατά την διαδρομήν των λειψάνων του μεγάλου Στρατάρχου είναι ότι ο 'Ελληνικός λαός, παρ' όλας τας τρομεράς φθοράς του εκ των πολέμων των τελευταίων ετών, είναι πάντοτε έτοιμος δι' όμοίας και μεγαλυτέρας ακόμη θυσίας, εν περιπτώσει ανάγκης, χάριν των έθνικών ιδεωδών του. Αί τελευταία μεγαλειότητες και συγκινητικώταται εκδηλώσεις του λαού της Πελοποννήσου, άπροσδόκητοι αληθώς και δι' εκείνους ακόμη, οΐτινες ποτέ δεν ήπατήθησαν ως προς την αληθή ψυχολογίαν του 'Ελληνος, ως χρησιμεύουν ως μάθημα δια τούς μεταξύ ήμῶν μουρος και τούς άπολύτως παρασυρομένους υπ' αυτών, τούς πιστεύσαντας ότι δύνανται να εκμεταλλευθούν, χάριν των διαφόρων ξένων ιδεολογιών των, τα παθήματα του 'Ελληνικού λαού κατά τούς τελευταίους χρόνους, κηρύσσοντες την κατάλυσιν της ιδέας της Πατρίδος και της 'Εθνότητος, ώστε να τον καταστράνουν μίαν ήμέραν όργανον των ανατρεπτικών και άντεθνικών σκοπών των. Το μάθημα υπήρξεν οδυνηρότατον αληθώς δι' αυτούς, όσον και εξόχως παραμυθητικόν δια τούς αληθείς 'Ελληνες.

Η Πελοπόννησος δια των έθνικών εκδηλώσεών της άνεδημιούργησε, δύνανται τις να είπη, την έθνικήν ψυχήν.

ΠΑΝΑΓ. Ι. ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

ΗΛΕΚΤΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΙΑΝΟΜΗΣ Α.Ε. ΑΝΑΚΑΙΝΙΣΙΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

Κατόπιν της αναγγελθείσης τελευταίας συμφωνίας μετά του Σ. 'Υπουργείου Συγκοινωνίας δια την ανακαίνισιν των έσωτερικών εγκαταστάσεων των καταναλωτών, ή 'Εταιρεία επιθυμεί να φέρη εις γνώσιν του Κοινού τὰ εξής:

α) "Όσοι εκ των κ. κ. καταναλωτών έτροποποίησαν δι' ιδίας αυτών δαπάνης τας έσωτερικὰς ηλεκτρικὰς εγκαταστάσεις των οικοδομών των δια την μεταφοράν εις το νέον ρεύμα, παρακαλούνται να γνωστοποιήσωσιν εις την 'Εταιρείαν το όνομά των και την διεύθυνσιν των οικοδομών των όποιων αι έσωτερικαί εγκαταστάσεις έτροποποιήθησαν ως άνωτέρω. 'Επί τη βάσει των πληροφοριών τούτων ή 'Εταιρεία θα εξέλεγχη τας εγκαταστάσεις των περι όν πρόκειται κ. κ. καταναλωτών και θα είδοποιή εν καιρῷ αυτούς περί των έπιστροφισομένων ποσών και του τρόπου της έπιστροφής.

β) "Όσοι των καταναλωτών έκαμον μέχρι τοϋδε χρήσιν του συστήματος πιστώσεων της 'Εταιρείας δια τας έσωτερικὰς εγκαταστάσεις συμφώνως προς την συμφωνίαν της 8ης 'Απριλίου 1929 θέλουσι λάβει εις έκαστος έπιστολήν επιβεβαιούσαν τὰ έπιστροφισόμενα εις αυτούς ποσά. Μετά την λήψιν της έπιστολής ταύτης, ή έπιστροφή των δόσεων θα γίνεται δια του κεντρικού ταμείου εν τη έδρα της 'Εταιρείας, όδός Σταδίου άριθ. 4.

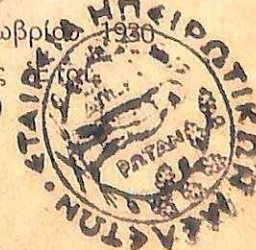
Έν 'Αθήναις τῇ 14 'Οκτωβρίου 1930
(Έκ της 'Ηλεκτρικής Εταιρείας Διανομής)

Etam

Τὰ μόνα εργοστάσια καλτσών που
πωλοῦσι κατ' ευθείαν τὰ είδη των.
200 Καταστήματα Etam εις όλας
τάς μεγαλουπόλεις.

ΓΥΝΑΙΚΕΙΕΣ ΚΑΛΤΣΕΣ εις όλας τας ποιότητας.
ΑΝΔΡΙΚΕΣ ΚΑΛΤΣΕΣ εις μεγάλην συλλογήν
ποιότητων και σχεδίων.

ΑΘΗΝΑΙ: Βουκουρεστίου 8
Ευαγγελιστρίας 21
ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ: Γεωργίου Α' 23
ΘΕΣ/ΝΙΚΗ: Βενιζέλου-Τσιμισκή
ΠΑΤΡΑΙ: Μαιζώνος 54

ΓΕΩΦΩΝ ΠΡ. ΝΙΚΟΛΑΪΔΟΥ. ΠΡ. ΤΗΑΝΦΩΝΟΥ 62-49

ΧΕΙΜΕΡΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1930 - 31

ΠΑΡΕΛΗΦΘΗΣΑΝ ΗΔΗ

ΑΓΓΛΙΚΑ ΦΙΝΤΕΣ

ΑΠΑΡΑΜΙΛΛΑ ΕΙΣ ΣΧΕΔΙΑ ΚΑΙ ΧΡΩΜΑΤΙΣΜΟΥΣ

ΤΙΜΑΙ ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΣΥΝΑΓΩΝΙΣΤΟΙ

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ

ΑΙΜΙΛΙΟΥ Ν. ΠΙΖΑΝΗ

ΑΘΗΝΑΙ

Πραξιτέλους 31

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Γωνία Τσιμισκή και Βενιζέλου